

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

ЧАСТИНА II

Практикум

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»,
за спеціальністю 081 «Право» для факультетів:
судового та міжнародного права; прокуратури та слідства;
адвокатури та антикорупційної діяльності;
293 «Міжнародне право»

Одеса
Фенікс
2023

Рекомендовано до друку
навчально-методичною радою НУ «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 5 червня 2023 року).

Рецензенти:

Гринько С.Д. – д.ю.н., професор, завідувачка кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова;

Волкова Н.В. – д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Головний редактор:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Відповідальні редактори-упорядники:

Кривенко Юлія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Спасова Катерина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Павлова Вікторія Георгіївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Ц 58 Цивільне право. Частина II : практикум для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» за спец. 081 «Право» для ф-тів: судового та міжнародного права; прокуратури та слідства; адвокатури та антикорупційної діяльності; 293 «Міжнародне право» [Електронне видання] / Н. Адаховська, О. Берназ-Луковецька [та ін.] ; за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2023. – 160 с. – Режим доступу: ...

ISBN 978–966–928–978–0

Практикум містить методичні вказівки до курсу «Цивільне право», в яких визначено питання теми, нормативні правові акти, літературні джерела та завдання.

УДК 347(076)

ISBN 978–966–928–978–0

© Колектив авторів, 2023

Відповідальні редактори-упорядники:

Кривенко Юлія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Спасова Катерина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Павлова Вікторія Георгіївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Авторський колектив:

Адаховська Надія Сергіївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Берназ-Луковецька Олена Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Глиняна Катерина Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Завальнюк Сергій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Зубар Володимир Михайлович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Кривенко Юлія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Калітенко Оксана Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Матійко Микола Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мінченко Дар'я Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мельник Олександр Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Омельчук Олександр Сергійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Павлова Вікторія Георгіївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Спасова Катерина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Токарева Віра Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Байталюк Дарія Русланівна – доктор філософії, асистент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Оскілко Олексій Олегович – асистент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Веретельник Анна Ігорівна – аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шамота Олександр Володимирович – асистент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анотація

Приступаючи до вивчення даного курсу, студент повинен мати знання в галузі теорії права, мати чітке уявлення про види норм права, про типи правового регулювання, мати уявлення про види та характер джерел права, про ієрархічні зв'язки джерел права, повинен володіти прийомами та способами тлумачення права.

Навчальний курс присвячений вивченню цивільного права, що встановлює та регулює зобов'язальні правовідносини, поняття та види договорів, недоговірні зобов'язання, спадкове право та займає серед галузей права вагоме місце.

У процесі освоєння навчального курсу необхідно вивчити не лише зміст науки та галузі цивільного права, а й набути практичних навичок роботи в рамках цивільного права.

Тому програма курсу передбачає практичні заняття та самостійну роботу студентів. Самостійна робота студентів включає освоєння нормативного матеріалу (оцінку в комплексі всіх джерел права, що регулюють цивільно-правові відносини), вивчення теоретичного матеріалу (підручників, монографій, статей у періодичних виданнях), при підготовці до практичних занять, при написанні контрольних робіт та есе.

Навчальне завдання дисципліни:

В результаті вивчення курсу студент має:

- Знати понятійний апарат та основні положення цивільного права;
- Вміти комплексно аналізувати джерела права, що регулюють цивільно-правові відносини;
- Мати уявлення про сучасні тенденції розвитку цивільно-правових відносин в Україні;
- Мати навички самостійного вирішення практичних цивільно-правових завдань;
- Компетенції студента, що формуються в результаті освоєння дисципліни.

Методичні вказівки:

Цивільне право – одна з найважливіших навчальних дисциплін, що передбачаються навчальними планами закладів вищої освіти. В рамках цієї дисципліни вивчається цивільне законодавство, норми якого визначають договірні та інші зобов'язання, а також інші майнові та пов'язані з ними особисті немайнові та інші немайнові відносини.

Цей практикум є навчальним посібником з курсу «Цивільне право. Частина II» та призначений для проведення практичних занять.

Практичні заняття дають можливість перевірити, як студенти засвоїли теоретичні положення курсу.

В процесі підготовки до практичних занять та під час занять студенти навчаються використовувати отримані знання, тобто набувають вміння застосовувати норми права до певних життєвих ситуацій, брати участь у дискусіях із спірних питань у науці цивільного права, відстоювати свої погляди щодо поведінки тих, хто бере участь у цивільно-правовому спорі. Студенти отримують можливість правильно оцінювати думки беруть участь у розгляді спору адвокатів, прокурорів, посадових осіб органів державного управління та самоврядування, рішення суддів щодо застосування конкретних норм права, пропонувати свої рішення щодо застосування норм права.

Практичним заняттям передують самостійна робота студентів з відповідної теми курсу відповідно передбаченого плану, у якому зазначені нормативні правові акти, література, пропонуються завдання самостійного рішення.

Спочатку здобувач вивчає спеціальну літературу, рекомендовану до певної теми. Він сам обирає глави або параграфи, які слід прочитати у підручниках, навчальних посібниках, курсах лекцій та монографіях, зазначених у переліку літератури. Журнальні статті слід читати повністю та аналізувати.

Вивчаючи спеціальну літературу, студент зіставляє отримані відомості із конспектом лекції. Часто в лекції піддаються критиці окремі концепції та погляди авторів опублікованих робіт або наводяться аргументи на захист тих концепцій та поглядів, які поділяє лектор. Студент повинен зважити всі аргументи, наведені в літературі та на лекції, що обґрунтовують ту чи іншу позицію, виробити своє ставлення до них, сформулювати висновки.

При вивченні зазначених у літературних джерелах нормативних актів студент порівнює вже отримані знання із приписами норм права.

Особливо важливо глибоко вивчити ті норми права, які викликають суперечки у літературі та неоднаково інтерпретуються практичними працівниками. Зазвичай такі норми права детально розглядаються на лекціях, тому студент легко може знайти у конспекті відповідні посилання до матеріалів опублікованої судової чи іншої правозастосовної практики чи виклад цієї практики.

Завершальною стадією підготовки до практичних занять є вирішення завдань. Спочатку студент з'ясовує сутність завдання, доводи сторін, що беруть участь у суперечці, на захист своїх інтересів, потім знаходить відповідні норми права та приймає рішення.

Розв'язання задачі записується в спеціальний зошит для практичних занять. Висновок щодо завдання рекомендується записувати у формі резолютивної частини рішення суду, висновку прокурора, адвоката, який бере участь у справі, юрисконсульта чи державного органу. Рішення має бути обґрунтовано посиланнями на певні статті чи пункти нормативного акта.

Деякі теоретичні питання окремих тем курсу обговорюються на практичних заняттях без вирішення завдань. Здобувачі готуються до цього наперед. Вони можуть записати у зошити план виступу з кожного питання та користуватися ним на практичні заняття. Під час вирішення завдань обговорюються питання плану практичних занять.

Здобувач, який вирішує завдання, викладає усно обставини справи та дає висновок щодо кожного доводу сторін, спростовуючи або погоджуючись із їхніми думками. Ці висновки він підтверджує посиланнями на норми права, зачитуючи їх у разі потреби. Потім студент повідомляє своє рішення завдання. Рішення та його обґрунтування обговорюються. Кожен із виступаючих підтверджує свою думку посиланнями на матеріали судової практики, наводить теоретичні висновки.

Викладач підбиває підсумки обговорення теоретичного матеріалу чи вирішення завдання, дає оцінку думкам усіх учасників дискусії.

У практикумі до кожної теми наведено перелік основних нормативних правових актів, до яких слід звертатися під час вирі-

шення завдань. Нормативні правові акти вказані з посиланням на інформаційно-пошукову систему rada.gov.ua.

Плани практичних занять даються студентам до кожної чергової теми курсу цивільного права. Вони можуть бути уточненні порівняно з цим Практикумом у зв'язку з змінами у законодавстві та появою нових літературних джерел, а також запропоновано додаткові завдання.

Перелік літератури обов'язкової до вивчення:

1. Цивільне право України: посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт.; за ред. проф. Є. О. Харитонова, доц. І. В. Давидової, доц. К. Г. Некіт. – Одеса: Фенікс, 2016. – 570 с.

2. Цивільне право України: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / кол. авт.; за ред. проф. Є. О. Харитонова, І. В. Давидової. Одеса: Гельветика, 2021. 388 с.

3. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонова Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. Київ: Норма права, 2023. 1424 с.

Роль комп'ютерних технологій у вивченні курсу:

Використання комп'ютерних технологій ще більше розширює можливості включення студентів у роботу як самостійних суб'єктів навчальної та дослідницької діяльності, що оптимізує такий процес і робить його ефективнішим. Спираючись на даний посил, автори практикуму постаралися максимально узагальнити наявні по даній дисципліні матеріали в електронній формі. Організація навчальних занять з використанням комп'ютерних дозволить поєднувати традиційні методики з можливостями інформаційно-комунікаційних технологій, а відповідно, розширити систему форм та методів навчальної діяльності студентів та їх самостійної роботи з дисципліни. Крім того, використання комп'ютерних технологій дозволить забезпечити і ширший доступ викладачів до навчально-методичних матеріалів, тим самим забезпечуючи єдину платформу викладання навчальної дисципліни та однаковість підходів до обсягу та оцінки знань студентів.

КІЛЬКІСТЬ ГОДИН

дисципліни Цивільне право (частина II)

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальності 081 Право «СУДОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	7	2	2	3
ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯНЬ	5		2	3
ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	7	2	2	3
ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	7	2	2	3
ТЕМА 5. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР	7	2	2	3
ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ	7	2	2	3
ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ	7	2	2	3
ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ	7	2	2	3
ТЕМА 9. ДОГОВІР ОРЕНДИ	7	2	2	3
ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ	6	2	1	3
ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД	5		1	4
ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ	7	2	2	3
ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ	6	2	1	3
ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ	5		1	4
ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ	7	2	2	3
ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ	5		1	4
ТЕМА 16. РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	5		1	4

ТЕМА 17. ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)	5			5
ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ)	5			5
ТЕМА 19. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК	5			5
ТЕМА 20. ФРАНЧАЙЗИНГ	5			5
ТЕМА 21. ПУБЛІЧНА ОБІЯНКА НАГОРОДИ З ОГолоШЕННЯМ ТА БЕЗ ОГолоШЕННЯ КОНКУРСУ	5			5
ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ	6	2	2	2
ТЕМА 23. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК БЕЗПІДСТАВНОГО ЗБАГАЧЕННЯ	5			5
ТЕМА 24. СПАДКОВЕ ПРАВО	7	2	2	3
Усього годин	150	28	32	90

Навчальне навантаження здобувача вищої освіти	
Види навантаження	Кількість годин
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	60
• лекційні заняття, год.	28
• практичні заняття, год.	32
Усього годин самостійної роботи, у т.ч.:	90
• індивідуальне навчальні, науково-дослідне завдання, год.	60
• підготовка до практичних занять та контрольних заходів, год.	30
Екзамен	6 сем.
Залік	5 сем.

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Добре
C	75–81	Добре
D	67–74	Задовільно
E	60–66	Задовільно (достатньо)
Fx	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Кількість годин
з дисципліни Цивільне право (частина II)
для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальності 081 Право
«КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ»
факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	8	2	2	4
ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯНЬ	8	2	2	4
ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	8	2	2	4
ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	8	2	2	4
ТЕМА 5. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР	8	2	2	4
ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ	8	2	2	4
ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ	8	2	2	4
ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ	8	2	2	4
ТЕМА 9. ДОГОВІР ОРЕНДИ	8	2	2	4
ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ	7	2	1	4
ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД	7		1	6
ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ	8	2	2	4
ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ	7	2	1	4
ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ	6		1	5
ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ	8	2	2	4
ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ	7	2	1	4
ТЕМА 16. РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	6		1	5

ТЕМА 17. ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)	6		1	5
ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ)	6		1	5
ТЕМА 19. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК	6		1	5
ТЕМА 20. ФРАНЧАЙЗИНГ	6		1	5
ТЕМА 21. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА НАГОРОДИ З ОГОЛОШЕННЯМ ТА БЕЗ ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ	6			6
ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ	8	2	2	4
ТЕМА 23. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК БЕЗПІДСТАВНОГО ЗБАГАЧЕННЯ	6			6
ТЕМА 24. СПАДКОВЕ ПРАВО	8	2	2	4
Усього годин	180	32	36	112

Навчальне навантаження здобувача вищої освіти	
Види навантаження	Кількість годин
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	68
• лекційні заняття, год.	32
• практичні заняття, год.	36
Усього годин самостійної роботи, у т.ч.:	112
• індивідуальне науково-дослідне завдання, год.	60
• підготовка до практичних занять та контрольних заходів, год.	52
Екзамен	6 сем.
Залік	5 сем.

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Добре
C	75–81	Добре
D	67–74	Задовільно
E	60–66	Задовільно (достатньо)
Fx	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Кількість годин
з дисципліни Цивільне право (частина II)
для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня ви-
щої освіти за спеціальності 081 Право
«АДВОКАТУРА ТА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усьо- го	у тому числі		
		л	п	с.р.
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	7	2	2	3
ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯНЬ	5		2	3
ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	7	2	2	3
ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	7	2	2	3
ТЕМА 5. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР	7	2	2	3
ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ	7	2	2	3
ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ	7	2	2	3
ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ	7	2	2	3
ТЕМА 9. ДОГОВІР ОРЕНДИ	7	2	2	3
ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ	6	2	1	3
ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД	5		1	4
ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ	7	2	2	3
ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ	6	2	1	3
ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ	5		1	4
ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ	7	2	2	3
ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ	5		1	4
ТЕМА 16. РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	5		1	4

ТЕМА 17. ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)	5			5
ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ)	5			5
ТЕМА 19. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК	5			5
ТЕМА 20. ФРАНЧАЙЗИНГ	5			5
ТЕМА 21. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА НАГОРОДИ З ОГОЛОШЕННЯМ ТА БЕЗ ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ	5			5
ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ	6	2	2	2
ТЕМА 23. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК БЕЗПІДСТАВНОГО ЗБАГАЧЕННЯ	5			5
ТЕМА 24. СПАДКОВЕ ПРАВО	7	2	2	3
Усього годин	150	28	32	90

Навчальне навантаження здобувача вищої освіти	
Види навантаження	Кількість годин
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	60
• лекційні заняття, год.	28
• практичні заняття, год.	32
Усього годин самостійної роботи, у т.ч.:	90
• індивідуальне науково-дослідне завдання, год.	60
• підготовка до практичних занять та контрольних заходів, год.	30
Екзамен	6 сем.
Залік	5 сем.

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Добре
C	75–81	Добре
D	67–74	Задовільно
E	60–66	Задовільно (достатньо)
Fx	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Питання:

1. Обов'язкове право та його склад. Місце зобов'язального права у системі цивільного права.
2. Поняття та структура зобов'язання, його відмінні особливості.
3. Підстави виникнення зобов'язань.
4. Види зобов'язань у цивільному праві.
5. Регресні зобов'язання.
6. Суб'єкти зобов'язання. Зобов'язання з множинністю осіб.
7. Зобов'язання за участю третіх осіб.
8. Зміна осіб у зобов'язанні.

Задачі:

Задача 1. С. уклала з К. договір, згідно з яким С. після її повернення із санаторію в липні поточного року має продати К. спідницю, але на свій розсуд С. може замінити спідницю на штани. За день до терміну виконання договору К. зателефонувала до С. і повідомила, що бажає купити у неї штани. С. відмовилася, послалася на те, що вона сама вирішує питання про предмет договору, а тому продасть спідницю, як і передбачено в договорі. При поверненні С. додому в аеропорту її валіза, де знаходилася спідниця, була втрачена, а сумка, в якій лежали штани, збереглася. Дізнавшись про це, К. зажадала від С. продати їй штани, оскільки, на її думку, більше немає жодних перешкод до заміни предмета виконання. Яке зобов'язання виникло між С. та К. – альтернативним чи факультативним? Хто правий у цій суперечці?

Задача 2. Торгове підприємство уклало з сільськогосподарським кооперативом договір на постачання у вересні поточного року 20 тон яблук чи картоплі. Оскільки через сильні дощі більшість уро-

жаю яблук згнила, сільськогосподарський кооператив відмовився виконати зобов'язання. Торгове підприємство наполягало на тому, що у цьому випадку виробник має передати йому 20 тон картоплі. Сільськогосподарський кооператив відмовився виконати вимогу торговельного підприємства. Чи правомірні дії сільськогосподарського кооперативу? Чи зміниться рішення, якщо право вибору предмета виконання зобов'язання належало б торговельному підприємству?

Задача 3. А. уклала з відомим перукарем В. договір, згідно з яким він зобов'язується 10 червня о 9 годині ранку приїхати додому до А., щоб зробити їй зачіску. У призначений час замість В. приїхав С. і пояснив, що В. дуже зайнятий у своєму салоні, тому попросив його виконати укладену з А. домовленість. А. відмовилася від послуг С., зателефонувала В. та зажадала його особисто виконати зобов'язання. Чи правильно вчинив В.? Чи можна сказати, що мало місце покладання виконання зобов'язання на третю особу? Чи зміниться рішення, якщо предметом зобов'язання була доставка з квіткового магазину готового букета квітів?

Література:

1. Зобов'язальне право України (елементарний курс): навч. посіб. / [Голубева Н. Ю. та ін.]; за ред. канд. юрид. наук, доц., нач. каф. цив. права та процесу ОДУВС В. С. Резніченка; Одес. держ. ун-т внутр. справ. О.: [ОДУВС], 2010. 324 с.
2. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: монографія / Н. Ю. Голубева; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». О.: Фенікс, 2013. 639 с.
3. Зміст зобов'язальних відносин: проблеми теорії та практики: монографія / А. Р. Чанишева; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса: Юрид. літ., 2017. – 471, [1] с.
4. Жила О. В. Місце регресних зобов'язань у системі зобов'язального права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. Вип. 14(2). С. 9–11. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_14\(2\)__4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_14(2)__4)
5. Гриценко Г. Передумови виникнення множинності осіб у цивільно-правовому зобов'язанні. *Юридична Україна*. 2016. № 3–4. С. 65–71. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2016_3-4_12

6. Кузьмич О.Я. Участь третіх осіб у договірних зобов'язаннях. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2016. Вип. 42. С. 102–110. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2016_42_12
7. Пушай В.І. До питання про способи заміни осіб у зобов'язаннях. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 180–183. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_3_45

ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Питання:

1. Поняття та значення виконання зобов'язань.
2. Принципи виконання зобов'язань.
3. Суб'єкти виконання зобов'язання. Покладання виконання зобов'язання на третю особу. Виконання зобов'язання третьою особою.
4. Предмет виконання зобов'язання. Особливості виконання фінансових зобов'язань.
5. Строк та спосіб виконання зобов'язань. Місце виконання зобов'язання.
6. Зустріч виконання зобов'язань. Виконання зобов'язання шляхом внесення депозиту.

Задачі:

Задача 1. Завод уклав договір на будівництво житлового будинку для своїх працівників із будівельною організацією. Виконати оздоблювальні роботи організація доручила субпідряднику.

При прийманні товару замовник виявив недоліки у виконанні оздоблювальних робіт і висунув вимогу про їх усунення субпідряднику. Чи правильно вчинив замовник?

Задача 2. Чи дотримані принципи реального виконання та належного виконання у наступних випадках:

а) відповідно до договору поставки акціонерне товариство мало поставити приватному підприємству партію верстатів у I кварталі поточного року. Фактично постачання було здійснено 10 квітня;

б) В. продав Д. меблевий гарнітур. При цьому сторони домовилися, що В. зобов'язується відправити гарнітур залізницею до місця проживання Д. З вини залізниці меблевий гарнітур прибув на станцію пошкодженим і в такому вигляді вручений покупцю;

в) за договором із торговим підприємством фермерське господарство має поставити помідори у кількості 10 тон у III кварталі поточного року. 28 вересня помідори прибули на адресу покупця. При прийманні виявилось, що 2 тони – зіпсувалися, оскільки були відвантажені перезрілими, а залізниця прострочила час доставки. ФГ вважає, що виконало зобов'язання у строк належним чином;

г) за договором купівлі-продажу від 19 травня В. придбав у М. бібліотеку, що складається з книг з медицини. Усі книги В. забрав відразу, а обумовлену ціну пообіцяв повернути пізніше. 29 червня М. звернувся до В. із проханням сплатити всі гроші за бібліотеку. В. передав встановлену договором на суму 10 липня;

д) за договором з С. М. зобов'язалася пошити костюм з матеріалу С. Оскільки до обумовленого терміну М. не лише не пошила костюм, а й не приступила до його виготовлення, вона придбала костюм схожої моделі у магазині і передала його С., зажадавши сплатити передбачену договором суму за пошиття костюма. С. відмовилася прийняти костюм та виплатити гроші.

Задача 3. За договором позики П передав З. 3000 євро строком на місяць із виплатою за користування грошима 0,2 відсотка за кожний день строку. Після двох місяців З. повернув лише 300 євро, оскільки за вказаний період він не встиг продати придбаний за ці гроші товар і попросив відстрочку на два місяці. І. погодився надати відстрочку платежу, але пояснив, що передані Димовим 300 євро він забирає як проценти за прострочення виконання фінансового зобов'язання. Чи можливе укладання договору в іноземній валюті? Чи правомірні дії І.?

Задача 4. М'ясокомбінат на виконання договору постачання достроково відвантажив покупцю м'ясо у 8 вагонах-холодильниках. Не маючи можливості прийняти все поставлене м'ясо, покупець прийняв 2 вагони і розпочав продаж м'яса споживачам. Інші 6 вагонів

через відсутність достатньої кількості холодильних камер покупець відмовився приймати та повернув їх назад постачальнику. Одночасно покупець висунув постачальнику вимогу про стягнення штрафу за дострокове відвантаження 8 вагонів м'яса та відшкодування вартості провізної плати за повернення постачальнику 6 вагонів м'яса. Чи вправі постачальник зробити дострокове виконання? Чи правомірні вимоги покупця?

Задача 5. Ж. та Ш. уклали договір позики, за яким Ш. мав повернути гроші 20 березня 2022. У лютому Ж. переїхав на постійне місце проживання з Маріуполя до Ужгорода. На виконання зобов'язання 1 березня Ш. відправив гроші поштою Ж. за його місцем проживання у Маріуполі, проте пошта повернула переказ, в зв'язку з воєнним станом. 20 березня Ш. отримав від Ж. листа, в якому повідомлялася його нова адреса в Ужгороді. Ш. вислав гроші та зажадав відшкодувати йому витрати на пересилання боргу. Чи можливе дострокове виконання зобов'язання? Чи правомірною є вимога Шишкова? Чи зміниться рішення, якщо гроші були передані під відсотки? Чи можна визначити ці обставини як форс-мажор?

Література:

1. Бабич І.Г. Принципи та забезпечення виконання зобов'язань. *Молодий вчений*. 2018. № 1(1). С. 78–81. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1(1)_21)
2. Синицька В. О. Виконання договірних зобов'язань як елемент договірної дисципліни. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 269–274. http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_60_44
3. Касап В.М. Майновий поручитель як суб'єкт виконання зобов'язання. *Університетські наукові записки*. 2015. № 3. С. 59–65. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2015_3_9
4. Михалюк О.В. Правове регулювання виконання зобов'язання третьою особою. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С. 346–352. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_64_49
5. Карабань Я. А. Строк (термін) виконання грошового зобов'язання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*.

- Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 157–161. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_38
6. Боднар Т. В., Щербина В. С. Грошові зобов'язання: проблеми забезпечення виконання та відповідальності за несвоєчасне виконання. *Університетські наукові записки*. 2013. № 4. С. 62–69. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_4_10
 7. Музика Т. О. Механізм виконання альтернативного зобов'язання (аналіз законодавства та правозастосовної практики країн СНД, ЄС та інших країн світу). *Проблеми законності*. 2014. Вип. 126. С. 60–67. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2014_126_9
 8. Гринько Р. В. Щодо питання про виконання цивільно-правового зобов'язання. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 21. С. 37–42. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2016_21_10
 9. Примак В. Д. Забезпечення належного виконання договірних зобов'язань в умовах збройного конфлікту. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 138–140. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rpr_2019_19_31

ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Питання:

1. Поняття та класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань.
2. Неустойка як засіб забезпечення зобов'язання, її види.
3. Застава та її види. Предмет застави. Права і обов'язки заставодавця та заставоутримувача. Наслідки порушення забезпеченого заставою зобов'язання. Звернення стягнення на закладене майно. Припинення застави.
4. Притримання як засіб забезпечення виконання зобов'язань.
5. Порука та гарантія як способи забезпечення виконання зобов'язань.
6. Завдаток. Відмінності задатку від авансу.
7. Довірча власність як спосіб забезпечення кредитного зобов'язання.

Задачі:

Задача 1. І. якому належала на праві власності земельна ділянка, отримав під заставу в акціонерному комерційному банку кредит для будівництва житлового будинку. Зобов'язання за кредитним договором не виконав, банк продав земельну ділянку В. Власник вважає, що банк порушив його право на викуп заставленої земельної ділянки. Він вважає, що земельна ділянка може бути продана лише після відмови І. від її викупу. Чи правий І.?

Задача 2. Між банком «П» та приватним підприємством «Алегро» укладено договір застави житлового будинку, розташованого на вул. Медовій у м. Умань заставодавцем виступило підприємство «Алегро», заставоутримувачем – банк. Згодом у зв'язку з розглядом іншої суперечки в суді постало питання про дійсність зазначеного договору. Встановлено, що його укладено сторонами у письмовій формі. Предметом застави є житловий будинок, який належить на праві приватної власності та зареєстрований на ім'я громадянина Є. Чи є підстави для визнання договору застави, укладеного між банком та приватним підприємством «Алегро», недійсним?

Задача 3. К. за договором купівлі-продажу мав сплатити М. 3 млн грн. Зобов'язання було забезпечене порукою. Поручителем є А.. Згідно договору покупець має розрахуватися з продавцем не пізніше 10 серпня 2022 р. На той час К. сплатив 1 млн 500 тис. грн., а борг перевів на П., але останній гроші М. не сплатив. М. звернувся до суду з позовом про стягнення з К. та А. 1 млн 500 тис. грн. як із солідарних боржників. К. позов не визнав, пославшись на те, що він перевів борг на П., який зобов'язаний сплатити М. вказану суму. А. також заперечував проти позову. Він послався на те, що за договором поруки має нести не солідарну, а субсидіарну відповідальність, але оскільки мало місце переведення боргу, він взагалі не повинен відповідати, бо поручався лише за К., а не за П..

Вирішіть суперечку.

Задача 4. Не маючи можливості сплатити повну вартість купленої квартири, В. домовився з її продавцем П. про відстрочку платежу на 6 місяців. Погоджуючись на відстрочку, П. зажадав від В., щоб за

нього доручилася його родичка Т., яку П. знав як чесну та порядну людину. Т. погодилася на поруку, але, підписуючи договір, обмовила, що ручається за повернення половини боргу, а за решту частину боргу вона порадила В. звернутися з проханням про поруку до З., яка на це погодилася. Оскільки в обумовлений термін В. не погасив боргу, П. звернувся з позовом до Т. про стягнення з неї всієї суми боргу. Заперечуючи проти позову, Т. послалася те що, що поручилася вона за виконання лише частини зобов'язання, а також що на момент дачі поруки у неї була можливість сплатити за В., але зараз вона не працює, у зв'язку з чим такої можливості вона вже не має. Вирішіть суперечку.

Література:

1. Пучковська І.Й. Про основне призначення видів забезпечення виконання зобов'язання. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 148. С. 36–44. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2020_148_5
2. Бабич І.Г. Гарантії забезпечення виконання зобов'язань. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 24–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_66_4
3. Сикал М. М., Трофименко О.О. Теоретико-правові підходи щодо дефініції поняття «неустойка». *Європейські перспективи*. 2013. № 4. С. 141–144. http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_4_26
4. Гришанова Н.А. Застава та порука як способи забезпечення виконання зобов'язань: наукові погляди та проблеми аспекти праворозуміння. *Право.ua*. 2019. № 1. С. 185–191. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravo_2019_1_28
5. Заборовський В. В., Стойка А.В. Деякі проблемні аспекти застосування інституту притримання як засобу забезпечення виконання зобов'язань *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 47(2). С. 7–12. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_47\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_47(2)_3)
6. Берназ-Лукавецька О.М. Проблемні питання припинення поруки як одного із засобів забезпечення виконання зобов'язань. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 19. С. 52–55. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2015_19_13r

7. Клименко О.М. Застосування завдатку як способу забезпечення виконання зобов'язань сторін за попереднім договором. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 1. С. 63–68. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2009_1_10
8. Некіт К.Г. Довірча власність як спосіб забезпечення виконання зобов'язань: аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 21. С. 78–81. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2016_21_18
9. Бабаскін А.Ю. Забезпечувальний платіж як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. *Правова держава*. 2019. Вип. 30. С. 268–276. http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_32

ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Питання:

1. Поняття та функції цивільно-правової відповідальності.
2. Види цивільно-правової відповідальності.
3. Форми цивільно-правової відповідальності (відшкодування збитків, сплата неустойки, стягнення відсотків за неправомірне користування чужими коштами).
4. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності.
5. Шкода (збитки) як умова цивільно-правової відповідальності. Склад збитків (реальна шкода та втрачена вигода). Моральна шкода.
6. Суб'єктивні умови цивільно-правової відповідальності. Поняття та форми вини у цивільному праві. Презумпція вини. Випадки відповідальності незалежно від вини.
7. Підстави звільнення від відповідальності. Співвіношення випадку та непереборної сили. Воєнний стан як підстава звільнення від відповідальності.
8. Правові наслідки прострочення боржника та кредитора.

Завдання

1. Скласти таблицю видів відповідальності та її особливостей.

Задачі:

Задача 1. а) Г. звів споруду на самовільно зайнятій земельній ділянці. Місцевий виконавчий комітет прийняв рішення про повернення самовільно зайнятої земельної ділянки, знесення самовільної споруди та приведення земельної ділянки в належний стан для використання за цільовим призначенням.

б) В. купив у С. велосипед. Оскільки С. передумав і відмовився передати велосипед В., останній звернувся до суду з вимогою про відібрання велосипеда та сплату неустойки, передбаченої у договорі;

в) ТОВ «Техінвест» звернулося до постачальника з вимогою про усунення дефектів поставленого обладнання та відшкодування збитків, спричинених простроченням введення в експлуатацію нової лінії виробництва;

г) У результаті визнання правочину недійсним укладеним під впливом насильства все майно, отримане потерпілим з іншого боку, було стягнене в дохід держави;

д) За рішенням суду М. мав спростувати поширені їм не відповідні дійсності відомості, що ганьблять честь і гідність І., за допомогою публікації у місцевій газеті, а також відшкодувати І. моральну шкоду у розмірі 5000 грн;

е) Управляючи автомобілем у нетверезому стані, Б. вривався в сарай пенсіонерки А. та серйозно пошкодив його. Суд зобов'язав Б. відремонтувати сарай. У якому з наведених випадків мова йде про цивільно-правову відповідальність? У чому відмінність відповідальності від інших цивільно-правових санкцій?

Задача 2. Через прострочення в доставці вантажу залізницею у приватного підприємця Васильєва виникли збитки у вигляді додаткових транспортних витрат. Крім того, контрагенти В., а висунули до нього вимоги про сплату штрафних санкцій за прострочення поставання товару. В. звернувся до залізниці з вимогою сплати неустойки за прострочення доставки вантажу, відшкодування вже понесених транспортних витрат та майбутніх витрат зі сплати штрафних санкцій контрагентам

Чи заявлені вимоги підлягають задоволенню?

Задача 3. П. придбав для своєї сестри В. водонагрівальне обладнання. Через місяць внаслідок вибуху обладнання було пошкоджено приміщення підвалу будинку В., а сама В. зазнала сильних опіків. До кого та які вимоги може пред'явити С.?

Задача С. виступив поручителем за укладеним О. договором позики. Оскільки О. своєчасно гроші не повернув, кредитор звернувся з вимогою до С. про сплату суми боргу, неустойки за прострочення повернення суми боргу та відсотків. Заперечуючи пред'явлені вимоги, С. заявив, що згідно з договором його відповідальність є субсидіарною, отже, кредитор має надати докази неможливості стягнення коштів з О.. Крім того, субсидіарна відповідальність поручителя полягає у прийнятті на себе поручителем несприятливих наслідків правопорушення у вигляді відшкодування збитків, сплати неустойки, але не погашення за боржника основної суми боргу. Що ж до вимоги про стягнення відсотків за неправомірне користування чужими грошовими коштами, воно підлягає задоволенню, оскільки договірною неустойка виключає стягнення процентів. Вирішіть спір з посиланням на норми чинного законодавства.

Задача 4. Заготівельна компанія подала позов до селянського (фермерського) господарства про стягнення неустойки за прострочення поставки овочів. Представник відповідача заперечував проти позову, посилаючись на те, що у діях господарства відсутні протиправні діяння: овочі були своєчасно зібрані та приготовлені до відправки. А затримка відбулася внаслідок дії непереборної сили (ураган зруйнував міст через річку, дороги були розмиті сильним дощем).

Чи правий представник відповідача? Як слід розуміти поняття «протиправності» в цивільному праві?

Задача 5. а) Підприємець К. збирався відвідати торгову виставку, що проходила у іншому місті. До його планів входило проведення ділових переговорів та укладання ряду договорів. Час переговорів було точно встановлено. Напередодні в К. зламалася машина. Він віддав її до ремонтної майстерні, обмовивши, що машина має бути готова наступного дня вранці.

Через недбалість працівників майстерні машина не була відремонтована вчасно. К. змушений був їхати у відрядження автобусом. Договори не були укладені. Дорогою стався нещасний випадок і К. потрапив до лікарні. У лікарні в нього викрали велику суму грошей. К. вважає, що за всі наслідки має відповідати господар майстерні.

б) У ході бійки Д. завдав легких тілесних ушкоджень Ф., який одразу ж був доставлений до лікарні.

У лікарні Ф. був інфікований, внаслідок чого термін перебування його у лікарні, а також відновлювальний період були значно збільшені.

в) А. і В., перебуваючи у нетверезому стані, вирішили налякати С., розігравши збройний напад. С, який страждав на тяжке серцеве захворювання, отримав інфаркт і помер.

Дайте юридичну оцінку даним ситуаціям із позицій різних концепцій причинного зв'язку.

Хто і в якому обсязі повинен нести відповідальність у наведених ситуаціях?

Задача 6. Сторони погодили умову про відповідальність, згідно з якою у разі прострочення оплати наданих послуг замовник сплачує виконавцю пеню у розмірі ставки рефінансування Національного Банку України від вартості послуг за кожен день прострочення, а також відсотки за неправомірне користування чужими коштами у розмірі подвійної ставки рефінансування Національного банку України.

Чи є правомірною така умова договору? Чи є підстави для зниження судом сум заявлених санкцій?

Задача 7. Судовим рішенням з відповідача стягнуто суму позики, відсотки за користування сумою позики та неустойка за минулий період прострочення повернення суми позики. Судове рішення було виконано. Які вимоги кредитор може висунути до боржника?

Задача 8. За договором із рестораном підприємство зобов'язалося постачати йому щоденно певну кількість м'ясних продуктів. Однак у зв'язку з пошкодженням обладнання для виготовлення продукції та постановкою його на ремонт підприємства не мало можливості виконати своє зобов'язання перед рестораном та повідомило його про

припинення договору. Дирекція ресторану вважає, що постачальник не має права в односторонньому порядку припинити зобов'язання, а також пошкодження обладнання мало місце з вини працівників підприємства. Чи припиниться зобов'язання у цій ситуації?

Література:

1. Коваленко І.А. До питання щодо поняття та змісту цивільно-правової відповідальності. *Митна справа*. 2013. № 4(2.2). С. 142–146. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_4\(2](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_4(2)
2. Церковна О.В. Особливості механізму реалізації функцій цивільно-правової відповідальності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 2. С. 69–71. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2014_2_23
3. Горайнов А.М. Примус і цивільно-правова відповідальність. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. № 3. С. 36–39. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2012_3_11
4. Гринько С. Д., Заверуха С.В. Шкода і збитки як умови цивільно-правової відповідальності: порівняльно-правовий аналіз. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4. С. 101–109. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2012_4_17
5. Примак В.Д. Особливості відшкодування моральної шкоди як заходу цивільно-правової відповідальності. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 175–179. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_3_44
6. Спасова К.І. Відшкодування моральної шкоди при порушенні немайнових прав у соціальних мережах: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 227 с.
7. Церковна О.В. Особливості випадку та непереборної сили як підстав звільнення від цивільно-правової відповідальності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3. С. 95–97. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2015_3_31
8. Швидка В.Г. Особливості цивільно-правової відповідальності в межах приватного найму житла. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 27. С. 53–57. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_27_12

9. Коваленко І.А. Причинний зв'язок, як одна з умов цивільно-правової відповідальності. *Креативний простір*. 2021. № 2. С. 98–100. http://nbuv.gov.ua/UJRN/krpr_2021_2_54
10. Зогуляк О. І., Парута Ю.І. Перспективні напрями удосконалення цивільно-правової відповідальності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 63. С. 141–146. – http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_63_27

ТЕМА 5. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР

Питання:

1. Свобода договору в цивільному праві.
2. Функції цивільно-правового договору.
3. Публічний договір, попередній договір, договір приєднання, договір на користь третьої особи.
4. Правові наслідки недотримання встановленої законом форми договору.
5. Поняття та основні ознаки оферти та акцепту. Переддоговірні спори.
6. Виконання договору. Підстави припинення договорів.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про зміст правової та зобов'язальної теорій розуміння сутності договору.
2. Порівняйте поняття: зобов'язання, правочин, договір, контракт.
3. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із укладенням цивільно-правового договору. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
4. Складіть проект позовної заяви про розірвання договору на підставі ст. 652 ЦК України (у зв'язку з істотною зміною обставин).
5. Зробіть порівняльний аналіз змісту положень про договір у нормативно-правових актах України та інших державах, міжнародних документах.

6. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договірних відносин.

Проаналізуйте:

1. Положення чинного ЦК України, які регулюють цивільно-правовий договір.

2. Ст. ст. 641, 699 ЦК України та охарактеризуйте вимоги, яким повинна відповідати оферта.

3. Зміст договору як підстави виникнення цивільних правовідносин.

4. Практичне значення класифікації цивільно-правових договорів.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Стадії укладення цивільно-правового договору.

2. Зміна та розірвання цивільно-правового договору: підстави та правові наслідки.

3. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах.

Задачі:

Задача 1. Районний вузол зв'язку запропонував навчально-виробничому комбінату укласти письмовий договір на користування послугами зв'язку, що надаються, в якому передбачається відповідальність споживача за несвочасну оплату цих послуг. Комбінат від укладання договору відмовився. Вузол зв'язку звернувся до суду з позовом про примус навчально-виробничого комбінату укласти договір на користування послугами зв'язку.

Проаналізуйте правову природу договірних відносин між вузлом зв'язку та комбінатом? Як вирішити суперечку?

Задача 2. Під час укладання договору поставки з ВАТ «Електроніка» торговий дім «Світоч» запропонував включити до договору пункт про те, що у разі постачання товарів неналежного якості постачальник сплачує покупцю штраф у розмірі 25% вартості таких товарів. Постачальник вважав включення зазначеної умови до договору недоцільною. Однак торговий дім продовжував наполягати на

своїй пропозиції, вважаючи, що наявність у самому договорі умови про штраф за поставку товарів неналежної якості сприятиме кращому виконанню зобов'язань постачальником. Які умови договору є суттєвими? Чи потрібне досягнення між сторонами угоди за умовою штрафу?

Література:

1. Цюкало Ю.В. Щодо розуміння свободи договору: теоретико-прикладний аспект. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 209–212. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_1_51
2. Алексеев І.С. Поняття та функції цивільно-правового договору. *Форум права*. 2010. № 2. С. 7–10. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
3. Савчук К.Ю. Специфіка цивільно-правової регламентації публічних договорів. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 9(3). С. 60–62. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_9\(3\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_9(3)_16)
4. Кочубей В.В. Попередній договір: окремі проблемні аспекти правового регулювання. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С. 690–695. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)_80](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)_80)
5. Звонков Є.Є. Договір приєднання у цивільному праві України: теоретичні та практичні питання. *Альманах права*. 2016. Вип. 7. С. 427–429. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2016_7_111
6. Кузьмич О. Становлення та розвиток конструкції договору на користь третьої особи в законодавстві України. *Юридична Україна*. 2012. № 11. С. 57–62. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2012_11_11
7. Родоман Т.О. Оферта і акцепт як самостійні елементи в процесі укладення договору: від теорії до судової практики. *Судова апеляція*. 2016. № 3. С. 92–100. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2016_3_12
8. Турчак І.О. Підстави припинення цивільно-правового договору. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2012. № 5. С. 166–172. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2012_5_29

ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ

Питання:

1. Поняття, значення та види договору купівлі-продажу. Правове регулювання договору купівлі-продажу.
2. Сторони у договорі купівлі-продажу. Права та обов'язки продавця. Права та обов'язки покупця.
3. Предмет як істотна умова договору купівлі-продажу. Інші істотні умови договору купівлі-продажу. Умови про термін, асортимент, якість, комплектність, ціну, тару та упаковку.
4. Форма договору купівлі-продажу.
5. Виконання договору купівлі-продажу. Виникнення права власності (іншого речового права) у покупця. Ризик випадкової загибелі проданого майна.
6. Поняття та особливості роздрібної купівлі-продажу. Різновиди роздрібної купівлі-продажу.
7. Форма та порядок укладання договору роздрібної купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін у договорі роздрібної купівлі-продажу. Додаткові гарантії для клієнтів.

Задачі:

Задача 1. Універмаг продав П. піаніно зобов'язався доставити його покупцю. Під час перевезення автомобіль потрапив під дощ, піаніно намокло і було зіпсовано. Покупець відмовився прийняти доставлене йому піаніно та вимагав повернення грошей або доставки іншого, справного інструменту. На свою заяву П. отримав від адміністрації універмагу відповідь, в якій вказувалося, що П., обравши в магазині піаніно і, сплативши за нього гроші, став його власником і тому має нести наслідки псування інструменту. П. звернувся із позовом до суду. У позовній заяві він просив стягнути з універмагу вартість піаніно чи натомість надати йому холодильник нової моделі, що надійшов у продаж. Універмаг просив суд зобов'язати П. прийняти куплене ним піаніно. У який момент виникає право власності у покупця під час продажу речі із зобов'язанням доставки?

Які наслідки настають у разі відмови покупця прийняти куплену річ чи сплатити її вартість?

Чи має П. право відмовитися від прийняття доставленого піаніно та вимагати повернення грошей чи заміни піаніно на холодильник?

Задача 2. А. купив у С. 10 рулонів руберойду та сплатив обумовлену ціну. Однак через два місяці він зажадав у С. зменшення покупної ціни та повернення частини сплаченої суми. Свою вимогу А. обґрунтував тим, що кожна трубка містить 10 метрів матеріалу, час він припускав, що купує рулони по 14 метрів. С. заперечував проти вимоги А., заявивши, що останній мав нагоду оглянути покупку, коли сторони домовлялися про неї. Вирішіть спір.

Задача 3. У лютому 2022 р. А. продав Б. за 6 тис. грн. наручний годинник. Б. сплатив лише 1 тис. грн., а решту суми обіцяв принести через три дні. До остаточного розрахунку А. залишив годинник собі. Б. не приходив за годинником впродовж двох тижнів. Тоді А. продав годинник П.. Після цього прийшов Б. і пояснив, що він хворів на грип, тому не міг прийти за покупкою. А. був готовий повернути отримані від Борисова 1 тис. грн.

Однак Б. вважав, що гроші були залишені у вигляді завдатку, тому А. має повернути йому завдаток у подвійному розмірі, тобто 2 тис. грн. та реально виконати договір.

Оскільки А. відкинув ці домагання, Б. звернувся щодо нього і П. з позовом до суду, вимагаючи від А. сплатити 2 тис. грн., як від П. – передачі годинника.

Вирішіть спір. Чи зміниться рішення, якби Б. одразу повідомив А. про захворювання і запевнив, що після одужання він негайно прийде за купленим годинником?

Задача 4. І. купив у С. житловий будинок. При вселенні в куплений будинок родини І. виявилось, що у двох кімнатах будинку проживав П. із сім'єю. П. заявив, що він уклав із С. договір оренди двох кімнат строком на 5 років та сплатив орендну плату за зазначений термін.

І. зажадав у С. визнання договору купівлі продажу будинку недійсним та повернення сплаченого за будинок суми. С. заявив, що

І. знав, що частина будинку була здана в оренду. Яке рішення у цій справі має бути винесене судом?

Чи зміниться рішення, якщо договором купівлі-продажу була б дача?

Задача 5. Федорова придбала у магазині телевізор. Через 10 днів після покупки телевізор вийшов із ладу. Покупець вимагала усунути несправність у гарантійній майстерні. У майстерні, посилаючись на відсутність необхідних для ремонту деталей, рекомендували Ф. звернутися до магазину з вимогою про заміну несправного телевізора іншою. Ф. наполягала на необхідності ремонту купленого нею телевізора? Чиї аргументи в наведеному прикладі ґрунтуються на законі «Про захист прав споживачів»? Яким є порядок обміну товарів, для яких встановлені гарантійні строки? Чи повинен магазин провести обмін телевізора у разі відсутності у продажу телевізорів цієї моделі?

Задача 6. 16 серпня П. купив в універмазі зимове пальто та черевики, попередньо їх примірявши та уважно оглянувши. 30 листопада, повертаючись з роботи, П. виявив, що в одного з нових черевиків відривається підошва. 10 грудня П. пішов до універмагу і зажадав повернути гроші за черевики. Адміністрація погодилася прийняти черевики назад, але лише в обмін на іншу пару. Чи підлягає вимога П. задоволенню?

Література:

1. Вавженчук С. Я. Логічні межі понять сторін та предмета договору як елементів договору купівлі-продажу. *Адвокат*. 2010. № 3. С. 31–34. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2010_3_2
2. Вусатий Д. Ю. Поняття та загальна характеристика договірних відносин у сфері роздрібної купівлі-продажу. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 163–170. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2013_4_22
3. Білоусов В. М. Визначення сторін в договорі роздрібної купівлі-продажу. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. № 1. С. 85–89. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnaу_2014_1_19

4. Кушерець Д.В. Особливості охорони й захисту майнових прав сторін у договорах купівлі-продажу. *Право і суспільство*. 2015. № 3(2). С. 67–72. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3\(2\)__16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3(2)__16)
5. Полуніна О.О. Загальна характеристика договору купівлі-продажу. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 134–138. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2014_17_28
6. Полуніна О.О. Предмет договору купівлі-продажу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 29 (1). С. 168–171. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29\(1\)_42](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29(1)_42)
7. Анатійчук В.В. Договір купівлі-продажу майнових прав: порівняльно-правовий аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2018. Т. 29(68), № 4. С. 46–51. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2018_29\(68\)_4_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2018_29(68)_4_10)
8. Абросімов С.А. Поняття та зміст адаптації цивільного законодавства України до законодавства ЄС у сфері купівлі-продажу. *Університетські наукові записки*. 2020. № 3–4. С. 217–225. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2020_3-4_25
9. Міліщук Н.С. Окремі проблеми правового регулювання укладення договору купівлі-продажу (на основі аналізу прикладів із судової практики). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 64. С. 151–153. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_64_30

ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ

Питання:

1. Поняття та ознаки договору поставки. Правове регулювання договору поставки.
2. Укладання договору поставки. Зміст договору поставки
4. Права та обов'язки сторін у договорі поставки.
5. Виконання договору поставки. Порядок приймання товару за кількістю та якістю. Оплата товару. Одностороння відмова від виконання договору.

6. Загальна характеристика відповідальності за невиконання або неналежне виконання договору поставки. Відповідальність постачальника за договором поставки. Відповідальність покупця за договором поставки.
7. Особливості поставки товарів для державних потреб. Договір поставки та державні закупівлі товарів (робіт, послуг).

Задачі:

Задача 1. Відкрите акціонерне товариство «Медтехніка» звернулося до суду з вимогою стягнути з товариства з обмеженою відповідальністю «Ніка» 695300 грн. основного боргу та пені за прострочення оплати товару. Представник відповідача позов щодо суми основного боргу визнав. Водночас він просив суд врахувати, що є офіційним дистриб'ютором з надання допомоги позивачу у реалізації медичної техніки, а також важке фінансове становище фірми, і не стягувати суму пені за прострочення оплати одержаного товару. Назвіть умови відповідальності покупця та постачальника в договорі постачання. Як вирішити спір?

Задача 2. Об'єднання обчислювальної техніки передало на підставі договору поставки Інформаційно-аналітичному центру обчислювальний комплекс, що вийшов з ладу під час гарантійного терміну експлуатації. Покупець усунув дефекти власними силами та зажадав від постачальника відшкодування вартості ремонту та сплати штрафу за постачання недоброякісного товару. Постачальник відмовився задовольнити вимоги покупця.

Інформаційно-аналітичний центр звернувся до суду з позовом до об'єднання обчислювальної техніки. Як слід вирішити спір?

Задача 3. Швейно-трикотажна фабрика поставила магазину «Мода» партію чоловічих джемперів і пред'явила платіжну вимогу щодо оплати. Проте магазин відмовився сплатити отримані товари, посиляючись на те, що вони не користуються попитом. Він запропонував постачальнику розірвати договір та забрати джемperi. Фабрика не погодилася з пропозицією магазину та звернулася до економічного суду з позовом про стягнення з нього 190 тис. тис що становлять

вартість поставлених джемперів, а також 85 тис. грн. штрафу за відмову від оплати товарів. Як вирішити суперечку між сторонами?

Задача 4. Підприємство «Хімпром» недопоставило взуттєвій фабриці у першому та другому кварталах 2022 р. 2,7 тони клею. Листом від 10 липня 2022 р. фабрика просила не постачати далі клей, оскільки потреба у ньому відпала. У листі у відповідь акціонерне товариство повідомило фабриці, що недопоставлена кількість клею відвантажена 8 липня, а в надалі воно дотримуватиметься термінів постачання. 15 та 29 липня на фабрику надійшли партії клею у кількості 2,7 тони та 10 тон відповідно. Фабрика відмовилася від їх оплати, а також вимагала відшкодування витрат, пов'язаних із зберіганням та поверненням товару.

Чи правильно вчинила фабрика?

Задача 5. Агрофірмі «Зоря» було встановлено замовлення на здавання насіння ріпаку для державних потреб. Однак укласти договір з заготівельною організацією агрофірма відмовилася, пославшись те що, що замовлення приймається до виконання на добровільній основі. У засіданні суду, куди звернувся заготівельник, представник агрофірми погоджувався укласти договір, але на меншу кількість сільгосппродукції за порівняно із замовленням, оскільки останній не відповідає її виробничим потужностям. Які правовідносини виникають при встановленні замовлення на здачу сільськогосподарської продукції для державних потреб? Яке рішення має ухвалити суд?

Задача 6. Під час укладання договору контрактації між організацією із заготівлі овочів та агрокомбінатом «Тепличний» виникли розбіжності. Агрокомбінат наполягав на включенні у договір умов, що передбачають обов'язок організації додатково закуповувати ранню капусту та помідори, а також вивозити овочі своїм спеціалізованим транспортом. Організація заперечувала проти зазначених умов, посилаючись на те, що в ранніх овочах вона не потребує, а спеціалізований транспорт відсутній. Не досягнувши згоди, сторони звернулися до суду. Як вирішити спір?

Задача 7. Між універсамом «Ювілейний» та фермерським господарством було укладено договір контрактації, відповідно із яким господарство відвантажило універсаму партію томатів.

При прийомі частина томатів виявилася з гниллю. У договорі відповідальність виробника за здачу продукції неналежної якості не передбачалася.

Директор універсаму звернувся до юрисконсульта з такими питаннями: 1) як належним чином засвідчити надходження недоброякісної продукції; 2) чи можна притягнути фермерське господарство до відповідальності? Дайте відповідь на ці запитання.

Задача 8. 4 січня 2022 р. за розпорядженням директора підприємства електричних мереж було припинено подачу електроенергії станції технічного обслуговування за несплату. Внаслідок припинення подачі електроенергії станція технічного обслуговування припинила усі види діяльності. Станцією технічного обслуговування не було виконано договірні зобов'язання перед контрагентами, в результаті чого їй було завдано збитків. Станція технічного обслуговування подала до суду позов до підприємства електричних мереж про відшкодування збитків, заподіяних припиненням подачі електроенергії. В суді було встановлено, що станція технічного обслуговування з наявних у неї коштів на виконання законодавства в першочерговому порядку проводила розрахунки із заробітної плати та платежів до бюджету. У зв'язку з нестачею необхідних розрахунків за електроенергію коштів утворилася заборгованість з її оплати за 4 місяці.

Незважаючи на неодноразові вимоги енергопостачальної організації, станція технічного обслуговування не могла погасити заборгованість.

Чи правомірні дії підприємства електричних мереж? Які санкції мають право застосовувати енергопостачальна організація у разі порушення споживачем порядку оплати використаних енергоресурсів?

Література:

1. Годун В.О. Договір поставки в контексті дуалізму приватного права: пропозиції щодо вдосконалення. *Молодий вчений*. 2018. № 11(2). С. 795–799. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11\(2\)__66](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11(2)__66)
2. Алямкін В.В. Договір поставки як різновид договору оптової купівлі-продажу. *Науковий вісник Національного університету*

- державної податкової служби України (економіка, право). 2013. № 2. С. 215–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_2_35
3. Тищенко Ю. В. Деякі питання щодо дійсності договору поставки. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2014. № 1. С. 77–82. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2014_1_15
 4. Колумбет О. П. Ключові елементи договору поставки: кількість, якість, асортимент товару. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2014. № 3. С. 69–74. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2014_3_12
 5. Турчак І. О. Особливості відповідальності за невиконання та неналежне виконання договору поставки. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2012. № 6. С. 94–101. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2012_6_16
 6. Мирославський С. В., Шестаченко Д. С. Теоретичні та практичні проблеми укладання та виконання договору поставки в Україні. *Правові горизонти*. 2017. Вип. 6. С. 99–104. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ln_2017_6_21
 7. Самчук-Колодяжна З. Питання договору поставки в цивільному праві. *Історико-правовий часопис*. 2014. № 2. С. 74–79. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2014_2_17
 8. Козлов А. М. Правовий статус державного замовника у договорі поставки товарів за державним замовленням. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2014. Вип. 36. С. 119–131. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2014_36_14
 9. Козлов А. М. Істотні умови договору поставки товарів за державним замовленням. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2011. Вип. 27. С. 115–123. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2011_27_21

ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ

Питання:

1. Поняття та правова природа договору дарування. Реальні та консенсуальні договори дарування.
2. Предмет договору дарування.
3. Форма договору дарування.
4. Відмова обдаровуваного прийняти дар. Заборона та обмеження дарування. Відмова від виконання договору дарування. Скасування дарування.
5. Договір пожертви
6. Надання та використання безоплатної (спонсорської) допомоги.
7. Поняття договору ренти. Види договорів ренти.
8. Договір довічного утримання (догляду)

Задачі:

Задача 1. С. подарувала своїй сестрі С. земельну ділянку, що належить їй на праві приватної власності дачний будинок, що розташований на ньому. Правочин був оформлений належним чином. Через десять місяців після укладання договору дарування до С. було пред'явлено позов про стягнення.

2 млн грн. позивач В. стверджував, що цю суму йому мала заплатити відповідачка за виконану ним роботу з ремонту дачі та спорудження на її земельній ділянці колодязя. Роботу було виконано кількома місяцями раніше реєстрації договору дарування.

У судовому засіданні С. вказувала, що хоча роботу позивач виконав за домовленістю з нею, але сплатити її повинна С., яка отримала дачний будинок та земельний ділянку безоплатно, в даний час є власником даного майна, тому вона зобов'язана погасити цей борг. С. відмовилася сплачувати зазначений борг і заявила, що їй про цю заборгованість нічого невідомо і якщо якби вона знала про неї, то відмовилася б від такого дару. Визначте рішення суду.

Задача 2. ПП «Забава» виробляє дитячі іграшки, сусіднє підприємство «Добробут» – меблі побутового характеру. Періодично, як на відплатній, так і на безоплатній основі зазначені підприємства підтримували одне одного матеріальними ресурсами та наданням деяких послуг.

Підприємство «Добробут», знаючи про тимчасові виробничі складнощі свого сусіда, передало йому в дар 5 верстатів і кілька одиниць меблів. Договір дарування було здійснено у письмовій формі. Чи можна укласти договір дарування на користь юридичної особи та які його особливості?

Чи зміниться ситуація якщо дарувальником буде виступати державне підприємство?

Задача 3. Комерційний банк у порядку пожертвування передав велику суму валютних коштів лікувальному закладу з умовою використання їх лише придбання унікального імпортного устаткування, зокрема апарату кисневого концентратора.

Керівники лікувального закладу, відчуваючи певні труднощі у придбанні вказаного обладнання, а також гостру нестачу ліків, вирішили придбати їх за рахунок засобів пожертвування.

Банк вимагав скасування пожертвування на тій підставі, що більша його частина використана лікувальною установою не відповідно до цільового призначення, зазначеного в договорі.

Чи будуть задоволені вимоги жертувача?

Чи можливе використання майна в пожертву за іншим призначенням, якщо внаслідок зміни обставин дотримання вказівок жертувача щодо цільового використання майна стало неможливим?

Задача 4. У власності Спілки письменників знаходиться санаторій, який не використовувався кілька років через поганий стан (вимагався капітальний ремонт будівлі). Власними силами здійснити ремонт не змогли, але водночас керівництво Союзу мав бажання виправити ситуацію 2022 р. Спілка письменників вирішила укласти відплатний договір постійної ренти з ВАТ «Старт».

У ході погодження умов договору сторони визначили, що рентні платежі будуть поділені на платежі, що здійснюються у грошовій

формі, а решта платежів буде здійснювались шляхом надання товариством у безоплатне користування у літній період десяти приміщень у санаторії для відпочинку членам Спілки письменників.

Договором передбачалася можливість викупу ренти її платником після закінчення 10 років з моменту укладання договору, попередивши про це одержувача не пізніше, ніж за шість місяців до припинення виплати ренти. Спілка письменників наполіг на включенні до договору умови, відповідно до якої він має право у разі реорганізації ВАТ «Старт» вимагатиме від останнього викупу ренти. У свою черга, платник ренти наполягав на включенні до договору умови про відмову від стягнення відсотків одержувачем ренти за прострочення виплати рентних платежів (у разі прострочення платник зобов'язувався надати на суму відсотків додатково приміщення для відпочинку) та вимагав від Спілки письменників відмовитися від права застави як права на забезпечення виплати ренти.

Дайте правову оцінку положень договору.

Задача 5. У 2022 р. непрацездатна К. уклала договір довічного утримання (догляду) з О., яким вона безоплатно передавала О. житловий будинок з надвірними спорудами, а О. зобов'язувався залишити за нею для проживання кімнату в будинку та утримувати її, а також сплатити надалі всі ритуальні послуги. Через деякий час після укладання договору частина будинку, де знаходилася кімната К, згоріла, але О. відновив її й продовжував утримувати К. Після двох місяців О. раптово помер. Його спадкоємці хотіли продовжувати виконувати обов'язки за змістом К.. Остання заперечувала проти виконання договору спадкоємцями, стверджуючи, що житловий будинок є її власністю.

Вирішіть спір.

Задача 6. До нотаріуса, який засвідчив договір довічного утримання (догляду) між подружжям Р. (відчужувачами) та громадянином Ковальовим (набувачем), звернувся набувач. Він пояснив наступне. Подружжя – люди похилого віку, з якими він давно підтримує дружні стосунки, запропонували укласти договір довічного утримання (догляду). Він погодився.

Набувач виконував прийняті за договором зобов'язання впродовж трьох років. Проте відчужувачі виявили бажання розірвати договір. Об'єктивні причини для цього у сторін були відсутні. Мотивом ухвалення такого рішення для подружжя стало побоювання за своє життя. Вони отримали дуже багато негативної інформації від родичів, сусідів, радіо, телебачення про зникненнях, трагічних випадках, смертях людей похилого віку, які уклали подібні договори. Набувач до суду вирішив не звертатися, а розірвати договір за згодою сторін. Його цікавить питання: чи є у сторін така можливість і які наслідки розірвання договору. Яку відповідь має дати нотаріус? Чи зобов'язані відчужувачі повернути отриманні кошти набувачеві?

Література:

1. Почтарьов С.О. Предмет договору дарування. *Наше право*. 2013. № 2. С. 161–167. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2013_2_31
2. Логвиненко Ю.В. Особливості укладання договору дарування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 3. С. 130–135. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_3_22
3. Долинська М.С. Деякі правові аспекти укладення та нотаріального посвідчення договору пожертви як різновиду договору дарування. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2013. Вип. 1. С. 176–184. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2013_1_22
4. Кузьмич О. Проблеми правового регулювання договору дарування з обов'язком обдаровуваного на користь третьої особи. *Юридична Україна*. 2011. № 8. С. 61–65. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2011_8_13
5. Гончаренко В.О. Договір дарування у цивільному праві України. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 233–237. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_6_60
6. Онищук К.М. Проблемні аспекти нотаріального посвідчення договору дарування в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 4. С. 97–101. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2014_4_18
7. Ярошенко А.С. Визнання судом недійсними фіктивних договорів дарування, укладених з метою приховання майна боржника: проблеми формування єдиної правозастосовної практики.

Проблеми законності. 2020. Вип. 148. С. 66–75. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2020_148_8

8. Менів Л. Д. Зарубіжний досвід правового регулювання договору дарування. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 76. С. 76–83. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2020_76_12
9. Ющенко М. С., Кочина О. С. Проблемні питання договору дарування на майбутнє. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 63. С. 178–182. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_63_33
10. Апанасюк М. П. Юридичні особливості договору ренти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 12. С. 40–45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_12_7
11. Апанасюк М. П. Види договору ренти. *Інформація і право*. 2014. № 1. С. 123–130. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2014_1_18
12. Балюк В. Правовий механізм регламентації договору ренти. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 3. С. 277–284. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2011_3_28

ТЕМА 9. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДИ)

Питання:

1. Поняття та правова природа договору оренди.
2. Зміст договору оренди, його суттєві та інші умови.
3. Договір прокату. Особливості договору побутового прокату.
4. Договір оренди транспортних засобів, його види та особливості.
5. Договір оренди будівель та споруд: поняття, зміст, особливості.
6. Договір оренди підприємства, зміст та особливості виконання.
7. Договір фінансової оренди (лізингу), його особливості.
8. Поняття, зміст та ознаки договору безоплатного користування майном.
9. Договір найму житлового приміщення: поняття, правова природа, зміст.

Задачі:

Задача 1. За договором оренди було передано приміщення для розміщення офісу. Орендар зробив капітальний ремонт приміщення, поміняв вікна, обладнав систему кондиціонування приміщення. Після закінчення терміну дії договору оренди орендар заявив вимоги про відшкодування орендодавцем вартості вжитих покращень. Орендодавець відмовився від оплати та у свою чергу, зажадав привести приміщення у початковий стан, який був під час передачі приміщень у найм орендарю. Орендар звернувся до суду з позовом, до якого, зокрема, додав копії перепусток до будівлі (видані орендодавцем) на працівників організації, яка здійснювала ремонт. Вирішіть справу. Яка доля здійснених покращень орендованого майна?

Задача 2. Об'єднання передало товариству за договором оренди транспортних засобів вантажівку терміном на один рік та надало водія. Через 10 місяців після укладання договору зламався мотор, і вантажівка не використовувалася. Автомобіль був переданий за актом у гараж, в якому через деякий час в результаті аварії ліній високої напруги трапилася пожежа вантажівка згоріла. Об'єднання пред'явило позов до суду з вимогою про відшкодування вартості вантажівки, а також сплати орендної плати до моменту аварії. Чи підлягає позов задоволенню? Як розподіляються обов'язки сторін та витрати за змістом договору оренди транспортного засобу?

Задача 3. Громадянин А. взяв напрокат комп'ютер, який був необхідний реалізації комерційної діяльності. За умовами договору плата користування комп'ютером встановлювалася щомісяця. Через два місяці комп'ютер зламався, і протягом місяця А. його не використав. Через деякий час

А. звернувся до орендодавця з вимогою про заміну комп'ютера та продовження терміну договору на 30 днів – час фактичного його невикористання внаслідок поломки. Орендодавець зробив заміну деяких деталей комп'ютера, проте повідомив А., що він зобов'язаний внести орендну плату за період, коли комп'ютер не використовувався, а термін договору залишиться тим самим. Більше того, орендодавець вимагав оплати вартості запасних деталей.

Хто правий? Дайте визначення договору прокату та характеристики його суттєвих умов.

Задача 4. Ковалевська безоплатно користувалася кімнатою у будинку свого брата Ковалевського. Без дозволу власника будинку вона зробила ремонт, який покращив кімнату, зокрема, замінила віконні рами та двері, переклала грубку, перестелила підлогу. Через рік Ковалевська вийшла заміж і переселилася до квартири. чоловіка, зажадавши від брата відшкодування витрат які вона витратила на поліпшення кімнати. Ковалевський відмовився відшкодувати ці витрати, і Ковалевська подала позов про стягнення відповідної суми у суд. У суді було встановлено, що Ковалевський знав, що позивачка покращує зайняту нею кімнату. Вирішіть справу.

Задача 5. Студент Г. отримав у бібліотеці дві книги. У бібліотеку він повернув лише одну книгу, заявивши, що іншу у його викрали. Які вимоги бібліотека може пред'явити до Г.?

Література:

1. Тарасенко Л. Договір найму (оренди) транспортного засобу. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2015. Вип. 61. С. 324–329. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2015_61_40
2. Литовченко Л. А. Договір найму жилого приміщення: особливості правового регулювання. *Право і суспільство*. 2012. № 1. С. 120–125. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2012_1_29
3. Обіход О. М. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди за цивільним законодавством України. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 20–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_24_7
4. Вилегжаніна В. В. Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди) земельної ділянки. *Митна справа*. 2014. № 5(2.2). С. 96–103. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2014_5\(2\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2014_5(2))
5. Дякович М. М., Тарасенко Л. Л. Припинення договору найму (оренди) та його правові наслідки. *Адвокат*. 2012. № 5. С. 21–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_5_4
6. Писарева Е. А., Драч Д. Л. Перспективи впровадження смарт-договору найму (оренди) транспортного засобу. *Аналітично-*

- порівняльне правознавство*. 2021. № 4. С. 71–74. http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpropr_2021_4_14
7. Явор О. А. Особливі обставини зміни або припинення договору найму (оренди) житла за сучасних умов воєнного стану в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 110–115. http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpropr_2022_2_22
 8. Мороз М. В. Міри цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання з договору найму (оренди). *Право та інновації*. 2018. № 3. С. 104–109. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2018_3_17
 9. Мороз М. В., Чуркін І. А. Спеціальні підстави припинення договору найму (оренди). *Право та інновації*. 2019. № 3. С. 69–75. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2019_3_11
 10. Федорончук А. В. Особливості договору прокату як різновиду договорів приєднання. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 32. С. 135–150. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2013_32_17
 11. Федорончук А. Права та обов'язки сторін за договором прокату. *Юридичний вісник*. 2014. № 4. С. 329–333. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_4_71

ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ

Питання:

1. Поняття та види договору підряду. Відмежування договору підряду від суміжних договорів.
2. Сторони у договорі підряду, структура договірних зв'язків.
3. Предмет, ціна, термін та форма договору підряду.
4. Права та обов'язки сторін.
5. Виконання договору підряду. Відповідальність сторін за невиконання та неналежне виконання договору підряду.
6. Договір побутового підряду.

Завдання:

1. Проаналізуйте практику вирішення спорів за договором підряду.

Задачі:

Задача 1. Підрядник направив замовнику проект договору підряду. Замовник, розглянувши проект, того ж дня здійснив часткову оплату робіт у порядку, встановленому цим договором.

Крім того, він направив підряднику протокол розбіжностей до договору, у якому запропонував інший порядок розрахунку неустойки за невчасну оплату. Чи укладено договір? Якщо так, то на яких умовах?

Задача 2. Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) залучило для виконання роботи за договором підряду фізичну особу, але не підписало з нею договір у письмовій формі.

Чи обов'язковою є письмова форма для договору підряду, що укладається з фізичною особою?

Чи може ТОВ бути притягнуто до будь-якої відповідальності в даному випадку?

Задача 3. А. здав у хімчистку Р. декілька чоловічих сорочок. Через тиждень він їх одержав, але пошкодженими. На звороті приймально-здавальної квитанції було зазначено, що хімчистка несе відповідальність у розмірі до триразової вартості послуги. Р. вважає, що за вирахуванням плати за послугу (2 тис. грн), А. підлягає виплатити 10 тис. грн. А. наполягав на відшкодуванні повної вартості сорочок (20 тис. грн.) та відмовився від отримання запропонованого відшкодування.

Хто правий у цьому спорі? За яких умов у договорі підряду застосовуються положення про захист прав споживачів? Є вони імперативними чи диспозитивними?

Задача 4. А. доставив свій автомобіль в автомайстерню щорічне обслуговування. Учень слюсаря Г. замінив, на його думку, два дефектні амортизатори. Коли А. побачив рахунок за заміну деталей, відмовився його оплачувати. Які умови договору підряду на виконання ремонтних робіт легкового автомобіля є суттєвими відповідно до вимог законодавства для договорів цього виду?

Чи є суттєвою умовою для такого договору термін виконання робіт? Вирішіть спір.

Задача 5. По необережності учень майстра А. при фарбуванні вікна частково зафарбував фіранку. Оскільки замовник був надзвичайно роздратований, то зажадав з А. негайно відшкодувати збитки.

Чи може С. вимагати грошове відшкодування і з кого?

Задача 6. С. замовив в ательє костюм зі свого матеріалу. Термін виконання замовлення було визначено 10 вересня. Ательє виготовило костюм до встановленого терміну, проте С. у зв'язку з хворобою не з'явився за його отриманням. У ніч на 14 вересня з приміщення ательє було скоєна крадіжка, внаслідок якого частину майна було викрадено, у тому числі й костюм С.

У якому обсязі С. може висунути вимоги до ательє?

Література:

1. Кривенко Ю.В., Спасова К.І. Укладання та реалізація договору підяду. *Часопис Цивілістики*. № 43. 2021. С. 41–45. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/43/8.pdf>
2. Янишен В.П. До питання розмежування договорів підяду та договорів про надання послуг. *Теорія і практика правознавства*. 2013. Вип. 2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_15
3. Гриняк А. Елементи належного виконання договорів підяду. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С. 48–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2013_6_9
4. Банасевич І.І. Договір побутового підяду як вид споживчого договору. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 33. С. 61–69. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2013_33_10
5. Яновицька Г.Б. Споживчий характер підрядних договорів. *Правові новели*. 2018. № 4. С. 122–128. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2018_4_20
6. Ситнік О. Нормативно-правове регулювання відносин за договором побутового підяду. *Юридична Україна*. 2014. № 11. С. 74–79. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2014_11_14
7. Ковтун-Горбачова Т. А., Галич Є.Г. Основні проблеми і типові помилки у договорах підяду. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2019. № 6. С. 40–46. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpabia_2019_6_7

ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД

Питання:

1. Учасники будівництва та їх правові відносини.
2. Договір будівельного підяду та загальні принципи договірних прав.
3. Укладання договору будівельного підяду. Зміст договору будівельного підяду.
4. Ведення будівельних робіт до прийняття в експлуатацію. Здача та приймання будівельних робіт.
5. Дефекти у будівельних роботах та їх наслідки. Час виконання будівельних робіт. Оплата будівельних робіт.
6. Відповідальність учасників будівництва.

Завдання:

1. Проаналізуйте практику вирішення спорів за договором будівельного підяду.

Задачі:

Задача 1. У зв'язку з підготовкою до укладання договору на будівництво 120-квартирного житлового будинку на заводі шампанських вин у період з жовтня 2022 р. до квітня 2023 р. велася підготовка необхідних документів та був визначений генеральний підрядник СМУ-3.

Перед початком переговорів із підрядником директор звернувся до юридичної служби заводу з такими питаннями:

- 1) у якій формі укладається договір будівельного підяду та яка зі сторін, за загальним правилом, бере на себе розробку його остаточного проекту;
- 2) які документи та матеріали при підготовці договору мають бути надані замовником;
- 3) чи встановлено у законодавстві якісь граничні строки для розгляду підрядником поданих матеріалів та підписання сторонами договору;

4) який з видів кошторису краще передбачити і чому? Дайте відповіді на ці запитання. Який спосіб укладання договору слід обрати?

Задача 2. Компанія є підрядником на будівництво кількох офісів продажу банківських послуг. Підготовка ділянок під будівництво провадиться замовником, витрати на будівництво однакові для кожного офісу. У якій формі в даному випадку на будівництво офісів слід укласти договір?

Задача 3. Компанія є підрядником на будівництво роздрібної точки, і замовник хоче побудувати транспортний розподільчий центр за додаткову плату, про яку належить домовитися. Як слід оформити таке будівництво?

Література:

1. Беркела Г.Ю. Договір підряду на капітальне будівництво: особливості, предмет, істотні умови та відповідальність. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 82. С. 158–164. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2020_82_22
2. Недошовенко А.О. Загальний і спеціальний порядок укладення договору будівельного підряду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 55(1). С. 133–138. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_55\(1\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_55(1)_32)
3. Колісникова Г. В., Беркела Г.Ю. Співвідношення договору будівельного підряду та договору підряду на капітальне будівництво. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 76. С. 48–54. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2020_76_8
4. Слободська І. А., Стешенко М. В. Договір будівельного підряду як регулятор відносин у сфері будівництва. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. – 2020. № 1. С. 120–126. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2020_1_19
5. Банасевич І. Розподіл ризиків за договором будівельного підряду. *Юридична Україна*. 2011. № 8. С. 57–60. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2011_8_12
6. Банасевич І. І. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2011. Вип. 27. С. 97–104. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2011_27_18

ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ

Питання:

1. Поняття послуг та відмінність від робіт
2. Загальна характеристика зобов'язань із надання послуг.
3. Договір надання послуг, його зміст.
4. Види договорів надання послуг.

Завдання:

1. Проаналізуйте законодавство яке регулює правовідносини з надання послуг.

Задачі:

Задача 1. У процесі виробничої діяльності у підприємства «А» утворюються відходи виробництва різних ступенів небезпеки. Підприємство «Б» є зареєстрованим у установленому порядку об'єктом використання відходів. Між підприємством «Б» (виконавець) та підприємством «А» (замовник) планується укладання договору надання послуг, за яким виконавець зобов'язується надати послуги з прийому відходів (вказується вид відходів та клас небезпеки) для використання при рекультивції кар'єру (вказується найменування кар'єра) або виробництва (вказується продукція, вироблена з відходів замовника), а замовник зобов'язується сплатити надані послуги.

Чи є правомірним укладення такого договору?

Задача 2. А. купив туристичну путівку, проте за 10 днів до від'їзду важко захворів, про що негайно повідомив туристичне бюро. У правилах обслуговування клієнтів було записано: повернення путівки за три тижні до від'їзду клієнт оплачує 50% вартості, протягом передостаннього тижня до від'їзду – 80%, при пізнішому поверненні оплачує повну вартість».

а) Яку суму має сплатити А.?

б) Які дії він має вжити, щоб уникнути часткової оплати вартості путівки?

в) Що змінилося б, якби після повернення путівки її придбала інша особа?

Задача 3. Дві сімейні пари замовили на час відпустки поїздку на побережжя, де мали розміщуватися у двох двокімнатних номери. Після прибуття до місця відпочинку вони побачили, що один з номерів зайнятий і вони були змушені жити в одному трикімнатному номері. Після закінчення відпустки клієнти вимагали у туристичного бюро повернення сплачених грошей. Турбюро відмовилося і при цьому послалося на свої правила обслуговування, де вказувалося, що ці вимоги не підлягають задоволенню, якщо де вони заявлено дома. Клієнти вказали, що вони зверталися за допомогою до адміністрації пансіонату, але їм зазначили, що всі питання необхідно вирішити із представником турбюро. Однак було встановлено, що відповідальний за поїздку від турбюро був у пансіонаті всього два рази не більше 15 хв і тоді, коли відпочиваючі перебували на пляжі. Вирішіть спір..

Задача 4. Між двома юридичними особами укладено договір оплатного надання послуг. У договір включено умова, за яким одна сторона немає права без згоди іншої розкривати третім особам положення укладеного договору, і навіть інформацію про фактичне його виконання.

У ході виконання договору між сторонами виникла суперечка, внаслідок чого одна із сторін звернулася до суду, на що інша, окрім заперечення по суті спору, заявила, що позивач порушив умову договору про конфіденційність.

Чи має місце у цьому випадку порушення режиму конфіденційності з боку позивача?

Задача 5. А. уклав договір із професорським стоматологічним центром на протезування зубів доньки, що постраждала в автомобільній катастрофі. До центру він звернувся за рекомендацією Б., який сам нещодавно протезував тут зуби у професора тому в договорі було зазначено, що лікування дочки А. буде здійснювати професор С. Оскільки професор С. був надзвичайно зайнятий у зв'язку з великою кількістю замовлень, то лікування 12-річної доньки А. здійснив його помічник Д. Коли А. дізнався про це відмовився оплачувати вартість наданої послуги.

Чи зобов'язаний А. сплатити виставлений центром рахунок?

Задача 6. А. звернувся до ветеринарної станції для того, щоб зробити щеплення його породистій собаці. Коли квартиру А. прибув ветеринарний лікар, господар був на роботі, а вдома залишався його 12-річний син, який доглядав також собаку сусіда С. Ветеринар зробив щеплення обом тваринам. Чи має право ветеринарна станція вимагати оплати додатково наданої послуги? З кого? Варіант. За рішенням місцевого органу влади всі власники свійських тварин зобов'язані зробити для них щеплення.

Задача 7. Між виконавцем та замовником укладено договір оплатного надання інформаційних послуг з наповнення, збереження, оновлення та відновлення бази адрес та телефонів клієнтів замовника. Внаслідок необережних дій виконавця запису, що містяться в базі даних, були втрачені. Згодом виконавець відмовився від договору. Чи можливо змусити виконавця відновити видалені записи та стягнути з нього понесені замовником збитки?

Література:

1. Мірзоян А. А. Деякі питання систематизації договорів про надання послуг. *Університетські наукові записки*. 2007. № 4. С. 229–233. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2007_4_36
2. Ємельянчик С. О. Сторони договору про надання послуг доступу в інтернет (договору інтернет-провайдингу). *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2012. № 25. С. 258–265. http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2012_25_32
3. Федорченко Н. В. Договірне регулювання відносин із надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 183–186. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_1_42
4. Федорченко Н. В. Ціна як звичайна умова договору про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 2. С. 199–203. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_2_46
5. Телестакова А. А. Окремі питання визначення критеріїв класифікації договорів про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 172–175. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_1_45

6. Кушерець Д.В. Відшкодування шкоди як спосіб захисту майнових прав сторін у сфері договорів про надання послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 31(1). С. 134–137. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pvuzhpr_2015_31\(1\)__35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pvuzhpr_2015_31(1)__35)
7. Орзіх Ю.Г. Виникнення зобов'язань за брокерським договором. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 266–271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_56_42
8. Кривенко Ю.В. Банківські договори в системі цивільно-правових договорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2022. Вип. 73: Ч. 1. С. 81–85
9. Кривенко Ю.В. Окремі питання щодо цифровізації послуг таксі. *Часопис цивілістики*. 2022. № 47 С. 34–37 http://clj.nuoua.od.ua/archive/47/5.pdf?fbclid=IwAR2NdHmIxBGb_QFpAkbcXgWDUPP3LkvVeSyMU7UC75C4nfn5BxJLgScDGG2w
10. Берназ-Лукавецька О.М. Особливості цивільно-правової відповідальності за неналежне надання послуг пластичної хірургії. *Часопис цивілістики*. 2019. № 35. С. 19–23.

ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ

Питання:

1. Види перевезень та його правове регулювання.
2. Поняття та види договорів перевезення вантажів. Сторони, предмет договору перевезення вантажів. Укладання договору перевезення вантажів, його форма.
3. Права та обов'язки вантажовідправника, вантажоодержувача та перевізника у зобов'язанні з перевезення вантажів. Провізна плата.
4. Відповідальність за зобов'язаннями щодо перевезення. Відповідальність перевізника.
5. Особливості перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.

6. Договір перевезення пасажирів та багажу.
7. Претензії та позови щодо перевезень.
8. Договір транспортного експедирування. Сторони, предмет договору транспортного експедирування.
9. Відповідальність сторін за договором транспортного експедирування.

Задачі:

Задача 1. Підприємство звернулося до суду з позовом до відділення залізниці про стягнення штрафу за не подання платформ під навантаження. Заперечуючи проти позову, відповідач послався на те, що у позивача відправника у третій декаді місяця, впродовж якої не подавалися вагони, були відсутні кошти для розрахунків з залізницею за перевезення. Отже, на думку відділення дороги, відповідальність має бути покладена на відправника вантажу, а не на перевізника. Як має бути вирішена суперечка?

Задача 2. Автопідприємство звернулося з позовом до заводу про стягнення у повному обсязі штрафу за ненадання вантажу до перевезення в обумовленому місяці. Відповідач просив у позові відмовити, оскільки у вказаному місяці мала місце аварія на заводі, внаслідок якої на три доби було припинено виробництво продукції, що підтверджено документально.

Саме тому вантаж не було пред'явлено до перевезення. Автопідприємство наполягало на задоволенні позову, так як аварія на підприємстві, на думку представника автопідприємства, може виключити відповідальність лише тоді, коли вона сталася випадково чи з вини третіх осіб, а ці обставини представниками заводу, на думку позивача, доведено не було.

Вирішіть спір.

Задача 3. Авіакомпанія допустила прострочення у доставці вантажу. У якій формі та якому розмірі авіакомпанія повинна нести відповідальність за це порушення? Які обставини можуть звільнити авіаперевізника від відповідальності? Який розмір та яка форма відповідальності за це порушення встановлені стосовно автомобільного та залізничного перевізників?

Задача 4. Через неправильну вказівку в залізничній накладній найменування вантажу, що має особливі властивості, які вимагають спеціальних запобіжних заходів, перевізник не забезпечив збереження вантажу в дорозі, внаслідок чого якість вантажу суттєво погіршилася. Вантажоодержувач відмовився від його прийняття та подав позов до залізниці та відправнику про відшкодування повної вартості вантажу.

У яких випадках вантажоодержувач має право відмовитися від отримання вантажу? Чи підлягає вимога позивача задоволенню? Як вирішилося б це питання, якби як перевізник виступав авто-або авіаперевізник?

Задача 5. Підприємство надіслало на адресу одержувача кілька вагонів із калійною сіллю. До місця призначення вантаж прибув з простроченням у доставці на два дні, за що одержувач вимагав від залізниці сплати штрафу за це порушення та відшкодування збитків, спричинених простроченням доставки вантажу. Перевізник відхилив претензію одержувача з посиланням на те, що на одній із ділянок дороги через пошкодження колій проводилися ремонтні роботи, тому швидкість руху на цьому значному за протяжністю ділянці була суттєво знижено, що й призвело до порушення графіка руху поїздів. Тому перевізник вважає себе невинним у прострочення доставки вантажу, а щодо збитків, то їх відшкодування у разі прострочення в доставці взагалі не передбачено.

Отримувач звернувся із позовом до перевізника до економічного суду. Як вирішити спір?

Задача 6. Пасажир Л. здав багаж для перевезення залізницею дорогою, оголосивши його цінність. При отриманні багажу у місці призначення виявлено пошкодження вантажу, що засвідчено актом. Л. звернувся до залізниці з вимогою виплатити йому відшкодування у розмірі оголошеної цінності багажу. Оскільки виплачена сума виявилася нижчою за оголошену вартість, Л. звернувся з позовом до залізниці, наполягаючи на своїй початковій вимозі. Яке рішення має ухвалити суд?

Задача 7. Між замовником та експедитором було укладено договір на транспортно-експедиційне обслуговування, за яким експедитор прийняв на себе зобов'язання щодо доставки довіреного йому замовником вантажу. Оскільки довірений вантаж експедитором не було доставлено, замовник звернувся до суду з позовом про відшкодування вартості недоставленого вантажу. Проте експедитор заявив, що втрата вантажу сталася з вини перевізника. Яке рішення має ухвалити суд?

Задача 8. Вантажоодержувач звернувся до суду з позовом до перевізника про відшкодування збитків у зв'язку з неналежним виконанням договору перевезення вантажу (мастильного матеріалу), внаслідок чого він зіпсувався. Як було встановлено судом, огляд пошкодженого вантажу проходив на складі позивача. У момент огляду вантаж був повністю вивантажений на склад вантажоодержувача, транспортний засіб був відсутній, пакувальний матеріал був частково пошкоджено.

Література:

1. Дзюбенко О. Л. Особливості правового регулювання договорів перевезення. *Адвокат*. 2012. № 11. С. 31–34. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_11_8
2. Кужко О. С. Сторони у договорі перевезення вантажу. *Часопис цивілістики*. 2013. Вип. 15. С. 104–108. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2013_15_22
3. Наконечна Т. В. До питання загального визначення системи договорів в цивільному праві України в сфері надання транспортних послуг з перевезень. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 3. С. 301–305. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2019_3_50
4. Кужко О. С. Підстави звільнення відвідповідальності в договорі перевезення вантажу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 114–117. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_28
5. Самойленко Г. В. Реалізація права особи на свободу пересування у договорі перевезення пасажирів. *Актуальні проблеми держави*

- і права*. 2010. Вип. 53. С. 297–302. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_53_47
6. Самойленко Г.В. Договір перевезення пасажирів: доктринальні та утилітарні проблеми забезпечення прав пасажирів. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 143. С. 63–76. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2018_143_8
 7. Сірко Р.Б. Актуальні питання цивільно-правової відповідальності сторін за договором перевезення об'єктів перевезення транспортними засобами в сучасних умовах. *Правова позиція*. 2022. № 4. С. 159–162. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2022_4_31
 8. Бондар П.В. Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення умов договору перевезення з використанням транспортних агрегаторів. *Правові новели*. 2022. № 18. С. 240–245. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2022_18_37
 9. Кострюков С. В., Кулінич К. А. Особливості договору перевезення пасажирів залізничним транспортом. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Вип. 3. С. 51–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2017_3_14
 10. Дзюбенко О.Л. Актуальні питання окремих видів договорів перевезення авіаційним транспортом. *Dictum factum*. 2019. № 1. С. 3–11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2019_1_3

ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ

Питання:

1. Поняття договору зберігання, його види. Сторони у договорі зберігання, форма договору зберігання.
2. Права та обов'язки сторін.
3. Відповідальність зберігача та поклажадавця за договором зберігання.
4. Зобов'язання зберігання з закону.
5. Зберігання на товарному складі. Складські документи
6. Спеціальні види зберігання.

Задачі:

Задача 1. Л. здав у гардероб оперного театру нове італійське пальто. Коли ж він подав жетон, щоб отримати його після закінчення спектаклю, робітниця гардеробу подала йому старе пальто Л. обурився відмовився брати та висунув претензію про відповідальність за зберігання речей. На що йому гардеробниця відповіла буквально наступне: за законом (продовжіть відповідь гардеробниці).

Чи можлива видача (заміна) рівноцінних за вартістю речей? Чи може Л. стягнути вартість пальто за рішенням суду? Які докази допускаються у разі спору про тотожності речі, прийнятої на зберігання та повертається зберігачем?

Задача 2. Транзитний пасажир С. на вокзалі станції «Київ-Пасажирський» помістив свою валізу у секцію автоматичної камери зберігання, а сам вирушив до міста. Коли він повернувся на вокзал, то виявив, що секція, в яку він помістив валізу, відкрита і валізи в ній немає.

С. звернувся в юридичну консультацію з питанням, чи може він стягнути вартість речей та валізи, викраденої з технічно справної секції автоматичної камери схову. Дайте мотивовану відповідь

Задача 3. Л. подав позов у суді до готелю про стягнення 35000 грн На цю суму з номера готелю викрадено речі Лебедева: костюм, плащ та електробритва. В суді представник готелю заявив, що Лебедев проживав у загальному номері і мав здати речі у камеру зберігання, але він цього не зробив. Крім того, позивач не може довести адміністрації, що у нього були вказані речі. Свідки, які проживають в одному номері з Лебедевим, підтвердили, що костюм, плащ та електробритва у Лебедева були.

Дайте висновок у цій справі.

Література:

1. Водоп'ян Т., Тичковська О. Правове регулювання договору зберігання: окремі питання теорії та практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 14–18. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_6_4

2. Ступницький К. В. Договір як підстава виникнення правовідносин зберігання речей, що є предметом спору. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 5. С. 98–101. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_5_25
3. Демчук А. Цивільно-правова характеристика договору зберігання на товарному складі. *Історико-правовий часопис*. 2015. № 2. С. 87–92. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2015_2_18
4. Бойко Н. М. Відмінність договору позички від договору зберігання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2013. Вип. 3. С. 117–125. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2013_3_16
5. Найдъон А. Професійний зберігач та його відповідальність за неналежне виконання договору зберігання цінностей у банку. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 33–37. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_6_8

ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ

Питання:

1. Поняття та сутність страхування. Правове регулювання страхування та його особливості. Види та форми страхування. Основні поняття (терміни) страхового законодавства.
2. Поняття договору страхування та його види. Сторони договору страхування та інші суб'єкти страхових відносин.
3. Зміст та форма договору страхування.
4. Виконання договору страхування та його припинення.
5. Особливості окремих видів договору страхування.

Задачі:

Задача 1. Громадянин А. є одним із засновників підприємницької організації. Він звертається до страхового товариства з питанням про можливість страхування наступних об'єктів:

– збитки громадянина А., які можуть виникнути від участі у підприємницькій організації;

– доходи громадянина А., які можуть бути отримані від участі у підприємницькій організації;

– субсидіарна відповідальність громадянина А., яку він може нести відповідно до законодавства у зв'язку з участю у підприємницькій організації.

Дайте кваліфіковану відповідь громадянину А.

Задача 2. До юрисконсульта страхової організації звернулися громадяни з такими питаннями:

а) чи можуть чоловік чи дружина застрахувати ризик розірвання шлюбу?

б) за Цивільним кодексом України чи може бути застраховано досягнення страхувальником чи іншим названим у договорі громадянином певного віку. Досягнення якого віку можна застрахувати?

в) громадянин збирається займатися підприємницькою діяльністю, але спочатку він хоче застрахувати свій підприємницький ризик. Чи може це зробити?

Задача 3. Банк застрахував ризик непогашення кредиту позичальником. Кредит повернуто не було, і страховик виплатив банку страхове відшкодування. Після цього страховик звернувся до позичальника з вимогою виплатити суму кредиту йому. Позичальник задовольнити вимогу страховика відмовився, посилаючись на те, що вимагати повернення кредиту в нього може лише банк, а між ним та страховиком жодних договірних зобов'язань немає. Страховик звернувся з позовом до суду. Вирішіть спір.

Задача 4. Громадянин уклав із страховиком договір страхування майна. Громадянин вказав страхову вартість майна у розмірі 100 умовних грошових одиниць, що було визначено сторонами у договорі. Відповідно до договору майно застраховано у сумі 200 умовних грошових одиниць. Внаслідок настання страхового випадку застраховане майно було пошкоджено на 50%. Після отримання повідомлення про настання страхового випадку страховик за своєю ініціативи зробив оцінку майна, внаслідок якої було встановлено, що дійсна вартість застрахованого майна на момент укладання договору страхування було 80 грошових одиниць. Визначте розмір страхового відшкодування.

Задача 5. Громадянин застрахував свою квартиру і майно яке в ній перебуває від загибелі та пошкодження. Якось, повернувшись додому, він виявив, що його квартиру затоплює зверху. Підлоги кухні та коридору вже були затоплені водою, і вода продовжувала завдавати шкоди майну. Громадянин піднявся до сусідів зверху, із квартири яких, на його думку, могла надходити вода, але на його дзвінки ніхто не відповів. Тоді він покликав інших сусідів і повідомив їм, що з метою уникнення більшої шкоди він зламає двері тамбуру та квартири сусіда зверху і спробує усунути причину. Громадянин зламав двері тамбуру, а двері квартири зламати не зміг.

Громадянин звернувся до страховика з вимогами про виплату страхового відшкодування, а також відшкодування витрат на відновлення дверей тамбуру. Громадянин зазначив, що двері тамбура він зламав з метою вжиття заходів щодо зменшення збитків від страхового випадку.

Ви страховик. Прийміть рішення щодо вимог страховальника.

Варіанти:

- 1) громадянин зламав двері тамбуру та квартири та усунув причину надходження води;
- 2) громадянин викликав аварійну службу і надалі не зробив ніяких дій.

Задача 6. Громадянин А. застрахував своє майно на випадок його загибелі та пошкодження. Це майно було пошкоджено внаслідок винних дій громадянина Б. – працівника підприємницької організації «В» у виконанні ним службових обов'язків. На вимогу громадянина А. збитки були

повністю добровільно відшкодовано громадянином Б. Після цього громадянин А. звернувся до страховика з вимогою про виплату страхового відшкодування, яке було задоволене. Страховик, в свою чергу, зажадав щоб підприємницька організація «В», у якій працює громадянин Б., повинна відшкодувати шкоду страховику у розмірі виплаченого страхового відшкодування.

Ця вимога також була задоволена. Підприємницька організація «В» подала громадянину Б. регресний позов на суму задоволеної ви-

моги страховика. Громадянин Б. заперечив проти позову його наймача і пояснив, що заподіяну шкоду він відшкодував громадянину А.

Вирішіть суперечку. Які правові наслідки наступають у наступному випадку?

Громадянин А. отримав страхове відшкодування від страховика, та потім йому було відшкодовано шкоду громадянином Б.

Література:

1. Димитрович Я.О. Історично-правові засади еволюції поняття «страхування». *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 391–394. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_3_93
2. Димитрович Я.О. Поняття страхування: теоретико-правовий аналіз. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право*. 2015. Вип. 1(2). С. 31–37. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2015_1\(2\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2015_1(2)__7)
3. Пилипенко С.А. Договір страхування (цивільно-правова характеристика). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1. С. 24–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2015_1_8
4. Судова практика розгляду цивільних справ, що виникають з договорів страхування. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 8. С. 12–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2011_8_6
5. Літвінова О.В. Відповідальність сторін за договором страхування. *Форум права*. 2012. № 3. С. 379–384. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
6. Міловська Н.В. Предмет як істотна умова договорів страхування. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 119–122. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2014_13_37
7. Янишен В.П. Майновий інтерес як предмет договору страхування. *Проблеми законності*. 2012. Вип. 120. С. 42–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_120_7
8. Міловська Н.В. Права та обов'язки страхувальника в договірних зобов'язаннях зі страхування. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 114–118. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2015_14_30

9. Міловська Н.В. Договірна відповідальність сторін у зобов'язаннях зі страхування. *Юридична Україна*. 2017. № 2–3. С. 19–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_2-3_4
10. Токарева В. О. Договір страхування предметів мистецтва та культурних. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 315–321. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_53_50
11. Токарева В. О. Щодо питання страхування у галузі спорту. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 451–454.

ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ

Питання:

1. Поняття позикового (кредитного) правовідношення, його види та форми.
2. Поняття, предмет та сторони договору позики. Види договору позики.
3. Укладання та форма договору позики.
4. Виконання договору позики. Відповідальність сторін договору позики.
5. Поняття та правова природа кредитного договору. Принципи банківського кредитування.
6. Укладання та форма кредитного договору.
7. Зміст кредитного договору. Способи забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором.
8. Відповідальність сторін кредитного договору.

Задачі:

Задача 1. Між І. та акціонерним товариством було укладено договір, відповідно до якого Іванову було надано позику в сумі 100000 грн терміном на 12 місяців. Умови про розмір відсотків, що сплачу-

ються між позичальником і суспільством узгоджено не були. Після закінчення терміну договору позичальник повернув товариству суму боргу, проте товариство вимагало сплати відсотків за користування коштами із розрахунку ставки рефінансування Національного банку України на день сплати суми боргу. І. відмовився сплатити відсотки, пославшись те що, що у договорі вони були передбачені. Товариство звернулося до суду. Яке рішення має ухвалити суд?

Задача 2. Відповідно до договору позики, укладеного між В. та А., В. позичив А. 5 тис. дол. США на придбання автомобіля, який той зобов'язався повернути через шість місяців. Оскільки у строк, зазначений у договорі, суму позики не було повернено, В. звернувся до суд із позовом про стягнення з А. 5 тис. дол. США. Суд, задовольняючи вимогу позивача, стягнув із відповідача суму боргу не в доларах США, а в гривні за офіційним курсом Національного банку України на дату винесення рішення. Чи правомірне рішення суду?

Задача 3. Д. за договором позики отримав у Є.— 100000 грн і видав про це розписку. Повернувши Є. в рахунок погашення боргу 50 тис. грн., Заборгованість, що залишилася, він зобов'язався повернути частинами протягом найближчих трьох місяців. Через рік Є. подала до Д. позов про стягнення 50 тис. грн боргу. Д.в позов не визнав, пославшись на те, що він повністю розрахувався з позивачкою і отримав від неї свою розписку на 100000 грн.

Позивач у зв'язку з цим представив суду копію розписки Д. на 100000 грн в якій є запис, зроблений її рукою, що відповідно до договору є заборгованість Д. у сумі 50 тис. грн.

Свідки у засіданні суду підтвердили, що Є. у їхній присутності повернула Д. його розписку на 100000 грн., що є у справі. Вирішіть суперечку

Задача 4. 11 квітня 2022 р. між банком та Н. було укладено кредитний договір, відповідно до якого Н. було надано кредит на суму 200000 грн. терміном на два роки з початком погашення через шість місяців за допомогою сплати розрахованих періодичних платежів. Згідно кредитного договору забезпеченням виконання зобов'язань було порука фізичної особи. Відповідно до договором поруки Х. при-

йняв на себе зобов'язання у разі невиконання або неналежного виконання боржником своїх зобов'язань за кредитним договором перед банком виконати ці зобов'язання у повному обсязі, в тому числі і за спадкоємців боржником у разі смерті останнього. 9 жовтня 2022 р. Н. помер. 20 квітня 2023 р. листом з банку Х. було повідомлено про необхідність погашення заборгованості за кредитом у сумі 200000 грн проте прийняті він зобов'язання не виконав. У зв'язку з цим банк звернувся до суду позовом про стягнення з Х. заборгованості по кредитному договору у вигляді 200000 грн. Вирішіть справу.

Література:

1. Луспеник Д. Д. Договір позики: деякі питання теорії та судової практики. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 4. С. 16–24. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2011_4_5 г
2. Янишен В. П. Договір позики: спірні питання форми та предмета. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2015_2_21
3. Завальнюк С. Проблемні питання розписки, виданої за позиковими зобов'язаннями, які виникли з договору, що укладений в усній формі. *Юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 103–106. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2016_1_18
4. Можчіль А. А. Порівняльна характеристика кредитного договору та договору позики. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 9(3). С. 39–42. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_9\(3\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_9(3)_11)
5. Тупицька Є. О. Відповідальність за новаційним договором позики. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 9. С. 125–130. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2014_9_22
6. Плавич І. В. Проблеми правового регулювання форми договору позики в цивільному законодавстві України. *Альманах права*. 2021. Вип. 12. С. 306–311. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2021_12_53
7. Плавич І. В. Щодо матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, за цивільним законодавством України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2021. Вип. 90. С. 78–90. http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2021_90_9

8. Пандурська А.О. Про деякі актуальні проблеми цивільно-правової відповідальності осіб за кредитним договором. *Європейські перспективи*. 2013. № 8. С. 160–164. http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_8_32
9. Пандурська А. Законодавче регулювання кредитного договору: новели та практичні рекомендації. *Віче*. 2013. № 16. С. 18–21. http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_16_7
10. Громова А.О. Підстави визнання кредитного договору недійсним (нікчемним). *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 16. С. 182–186. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2014_16_40
11. Чванкін С.А. Використання електронних доказів у цивільних справах, що впливають з кредитних договорів, укладених в електронній формі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 63. С. 165–170. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_63_31
12. Кривенко Ю.В. Окремі питання виконання кредитного зобов'язання під час воєнного стану. *Приватне право в умовах війни*: матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 15 листопада 2022 р.). Одеса: Фенікс, 2022. С. 93–96. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/25121/%d0%9e%d0%9a%d0%a0%d0%95%d0%9c%d0%86%20%d0%9f%d0%98%d0%a2%d0%90%d0%9d%d0%9d%d0%af%20%d0%92%d0%98%d0%9a%d0%9e%d0%9d%d0%90%d0%9d%d0%9d%d0%af%20%d0%9a%d0%a0%d0%95%d0%94%d0%98%d0%a2%d0%9d%d0%9e%d0%93%d0%9e.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ТЕМА 16.

РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Питання:

1. Поняття та способи розрахунків (готівкою, безготівковим шляхом). Принципи організації розрахунків за законодавством України.
2. Розрахункові правовідносини (загальна характеристика).

3. Форми безготівкових розрахунків (загальна характеристика).
4. Платіжні інструкції (загальна характеристика).
5. Розрахунки у вигляді банківського переказу.
6. Розрахунки у вигляді акредитива.
7. Розрахунки за допомогою інкасо

Задачі:

Задача 1. АТ представило в банк платіжне доручення на попередню оплату обладнання, що закуповується відповідно до укладеного договору. Банк не прийняв його до оплати, мотивувавши відмову тим, що попередня оплата платіжними дорученнями не проводиться, і АТ необхідно виставити акредитив.

Проаналізуйте аргументи банку. У чому переваги та недоліки розрахунків платіжним дорученням та акредитивом?

Задача 2. Від підприємця до банку надійшла платіжна вимога до рахунку замовника – державної установи – з написом «Оплата в день надходження». Воно було сплачено у день надходження до банку платника. Чи правильно вчинив банк?

Чи зміниться рішення, якщо така платіжна вимога надійшла б до державного підприємства?

Задача 3. Стягувачем пред'явив платіжну вимогу до поточного рахунку боржника – юридичної особи на всю суму боргу на підставі виконавчого документа.

Як оформляється списання коштів з рахунку боржника, якщо коштів на рахунок:

- а) достатньо погашення боргу;
- б) замало погашення боргу?

Задача 4. Термін дії акредитива закінчився 10 травня. 12 травня до банку емітенту надійшов реєстр рахунків бенефіціара з додатком необхідних для оплати за акредитивом документів, які було повернено банку бенефіціара без оплати для видачі останньому.

Чи правильно вчинив банк?

Література:

1. Кривенко Ю. В., Адаховська Н.С., Спасова К.І. Щодо юридичної природи розрахунків банківськими картами. *International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations»*: conference proceedings, April 23–24, 2021. Czestochowa: «Baltija Publishing», 2021. Р. 69–72. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/127>
2. Кривенко Ю.В., Адаховська Н.С. Щодо видів безготівкових розрахунків. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)*: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 443–445.
3. Власова І.О. Дослідження співвідношення економічного та правового тлумачення понять «розрахунки», «зобов'язання» та «заборгованість». *Вісник Донецького університету економіки та права*. 2013. № 1. С. 88–94. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduetp_2013_1_15
4. Хірс Я.О. До питання про правову природу розрахункових відносин. *Форум права*. 2009. № 1. С. 538–542. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
5. Невмержицька О.С. Правові засади здійснення розрахунків із застосуванням платіжних систем. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 150–152. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_3_37
6. Богданович А.С. Безготівкові розрахунки із використанням електронних платіжних засобів як комплексний правовий субінститут. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 391–394. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_4_95
7. Пустовіт Ю. Ю., Панченко А.І. Правове регулювання безготівкових розрахунків в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5(4). С. 11–14. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5\(4\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5(4)_5)

8. Лешанич Л.В. Акредитив як найкраща форма безготівкового розрахунку. *Право і суспільство*. 2017. № 6(2). С. 128–130. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_6\(2\)__23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_6(2)__23)
9. Петрина В.Н. Розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України: проблеми правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 182–186. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_4_45
10. Кривенко Ю.В., Адаховська Н.С. Окремі питання щодо регулювання відносин з використанням банківських карт. *Науковий потенціал та перспективи розвитку юридичної науки: тези доповідей міжнародної наукової конференції* (м. Запоріжжя, 26–27 березня 2021 року). Запоріжжя: ЗНУ, 2021. С. 60–63.

ТЕМА 17. ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)

Питання:

1. Поняття договору фінансування під відступлення грошової вимоги (факторингу), його правова природа. Види договору факторингу. Правове регулювання договору факторингу.
2. Сторони договору факторингу, його предмет та інші умови.
3. Форма договору факторингу. Права та обов'язки фактора та кредитора. Відносини фактора із боржником кредитора. Відносини фактора із третіми особами.
4. Відповідальність сторін за договором факторингу.

Задачі:

Задача 1. Товариство «А» (м. Одеса) уклало із товариством «Б» (м. Київ) договір, відповідно до якого товариство «А» поставило товариству «Б» обладнання, а останнє випустило в користь товариства «А» простий вексель на ціну обладнання терміном платежу – один місяць з моменту отримання обладнання товариством «Б». Через два дні після отримання векселя у товариства «А» виникла потреба у коштах. У зв'язку з цим товариство «А» звернулося до обслуговуючого його банк «В» за фінансуванням. Вирішивши задовольнити дане

прохання, банк «В» уклав із товариством «А» договір, згідно з яким банк «В» фінансує товариство «А», а останнє поступається банку «В» грошовою вимогою, що підлягає оплаті товариством «Б», за випущеним ним векселем. На виконання договору банк перерахував товариством «А» гроші, а останнє надало банку вексель за індосаментом. Чи є операція між банком «В» та товариством «А» факторингом? Обґрунтуйте рішення.

Задача 2. Між банком «В» (м. Одеса) та товариством «А» (м. Маріуполь) було укладено договір, згідно з яким товариство «А» поступилося банку «В» грошовою вимогою до товариства «Б» (м. Миколаїв) (як покупцю його обладнання) і передало банку «В» всі документи, що підтверджують цю вимогу, а банк в рахунок зустрічного задоволення виконав за товариство «А» його обов'язок щодо оплати товарів перед товариством «Д».

Чи є операція між банком «В» та товариством «А» факторингом? Обґрунтуйте рішення.

Чи зміниться рішення, якщо щодо зустрічного задоволення:

а) на банк «В» було переведено борг товариства «А» перед товариством «Д» щодо оплати товарів;

б) було припинено обов'язок товариства «А» перед банком «В» щодо повернення раніше отриманого кредиту;

в) було припинено обов'язок товариства «А» перед банком «В» щодо постачання останньому банківського обладнання, яке вже сплачено банком «В»?

Література:

1. Гаран О.В. Окремі питання правового розуміння факторингу. *Правова держава*. 2021. № 44. С. 93–100. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2021_44_13
2. Коломієць К.В. Цивільно-правові наслідки невиконання зобов'язань за договором факторингу. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 84–89. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2019_4_14
3. Никифорак В. М., Процьків Н.М. Договір про відступлення права вимоги чи факторинг: проблеми кваліфікації та визнання

- правочину недійсним. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 25–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2021_2_6
4. Дзяхар Г.І. Поняття, юридична природа та види договору факторингу. *Право і суспільство*. 2017. № 4. С. 83–88. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_4_17
 5. Якимчук А. В., Цюра В.В. Відплатність фінансування як визначальна ознака договору факторингу. *Право і суспільство*. 2018. № 1(2). С. 105–110. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_1\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_1(2)_20)
 6. Мироненко В. П., Коломієць К.В. Поняття, істотні умови та юридична природа договору факторингу. *Юридична наука*. 2018. № 1. С. 7–13. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2018_1_3

ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ)

Питання:

1. Поняття та правова природа договору банківського вкладу (депозиту).
2. Види договору банківського вкладу (депозиту).
3. Сторони договору банківського вкладу (депозиту), його предмет та інші суттєві умови.
4. Порядок укладання та форма договору банківського вкладу (депозиту).
5. Права та обов'язки сторін договору банківського вкладу (депозиту), виконання договору.
6. Гарантії безпеки вкладів (депозитів).
7. Майнова відповідальність за договором банківського вкладу (депозиту).
8. Припинення договору.

Задачі:

Задача 1. До суду з позовною заявою про примушення до повернення вкладу та виплати відсотків за договором банківського вкладу (депозиту) звернувся громадянин А. У ході судового розгляду з'ясувалося, що А. було укладено договір банківського вкладу (депозиту)

в іноземній валюті з ВАТ Банк «Б» період, коли цей банк здійснював фактично діяльність без ліцензії. На момент розгляду спору щодо цього банку порушено справу про банкрутство. Вирішіть спір.

Задача 2. В. – вкладник банку – дізнався від сусіда, що той помістив свій вклад до іншого банку вигідніше, оскільки отримує більший, ніж він, відсоток по вкладу. В. зажадав від банку підвищити відсоткову ставку за своїм вкладом, пообіцявши у разі відмови розірвати договір із банком. Чи є правомірною вимога вкладника?

Задача 3. Батько 14-річної Д. зробив на її ім'я внесок у «Ощадний банк». Через деякий час він вирішив зняти гроші з вкладу, проте банк відмовив йому в цьому. Батько Д. вважає, що він має право отримати гроші, оскільки є вкладником. Чи правомірна відмова банку у видачі грошей із вкладу?

Задача 4. Повернувшись із тривалого відрядження, О. дізнався, що банк, у якому зберігалися його заощадження, визнано банкрутом та ліквідовано. Яка доля його внеску? Чи зміниться рішення, якщо вклад було зроблено в іноземній валюті?

Задача 5. Після смерті вкладника К. його дружина подала позов до сина К. від першого шлюбу, – спадкоємцю за заповітом, – про виключення внеску зі спадкової маси, так як внесок внесений у період їхнього шлюбу з К. за рахунок коштів, отриманих від підприємницької діяльності.

Співробітник банку пояснив у суді, що щодо цього вкладу є заповідальне розпорядження, зроблене К., про видачу вкладу місцевому краєзнавчому музею.

Вирішіть справу.

Література:

1. Ющенко О.В. Правова природа договору банківського вкладу (депозиту). Приватне право і підприємництво. 2020. Вип. 20. С. 111–115. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2020_20_22
2. Д'яченко Т.Г. Істотні умови договору банківського вкладу за цивільним законодавством України. *Альманах права*. 2021. Вип. 12. С. 282–287. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2021_12_49

3. Скрипник В. Л., Носа І.Ю. Юридична характеристика договору банківського вкладу (депозиту). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 61–65. http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpror_2022_1_13
4. Д'яченко Т.Г. Щодо публічності договору банківського вкладу за цивільним законодавством України. *Альманах права*. 2022. Вип. 13. С. 385–391. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2022_13_63
5. Д'яченко Т.Г. Відступлення права вимоги за договором банківського вкладу за цивільним законодавством України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2021. Вип. 90. С. 65–77. http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2021_90_8
6. Фурс С.І. Окремі питання правового регулювання договору банківського вкладу та суміжних правовідносин. *Правові горизонти*. 2017. Вип. 4. С. 68–74. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ln_2017_4_12
7. Світлак І.І. Відповідальність за невиконання договору банківського вкладу (депозиту): колізії теорії та практики. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2017. Вип. 28. С. 97–102. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2017_28_16
8. Моїсеєнко Ю.М. Особливості судової юрисдикції по справах про захист цивільних прав сторін договору банківського вкладу. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 128–135. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_1_15
9. Моїсеєнко Ю.М. Форми захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 56–63. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_136_8

ТЕМА 19. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК

Питання:

1. Поняття, сфера застосування та правова природа договору поточного (розрахункового) банківського рахунку.
2. Сторони договору поточного (розрахункового) банківського рахунку, його предмет та інші істотні умови.
3. Порядок укладання договору поточного (розрахункового) банківського рахунку, його термін та форма.

4. Права та обов'язки сторін договору поточного (розрахункового) банківського рахунку, виконання договору.
5. Майнова відповідальність за договором поточного (розрахункового) банківського рахунку.
6. Зміна та припинення договору.

Задачі:

Задача 1. П., який мешкає в райцентрі, зареєстрований як фізична особа підприємець. Для відкриття рахунку він звернувся із заявою до банку райцентру, але йому було відмовлено на підставі, що банк і фізичних осіб підприємців не обслуговує. П. спробував відкрити рахунок у банку, що знаходиться в обласному центрі. Там йому пояснили, що фізичним особам підприємцям рахунки банками відкриваються за місцем їхнього проживання.

Дайте правову оцінку діям банків.

Задача 2. Товариством з обмеженою відповідальністю було змінено предмет діяльності, у зв'язку з чим було внесено зміни до його статуту. В філії банку, що обслуговує товариство, його представнику пояснили, що слід зробити переоформлення рахунку. Чи правий банк? У яких випадках власник рахунку має його переоформити?

Задача 3. Банк прийняв платіжне доручення ТОВ «М» до виконання за відсутності коштів на рахунку платника. Чи правомірні дії банку?

Задача 4. Стягувачем пред'явлено платіжну вимогу до поточного рахунку боржника – юридичної особи на всю суму боргу на підставі виконавчого документа.

Як оформляється списання коштів з рахунку боржника, якщо коштів на рахунку:

- а) достатньо для погашення боргу;
- б) недостатньо для погашення боргу?

Задача 5. Васильєва вирішила придбати в універмазі столовий сервіз. Однак універмаг відмовився укласти з нею договір купівлі-продажу за готівку, мотивувавши відмову тим, що відповідно до законодавства розрахунки у сумі її правочину мають

здійснюватись у безготівковому порядку. Васильєва наполягала на розрахунку готівкою.

Вирішіть спір. Дайте розгорнуту відповідь.

Література:

1. Калашникова О.О. Порядок укладення та особливості припинення договору банківського рахунка. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 10. С. 46–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2015_10_11
2. Калашнікова О.О. Права та обов'язки сторін договору банківського рахунку. *Держава і право. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 67. С. 314–326. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2015_67_32
3. Панова Л.В. До питання публічності та обмеження свободи договору банківського рахунку. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2019. Т. 30(69), № 5. С. 74–80. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2019_30\(69\)_5_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2019_30(69)_5_15)
4. Святошнюк С.С. Деякі аспекти цивільно-правової відповідальності сторін за договором банківського рахунку. *Правова держава*. 2022. № 47. С. 57–64. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2022_47_8
5. Подцерковний О.П. Проблеми відповідальності фінансової установи за договором банківського рахунку (на прикладі обігу банківських металів). *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Т. 14. С. 97–105. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2014_14_11
6. Чорна О.О. Правова природа договору валютного банківського рахунка. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. С. 74–82. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2016_133_9
7. Калашнікова О.О. Договір банківського рахунку як різновид банківських правочинів. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 166–169. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_1_41
8. Холод В.В. Окремі аспекти судової практики вирішення спорів щодо укладення, зміни та розірвання договору банківського вкладу та банківського рахунку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. Вип.

10–1(1). С. 226–229. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_10–1\(1\)___61](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_10–1(1)___61)

9. Рудюк О.О. Відповідальність сторін за договором банківського рахунку. *Інформація і право*. 2016. № 3. С. 82–91. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2016_3_12

ТЕМА 20. ФРАНЧАЙЗИНГ

Питання:

1. Поняття та предмет договору франчайзингу. Сфера застосування договору франчайзингу.
2. Сторони договору франчайзингу. Висновок, форма та реєстрація договору франчайзингу.
3. Права та обов'язки сторін договору франчайзингу.
4. Відповідальність сторін договору франчайзингу.
5. Зміна та припинення договору франчайзингу.

Завдання:

1. Визначте який із вказаних договорів є договором франчайзингу та чому?

а) договір між іноземною компанією – виробником газованих напоїв та підприємством про надання підприємству рецептури на виробництво двох видів газованого напою;

б) договір між автомобільним концерном та одним із підприємств України у про надання підприємству виключного права на продаж автомобілів концерну в Україні;

в) договір між компанією – власником мережі ресторанів швидкого харчування та підприємством про надання підприємству інформації про засоби організації мережі ресторанів швидкого харчування, рецептури на виробництво страв, права використання фірмового найменування та товарного знаку компанії;

г) договір між одним із зарубіжних банків та українським банком про надання українському банку права користування товарним знаком.

2. До юриста звернувся керівник підприємницької організації. Його організація виступить користувачем комплексу виняткових прав, наданих іноземною компанією-правовласником, включаючи право користування товарним знаком правовласника, а також зареєструвати цей договір відповідно до законодавства. Визначте предмет договору франчайзингу, і його істотні умови? Назвіть порядок та вимоги, які будуть пред'являтися до реєстрації зазначеного вище договору франчайзингу.

Література:

1. Ключова Є. М., Ткаченко Г.О. Щодо питання правового статусу франчайзингу в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2018. № 4. С. 47–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2018_4_10
2. Піддубна В.Ф. Щодо питання правової природи договору комерційної концесії (франчайзингу). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 47(1). С. 152–154. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_47\(1\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_47(1)__37)
3. Намака К. Ризики сторін у договорі франчайзингу та правові способи їх мінімізації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 119–124. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2018_12_22
4. Смілянець І.П. Деякі аспекти договору франчайзингу за законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 494–500. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_59_71
5. Єрофєєнко Л.В. Правовий аналіз договору франчайзингу в сфері інтелектуальної власності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Юридичні науки. 2022. № 11. С. 124–133. http://nbuv.gov.ua/UJRN/mniju_2022_11_19
6. Григоренко Т.М. Франчайзинг в Україні: реалії та перспективи розвитку в умовах воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 145–153.
7. Бачинський Т.В. До питання про договір комерційної концесії (франчайзингу) та деякі новели його реєстрації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2014. № 810. С. 226–230. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_810_39

8. Резніченко С.В. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії (франчайзингу). *Часопис цивілістики*. 2013. Вип. 14. С. 70–73. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2013_14_15
9. Паніна Ю.С. Проблеми класифікації договорів франчайзингу за методом поширення франшизи. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2016. № 4. С. 16–20. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2016_4_5

ТЕМА 21. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ З ОГОЛОШЕННЯМ ТА БЕЗ ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ

Питання:

1. Поняття та правова природа публічної обіцянки винагороди. Юридичний склад, що породжує це зобов'язання. Умови виникнення зобов'язань.
2. Сторони зобов'язання, що виникає з публічного обіцянки винагороди, її зміст. Суперечки про розмір винагороди, обіцяної публічно.
3. Скасування публічної обіцянки винагороди. Умови, які повинні бути дотримані у разі скасування обіцянки. Обставини, за яких скасування обіцянки не допускається. Правові наслідки скасування публічної обіцянки винагороди.
4. Поняття та правова природа публічного конкурсу. Юридичний склад, що породжує це зобов'язання. Відмежування публічного конкурсу від подібних правових інститутів (Публічна обіцянки винагороди, торгів у формі конкурсу, конкурсу в рамках трудового законодавства та ін.). Умови виникнення зобов'язань. Види конкурсу.
5. Організатори (організатори) та учасники (здобувачі) конкурсу. Зміст зобов'язання, що виникає з публічного конкурсу.
6. Зміна умов та скасування публічного конкурсу. Припинення конкурсних правовідносин.

Задачі:

Задача 1. Очікуючи на тролейбус, Олексій М. читав оголошення на рекламний щит. Один із них привернув увагу Олексія. Оголошення було таке: «У суботу, 15 березня, в районі 12 станції Великого Фонтану загубився собака породи англійський сетер. Забарвлення чорно-крапчасте, з рудою плямою на боці. Відкликається на прізвисько «Гордон». Знайденого просимо зателефонувати... або повідомити за адресою...».

Чи подібне оголошення є публічною обіцянкою винагороди?

Яким ознакам має відповідати обіцянка винагороди, щоб стати обов'язком?

Задача 2. В обідню перерву у розмові з колегою по роботі П. його колега повідомив, що вчора, ймовірно, у приміщенні фізкультурно-оздоровчого комплексу заводу, він забув папку з документами. Сьогодні її там виявити не вдалося.

Він готовий тому, хто знайшов і поверне цю папку, заплатити винагороду. Повернувшись у відділ, Петров розповів про те, що сталося з колегою і про його обіцянку співробітникам свого відділу. А. був дуже здивований такому збігу обставин, оскільки саме вчора у спортивному залі він знайшов папку і збирався передати її сьогодні у «стіл знахідок» заводу. Але у першій половині дня він закінчував кварталний звіт, тому зробити цього не встиг.

Повертаючи папку, А нагадав про його обіцянку винагороди. Але останній відповів різкою відмовою. Відмову він мотивував тим, що А. вже отримав свою винагороду, оскільки у бічному відділенні папки лежали гроші, яких зараз там нема. Крім того, він сказав, що його обіцянка винагороди була жартом і жодних обов'язків щодо його виплати у нього немає.

Чи можна розглядати розповідь С. як обіцянку нагороди? Якщо так, то чи має С. право відмовитись від виплати винагороди?

Задача 3. Міністерством культури спільно з Одеською оперою було оголошено конкурс молодих вокалістів, переможцям якого були встановлені наступні винагороди:

1 місце – одна премія в розмірі 100000 грн., за друге місце – дві премії у розмірі по 500 тис. грн., за третє місце – дві премії у вигля-

ді 300 тис. грн. За підсумками конкурсу перше місце розділили двоє учасників – С.С. та К.К., друге місце присуджено Р.Ж. та третє місце журі конкурсу вирішило не присуджувати нікому. На основі прийнятого журі рішення С.С. та К.К. було виплачено по 500 тис. грн., Р.Ж. отримала також винагороду у розмірі 500 тис. грн., а призовий фонд, що залишився, засновники конкурсу вирішили виплатити у формі заохочувальних премій іншим учасникам конкурсу. Оскільки переможці конкурсу, що посіли перше місце, отримали винагороду у тому ж розмірі, що й учасник конкурсу, який посів друге місце, а призовий фонд, що залишився, дозволяв кожному з них, по С.С. та К.К., виплатити по 1 млн грн., вони вирішили звернутися до суду з позовом про виплату винагороди у повному обсязі розмір відповідно до умов оголошеного конкурсу.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Чи правильно засновники конкурсу розподілили винагороду між переможцями конкурсу? Чи мають вони право приймати додаткове рішення щодо виплати заохочувальних премій?

Чи вправі С.С. та К.К. звернутися до суду?

Задача 4. За підсумками публічного конкурсу найкращим було визнано сценарій, представлений групою студентів театральномистецької академії. Організатори конкурсу ухвалили рішення про використання цього сценарію для створення фільму, оскільки вважали, що за умовами конкурсу вони мають право використовувати премійовані роботи способом, визначеним у конкурсному оголошенні. Студенти заперечували проти такого рішення, обґрунтовуючи свою позицію тим, що фраза в оголошенні про конкурс про те, що «найкращі сценарії будуть використані для створення кінофільмів», не зобов'язує їх укласти договір із організаторами конкурсу про використання поданого сценарію, а без такого договору використовувати створений ними сценарій не можна.

Хто правий у цій суперечці?

Як вирішується питання щодо винагороди переможців конкурсу, якщо з ними укладається договір про використання створеного ними твори науки, літератури чи мистецтва?

Література:

1. Ігнатенко В.М. Динаміка виникнення зобов'язання з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 174–181. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_3_27
2. Ткач І.В. Участь держави у зобов'язаннях з публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу. *Адвокат*. 2012. № 11. С. 45–48. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_11_11
3. Голубева Н.Ю. Правове регулювання інституту публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. Вип. 22. С. 564–571. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2004_22_106
4. Цимбаленко В.М. Публічна обіцянка винагороди та умовні правочини (питання співвідношення). *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2010. Вип. 10. С. 211–217. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2010_10_36
5. Сарахман М.Є. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу: законодавче врегулювання та проблеми. *Актуальні проблеми правознавства*. – 2019. Вип. 4. С. 305–310. http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_4_55
6. Голубева Н.Ю. Умови виплати винагороди, що обіцяється в межах публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 28. С. 184–189. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2006_28_41

ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ

Питання:

1. Поняття зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди, їх відмінність від договірних зобов'язань.
2. Умови виникнення зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди.
3. Відшкодування шкоди, заподіяної правомірними діями.
4. Відповідальність юридичної особи чи громадянина за шкоду, заподіяну його працівником.

5. Відповідальність за шкоду, заподіяну державними органами, органами місцевого управління та самоврядування, а також їх посадовими особами.
6. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітнім: а) у віці до 14 років; б) у віці від 14 до 18 років.
7. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, і навіть громадянином, нездатним розуміти значення своїх дій.
8. Відповідальність за шкоду, заподіяну діяльністю, створює підвищену небезпеку для оточуючих.
9. Відповідальність за спільно заподіяну шкоду.
10. Методи відшкодування шкоди. Принцип повного відшкодування шкоди. Розрахунок вини потерпілої особи та майнового становища заподіювача шкоди.
11. Відшкодування шкоди, заподіяної життю чи здоров'ю громадянина.
12. Зміна розміру відшкодування шкоди.
13. Відповідальність за шкоду, заподіяну внаслідок недоліків товару, роботи чи послуги.
14. Компенсація моральної шкоди.

Задачі:

Задача 1. С. була збита автомобілем під час переходу проїжджої частини вулиці. Внаслідок ДТП потерпіла на тривале час втратила працездатність. Позов про відшкодування шкоди був пред'явлений С. до військової частини – власника автомашини. Суд, який розглядав справу, встановив, що Семенова не порушила правил переходу вулиці. Відповідач, заперечуючи проти позову, посилався на те, що водій автомашини не винен у тому, що трапилося, оскільки раптовий серцевий напад позбавив його можливості різко загальмувати і зупинити машину, перед якою опинилася С. Факт серцевого нападу було підтверджено довідкою з лікувального закладу.

Які умови необхідні для застосування відповідальності у цьому випадку?

Чи обґрунтовані доводи відповідача?

Задача 2. Після укусу бродячого собаки Є. звернувся до поліклініки, де йому було введено вакцину проти сказу. Після введення вакцини у нього відбувся параліч кінцівок, і він став інвалідом І групи. Є. звернувся до поліклініки з позовом про відшкодування шкоди. Медичною експертизою було встановлено, що медична сестра, яка робила ін'єкцію, грубо порушила настанови щодо застосування вакцини. Одночасно було встановлено, що у Є. було серйозне неврологічне захворювання, яке сприяло настанню паралічу.

Чи має поліклініка понести відповідальність?

Задача 3. Петрова вела машину із встановленою швидкістю. Помітивши пішохода, що перебігає на близькій відстані, вона різко повернула машину та наїхала на автомобіль В..

Останній подав до П. позов про відшкодування шкоди. При цьому крім реальної шкоди він просив стягнути і суму неотриманого доходу, який він отримав, якби уклав договір із С.. Наїзд П. став причиною, через яку не встиг на час укладання договору. П. заявила в суді, що вона навмисно направила автомашину в бік автомобіля, щоб уникнути нанесення каліцтв пішоходу.

Як вирішити справу?

Задача 4. З. Є.(12 років) кинув запалену петарду у напрямку С. С. (7 років). Внаслідок опіку обличчя, зазнало пошкодження око хлопчика, Слава втратив 50% зору. Батько потерпілого звернувся до суду з позовом до батьків З. про відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю сина.

Суд стягнув із З. на користь С. по 50 тис. грн. на місяць на посилене харчування дитини, та по 200 тис. грн кожному у відшкодування вартості протезу ока, транспортних витрат, операційних витрат.

За потерпілим визнано право на відшкодування шкоди з відповідачів після досягнення 18-річного віку. Батько заподіювача шкоди зазначив, що він проживає окремо від бувшої дружини, що платить на сина аліменти, не повинен нести відповідальність за його поведінку. Мати заподіювача шкоди посилялася на відсутність її провини у заподіянні шкоди здоров'ю сина позивача.

На підтвердження цієї обставини нею було подано позитивна характеристика сина, видана школою. Крім того, нещасний випадок з петардою стався на перерві, коли діти перебували у школі.

Оцініть аргументи батьків заподіювача шкоди.

Яке рішення має ухвалити суд?

Задача 5. Внаслідок необережного поводження з вогнем 13-річного О. Ан. згорів будинок його сусіда – З.. З. подав позов до батьків О. Ан. про відшкодування завданих збитків. До повноліття Ан. було стягнуто половину суми.

З. звернувся з питанням: чи може він стягнути за винесеним рішенням частину суми, що залишилася з самого заподіювача шкоди дохід, а батьки зазнають матеріальних труднощів, оскільки стали пенсіонерами і тому не можуть сплачувати?

Дайте вмотивовану відповідь. Чи зміниться рішення суду, якщо у момент заподіяння шкоди А. було 16 років і він не мав майна?

Задача 6. Батьки 16-річної Галини, 11-річної Кіри загинули у автомобільній аварії.

Крім дітей до аварії на їхньому утриманні перебувала 63-літня мати батька, яка отримувала 3200 грн пенсій.

Батьки заробляли по 15 тис. грн. в місяць. Хто має право на відшкодування шкоди, у якому розмірі, впродовж якого терміну?

Задача 7. К. був збитий автомашиною та визнаний інвалідом II групи із присудженням довічного відшкодування шкоди. Через півтора роки він звернувся до суду з позовною заявою, в якій просив про збільшення розміру відшкодування, пославшись на те, що значно збільшено зарплату працівникам його кваліфікації.

Чи підлягають задоволенню вимоги К?

Література:

1. Спасова К.І. Загальна характеристика компенсації моральної шкоди як способу захисту порушених прав у соціальних мережах. *Юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 116–120.
2. Goncharenko, V., Spasova, E., & Kalitenko, O. (2019). Protection of civil rights and legal interests in Ukraine. *Amazonia Investiga*. № 8(22). P. 135–140.

3. Куліцька С.В. Особливості причинного зв'язку у зобов'язаннях по відшкодуванню (компенсації) шкоди, заподіяної внаслідок протиправної діяльності / бездіяльності органів судової влади. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство*. 2016. Т. 21, Вип. 1. С. 59–68. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_prav_2016_21_1_7
4. Бойчук Д. В., Панова І.Ю. Способи визначення розміру відшкодування моральної (немайнової) шкоди, заподіяної фізичній особі. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Юридичні науки. 2018. № 9. С. 98–106. http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2018_9_15
5. Логінова М.В. Правове регулювання компенсації шкоди, заподіяної воєнними діями. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 46–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2022_2_9
6. Татарин І.І. Відшкодування потерпілому шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням, за законодавством України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2017. Вип. 1. – С. 295–304. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2017_1_33
7. Куліцька С.В. Компенсація немайнової (моральної) шкоди, заподіяної внаслідок протиправної діяльності/бездіяльності органів судової влади. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 225–229. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_4_53
8. Бурбела Ю.С. Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди: проблеми понятійно-категоріального апарату. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1. С. 214–223. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpau_2020_1_24
9. Ляшевська Л. І. Підстави та умови виникнення відповідальності за заподіяння шкоди, завданої особою у разі здійснення самозахисту. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право*. 2014. № 1106, Вип. 17. С. 235–240. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2014_1106_17_64
10. Ус М.В. Співвідношення деліктних зобов'язань і зобов'язань, що виникають з договорів страхування відповідальності за за-

- подіяння шкоди. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6–2(2). С. 47–49. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2\(2\)__14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2(2)__14)
11. Кузьмич О. Я. Правові положення щодо участі третіх осіб у зобов'язаннях із відшкодування шкоди, яка заподіяна малолітніми особами. *Правові новели*. 2017. № 3. С. 65–69. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2017_3_11
 12. Некіт К. Г. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки та відшкодування шкоди, заподіяної пристроями, підключеними до інтернету речей. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 27. С. 107–111. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_27_22
 13. Кузьмич О. Я. Правові аспекти участі третіх осіб у зобов'язаннях із відшкодування шкоди, яка заподіяна неповнолітніми особами. *Приватне та публічне право*. 2017. № 4. С. 30–33. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2017_4_8
 14. Міщук В. В. Делікт як підстава цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. С. 146–151. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_3_23

ТЕМА 23. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ

Питання:

1. Поняття зобов'язання внаслідок безпідставного збагачення.
2. Елементи структури правовідносин з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави
3. Співвідношення понять «збагачення», «набуття» та «заощадження», що виникли на основі безпідставного збагачення.
4. Майно, яке не підлягає поверненню як безпідставно набуте.
5. Співвідношення вимог щодо повернення безпідставного збагачення з іншими вимогами щодо захисту цивільних прав (віндикація, деліктне зобов'язання).
6. Зміст зобов'язання внаслідок безпідставного збагачення.

Задачі:

Задача 1. Петрович, роблячи восени збирання картоплі, через нечітко визначену межу ділянок, наданих громадянам під городи, ненавмисно і вибрав вісім рядків картоплі з сусідньої ділянки С. Останній вимагав повернення 800 кілограмів картоплі, проте П., зважаючи на продаж картоплі, відмовився її повернути. Тоді С. подав до нього позов до суду з вимогою повернення безпідставного збагачення. Чи підлягає позов задоволенню?

Задача 2. Після розірвання шлюбу (протягом шести місяців) С. добровільно щомісяця особисто вручав колишній дружині на утримання сина 10000 грн. Однак, незважаючи на це, дружина подала позов до суду про стягнення з нього аліментів на утримання неповнолітнього сина. Суд задовольнив позовні вимоги позивача і стягнув аліменти зі С. за попередній термін до пред'явлення позову. С звернувся до суду з вимогою про повернення безпідставно виплачених сум до стягнення аліментів. Чи підлягає позов задоволенню?

Література:

1. Гончаров І.М. Загальна характеристика зобов'язань із безпідставного збагачення відповідно до принципів європейського приватного права. *Університетські наукові записки*. 2015. № 2. С. 118–125. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2015_2_15
2. Чепис О.І. Правова природа зобов'язань, що виникають із безпідставного збагачення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 41(1). С. 144–147. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_41\(1\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_41(1)__37)
3. Карнаух Б.П. Безпідставне збагачення у праві Давнього Риму. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 138. С. 17–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_138_4
4. Деменко С.О. Інститут зобов'язань із безпідставного збагачення у праві європейських країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 58(1). С. 112–118. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_58\(1\)__26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_58(1)__26)

5. Гончаров І. Межі застосування вимоги про повернення безпідставно набутого майна. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 98–103. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaru_2015_2_16
6. Ваштарева С.А. Поняття безпідставності в контексті кондикційного зобов'язання. *Право і суспільство*. 2018. № 3(2). С. 38–43. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_3\(2\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_3(2)__8)

ТЕМА 24. СПАДКОВЕ ПРАВО

Питання:

1. Поняття та значення успадкування. Законодавство про спадкування.
2. Підстави спадкуванні. Час та місце відкриття спадщини. Спадкоємці.
3. Спадщина та її склад. Особливості наслідування окремих видів майна. Відумерла спадщина.
4. Спадкування за заповітом. Поняття, свобода та тлумачення заповіту. Спадкоємці за заповітом.
6. Загальні правила про форму заповіту. Нотаріально засвідчений заповіт. Секретний заповіт. Заповіти, що прирівнюються до нотаріально засвідчених.
7. Заповідальні розпорядження. Призначення спадкоємців. Заповідальні розпорядження грошима у банках. Заповідальна відказ. Покладання. Призначення виконавця заповіту.
8. Виконання заповіту. Скасування та зміна заповіту.
9. Спадкування за законом. Загальні положення про успадкування за законом.
10. Коло спадкоємців за законом та черговість їх закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення.
11. Непрацездатні утриманці спадкодавця як спадкоємці згідно закону. Право на обов'язкову частку у спадщині.
12. Поняття та способи прийняття спадщини. Термін прийняття спадщини. Ухвалення спадщини після закінчення зазначеного терміну. Перехід права прийняття спадщини.

13. Відмова спадщини. Збільшення спадкових часток.
14. Охорона спадщини та управління нею. Відшкодування витрат, спричинених смертю спадкодавця, охороною спадщини та керуванням нею.
15. Видача свідоцтва про право спадщини.
16. Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця.

Задачі:

Задача 1. На автобані Одеса-Київ сталася аварія, внаслідок якої загинули К.О. та його неповнолітній син М.. дружина К.О., яка їхала разом з ними. Л.О. була доставлена до лікарні, в якій, не приходячи до тями, того ж дня померла. Подружжю О. належали житловий будинок, збудований під час їхнього спільного життя, і різне майно, яке було їхньою спільною власністю. Крім того, незадовго до загибелі подружжя батьки К. подарували їй цінний меблевий гарнітур. Вдома було виявлено дві ощадні книги. Одна з них із вкладом на суму 2000000 грн. належала чоловікові, а друга – із вкладом на суму 500000. -дружині.

На спадок, що відкрився після смерті подружжя, претендують: 1) непрацездатна мати О; 2) батьки Л.О.; 3) їх син Петро, який перебуває в рейсі. Хто з них і яке майно наслідуватиме?

Задача 2. Помер В.. Після його смерті залишилося таке майно: житловий будинок, предмети домашнього побуту, легковий автомобіль, гараж, садовий будиночок та земельна ділянка у садовому товаристві, грошовий внесок, який був у недержавному інституті.

У 2020 р. В. заповів все майно другові В. Через два роки він склав новий заповіт, згідно з яким все його майно мало перейти до Ф., давнього друга. За кілька місяців В. засвідчив наступний заповіт, яким скасував заповіт, складений 2020 р.

На спадок претендують: дочка В., його неповнолітній онук, батько якого помер до відкриття спадщини, В. та недержавний інститут. Хто буде покликаний до успадкування і як має бути розподілено майно?

Задача 3. 10-річний хлопчик проживав з батьком, матір'ю та бабусею. Після смерті матері його батько одружився і незабаром перей-

шов жити до дружини. Хлопчик залишився з бабусею, яка, всі турботи щодо його виховання та утримання прийняла на себе, бо батько не надавав допомоги у вихованні сина. Через три роки бабуся померла і він став проживати з батьком. На спадок, що залишився після смерті бабусі, претендують її дочка та син.

Батько хлопчика звернувся до юридичної консультації за роз'ясненням, чи є він спадкоємцем бабусі. Дайте роз'яснення батькові хлопчика

Задача 4. В автомобільній катастрофі загинули З. та її донька К.. На спадок претендують донька К. та рідна сестра З.. Хто з них буде закликаний до спадкування?

Задача 5. К. заповів своє майно С., але оскільки Ш. мав право на обов'язкову частку, то суд визнав заповіт К. частково недійсним. Невдовзі після цього Ш., не встигнувши прийняти спадок як обов'язкову частку, помер. Чи може перейти до спадкоємців Ш. у порядку спадкової трансмісії право на спадкування обов'язкової частки?

Задача 6. Брати Ф. звернулися до суду з позовом про продовження терміну для прийняття спадщини, що відкрилася після смерті батька.

Суд у позові відмовив, вказавши, що термін для прийняття спадщини позивачами пропущено через неповажну причину. Позивачі приїжджали на похорон батька, а тому знали про те, що відкрилася спадщина, проте заяви до нотаріальної контори про прийняття її не подали. Звернулися ж із позовом до суду лише через 2 роки після відкриття спадщини.

Рішення суду було оскаржено. Позивачі вказали у скарзі, що кожен із них був позбавлений можливості своєчасно подати заяву про прийняття спадщини, оскільки В. перебував у цей час на строковій службі у Збройних. Силах Республіки України, а Євген – в рейсі. Чи є підстави для скасування рішення суду?

Задача 7. До суду звернулася Д. із проханням продовжити термін для прийняття спадщини, що відкрилася після смерті батька. У справі є довідка про те, що позивачка проживала разом із батьком. При прийомі заяви було встановлено, що після смерті отця Д. меш-

кає там же. Суд продовжив термін для ухвалення Д. спадщини. Чи правильне рішення суду? Визначте поняття «фактичне прийняття спадщини».

Література:

1. Кондратова А. М. Історія становлення і розвитку законодавства про спадкування в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 3. С. 169–174. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkur_2014_3_40
2. Печений О. П. Деякі аспекти визначення часу і місця відкриття спадщини. *Митна справа*. 2014. № 6(2.2). С. 258–262. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2014_6\(2\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2014_6(2))
3. Печений О. П. Деякі аспекти визначення складу спадщини за цивільним законодавством України. *Теорія і практика правознавства*. 2013. Вип. 1. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_1_6
4. Єременко А. П. Поняття заповіту та його правова природа. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2018. № 9. С. 38–40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2018_9_17
5. Кухарєв О. Поняття та юридична природа заповідального покладення. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 144–153. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2010_1_14
6. Калініченко О. Форми заповіту за Цивільним кодексом України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2011. Вип. 88. С. 110–113. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_88_32
7. Фомічова Н. В. Складання заповіту з умовою та дійсність визначених умов у межах їх виконання за законодавством України. *Молодий вчений*. 2016. № 9. С. 257–260. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_9_59
8. Орзіх Ю. Спадкування за законом: коментар до законодавства України. *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 98–104. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2013_2_19
9. Фомічова Н. В. Гарантії здійснення права на відмову від прийняття спадщини за цивільним кодексом України. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 92–96. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2014_17_19

10. Череватенко І.М. Особливості процесуального порядку видачі свідоцтва про право на спадщину. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2010. № 17. С. 495–510. http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2010_17_49
11. Щербина Б.С. Відмова від прийняття спадщини як спосіб здійснення права на спадкування. *Молодий вчений*. 2015. № 8(1). С. 103–108. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_8\(1\)__24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_8(1)__24)
12. Михайлів М. Правове регулювання відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця за законодавством України та іноземних держав. *Юридичний вісник*. 2022. № 1. С. 78–85. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2022_1_12

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

Важливим етапом формування первинних навичок самостійної роботи є ознайомлення з навчальною програмою, її змістовною та інформаційно-методичною частиною. Неодмінною умовою засвоєння змісту навчального курсу є вивчення цивільного законодавства України у межах конкретної теми, практики застосування, рекомендованої навчальної та додаткової літератури, а також судової практики з якою можна ознайомитися, використовуючи в тому числі інтернет-ресурси, зокрема, рекомендовані в розділі «Інформаційно-аналітичні матеріали», а також у довідково-правових, інформаційних правових системах.

Самостійна робота передбачена навчальним планом для розвитку здібностей студентів до самостійної освітньої та дослідницької діяльності. Така форма набуття студентами знань, навичок, вмінь служить: поглибленому вивченню певної теми, окремих питань, теоретико-правових та прикладних проблем і, тим самим, поглибленню знань студента; формуванню умінь використання літературних джерел – пошуку, відбору та вивчення інформації; критичного огляду літератури в максимально можливий обсяг, її послідовного аналізу; оволодіння методами аналізу нормативних правових актів; вироблення навичок викладу вивченого матеріалу; розвитку мислення, формування власної позиції студента з правових питань та можливості її вираження, у тому числі формування власних висновків та результатів у визначеній формі, оцінка достовірності даних.

В рамках самостійної роботи можливе застосування різних форм самостійної роботи, зокрема,

- пошук (підбір) та огляд актуальної літератури, електронних джерел та правозастосовних матеріалів (документів) щодо окремої теми або індивідуально заданої проблеми курсу;

- аналітична робота, яка передбачає рішення кейсів, та виконання запропонованих викладачем завдань;
- вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- підготовка есе-узагальнень, юридичних висновків, проєктів правових документів, складання схем та презентацій та ін.;
- консультації з викладачем протягом семестру;
- підготовка до міжсеместрового контролю;
- підготовка до семестрового контролю.

Викладач враховуючи інтереси студентів визначає питання які слід вивчити та проаналізувати самостійно, відповідно до загальних напрямків самостійної роботи здобувачів.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Питання:

1. Історія формування категорії «зобов'язання».
2. Новації у зобов'язальному праві України.
3. Відмінність зобов'язального і речового правовідношення.
4. Підходи до класифікації зобов'язань.
5. Договірні та позадоговірні зобов'язання.

Завдання:

1. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання зобов'язальних правовідносин.
2. Зробіть порівняльний аналіз цесії, суброгації та делегації.
3. Дайте відповідь на питання про альтернативні та факультативні зобов'язання.
4. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із зміною осіб в зобов'язаннях. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

Проаналізуйте:

1. Положення чинного ЦК України, які регулюють зобов'язальні правовідносини.

2. Положення про зобов'язання у нормативно-правових актах України та інших держав, міжнародних документах.
3. Проблемні питання зобов'язального права.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Система зобов'язального права України та зарубіжних країн.
2. Об'єкти зобов'язального правовідношення.
3. Договір як найпоширеніша підстава виникнення зобов'язань.

Література:

1. Царук О.В. Історична еволюція зобов'язальних правовідносин. *Право і суспільство*. 2012. № 4. С. 77–81. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2012_4_20
2. Воронова О.В. Новація за цивільним законодавством України. *Держава та регіони. Сер.: Право*. 2013. № 2. С. 99–102. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2013_2_21
3. Міщенко І.Ю. Сутність поняття «зобов'язання» та їх класифікація. *Управління розвитком*. 2013. № 17. С. 84–86. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_17_33
4. Кізлова О.С. Використання дефініції «договірні зобов'язання» у сучасному законодавстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип. 6–1(2). С. 30–33. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-1\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-1(2)_10)
5. Мануїлова К.В. Уніфікація колізійних норм, що застосовуються до позадоговірних зобов'язань. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 458–466. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_62_65

ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Питання:

1. Передоручення і переадресування виконання зобов'язань.
2. Валюта виконання грошового зобов'язання. Відсотки за грошовим зобов'язанням.

3. Підстави припинення зобов'язань.
4. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін.
5. Особливості припинення зобов'язань шляхом прощення боргу.
6. Підтвердження виконання зобов'язання.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про принцип належного виконання зобов'язань.
2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із виконанням зобов'язань солідарними боржниками. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
3. Зробіть порівняльний аналіз розписки про одержання виконання зобов'язання та боргового документу.

Проаналізуйте:

1. Положення чинного ЦК України, які регулюють підстави припинення зобов'язань.
2. Підстави, порядок та правові наслідки односторонньої відмови від зобов'язання.
3. Проблемні питання неможливості виконання зобов'язання як підстави для його припинення.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи – підстава припинення зобов'язання.
2. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання.
3. Новація і сфера її застосування.

Література:

1. Гончаренко В.О. Виконання договірних зобов'язань в іноземній валюті. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 99–104. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2015_18_24

2. Сенін Ю.Л. Підстави припинення зобов'язань та місце новації серед цих підстав. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. № 3. С. 30–35. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2012_3_10
3. Жданкіна Л.К. Класифікація видів припинення цивільного зобов'язання зарахуванням зустрічних однорідних вимог. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 2(1). С. 15–18. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efipr_2017_2\(1\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efipr_2017_2(1)_5)
4. Рассомахіна О.А. Особливості виконання та припинення особистих зобов'язань, пов'язаних з особою боржника. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2020. Вип. 32–33. С. 200–204. http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2020_32-33_103
5. Єгорова М. Загибель індивідуально визначеної речі як підстава припинення зобов'язання. *Приватне право*. 2013. № 1. С. 229–237. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpr_2013_1_24
6. Продаєвич І.В. Припинення зобов'язань неможливістю виконання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 42. С. 166–170. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2008_42_32
7. Яворська О.С. Передання відступного як підстава припинення цивільного зобов'язання. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 31. С. 205–215. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2013_31_23
8. Шимко Ф.А. Особливості припинення договірних зобов'язань прощенням боргу. *Право і суспільство*. 2015. № 6.2(3). С. 77–83. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_6

ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Питання:

1. Речово-правові способи забезпечення виконання зобов'язань.
2. Зобов'язально-правові способи забезпечення виконання зобов'язань.
3. Застава з передачею заставленого майна заставодержателю.
4. Особливості застосування наступної застави.

5. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою та гарантією.
6. Нетрадиційні способи забезпечення виконання зобов'язань.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про заставу майнових прав та цінних паперів.
2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спрах, пов'язаних із стягненням неустойки. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
3. Дайте відповідь на питання про види гарантії.
4. Зробіть порівняльний аналіз способів забезпечення виконання зобов'язань.

Проаналізуйте:

1. Положення чинного законодавства, які регулюють заставу без передачі майна заставодержателю.
2. Особливості суб'єктного складу гарантії.
3. Види забезпечення виконання зобов'язання, які можна застосувати при укладанні попереднього договору.
4. Обов'язкове звернення стягнення на об'єкт довірчої власності та його порядок.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Класифікація засобів забезпечення виконання зобов'язань.
2. Звернення стягнення на предмет застави.
3. Особливості завдатку як засобу забезпечення виконання зобов'язань.

Література:

1. Ходико Ю.Є. Спірні об'єкти речового правовідношення та їх правовий режим. *Право і суспільство*. 2017. № 6. С. 85–90. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_6_17
2. Ходико Ю.Є. Особливості правового режиму об'єкта зобов'язального правовідношення. *Право і суспільство*. 2018. № 6. С. 84–88. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_6_16

3. Шишка О.Р. Застава у цивільному праві України. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2014. Вип. 1. С. 225–232. http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvnudp_2014_1_38
4. Чанишева А.Р. Зобов'язання гарантії. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3. С. 90–94. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rjuv_2015_3_19
5. Берназ-Лукавецька О.М. Проблемні питання припинення поруки як одного із засобів забезпечення виконання зобов'язань. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 19. С. 52–55. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2015_19_13
6. Джабраїлов Д.М.-С., Моніч О.Ю. До проблеми визначення правової природи інституту довірчої власності. *Європейські перспективи*. 2013. № 6. С. 128–133. http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_6_25

ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Питання:

1. Дискусія щодо сутності цивільно-правової відповідальності.
2. Відповідальність за заподіяння майнової та моральної шкоди.
3. Договірна та позадоговірна відповідальність. Особливості договірної відповідальності.
4. Поняття та форми провини у цивільному праві.
5. Розмір цивільно-правової відповідальності. Принцип повноти цивільно-правової відповідальності.
6. Облік вини кредитора (потерпілої) щодо розміру відповідальності боржника (заподіювача шкоди).
7. Поняття «змішаної відповідальності», умови її настання.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про склад збитків.
2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із застосуванням відповідальності за невиконання договірних

зобов'язань. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

3. Зробіть порівняльний аналіз дольової, солідарної, субсидіарної відповідальності.

4. Дайте відповідь на питання про випадки зміни розміру відповідальності за домовленістю сторін.

5. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із відшкодуванням моральної (немайнової) шкоди. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

Проаналізуйте:

1. Положення чинного законодавства, які регулюють цивільно-правову відповідальність.

2. Відмінність відповідальності від інших цивільно-правових санкцій.

3. Концепцію причинного зв'язку.

4. Відповідальність за дії третіх осіб.

5. Обмеження розміру відповідальності боржника в силу нормативних розпоряджень.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Визначення та ознаки цивільно-правової відповідальності.

2. Відповідальність за порушення зобов'язань під час здійснення підприємницької діяльності.

3. Проблема вини як умови відповідальності у цивільному праві.

4. Відшкодування шкоди, як основний спосіб цивільно-правової відповідальності.

5. Концепція випадку та непереборної сили.

Література:

1. Мироненко В. П. Цивільно-правова відповідальність як вид юридичної відповідальності. *Юридична наука*. 2011. № 6. С. 24–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2011_6_3

2. Коваленко І.А. До питання щодо поняття та змісту цивільно-правової відповідальності. *Митна справа*. 2013. № 4(2.2). С. 142–146. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_4\(2\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_4(2))
3. Горяйнов А.М. Примус і цивільно-правова відповідальність. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. № 3. С. 36–39. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2012_3_11
4. Церковна О.В. Щодо елементів цивільно-правової відповідальності за завдання шкоди. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 590–596. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_61_82
5. Сафончик О. Актуальні питання цивільно-правової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договірних зобов'язань в Україні. *Юридичний вісник*. 2022. № 6. С. 31–38. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2022_6_6
6. Великанова М.М. Співвідношення ризику та вини як умови цивільно – правової відповідальності. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С. 81–86. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_3_17
7. Коваленко І.А. Причинний зв'язок, як одна з умов цивільно-правової відповідальності. *Креативний простір*. 2021. № 2. С. 98–100. http://nbuv.gov.ua/UJRN/krpr_2021_2_54

ТЕМА 5. **ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР**

Питання:

1. Свобода договору в цивільному праві.
2. Функції цивільно-правового договору.
3. Публічний договір, попередній договір, договір приєднання, договір на користь третьої особи.
4. Правові наслідки недотримання встановленої законом форми договору.
5. Поняття та основні ознаки оферти та акцепту. Переддоговірні спори.
6. Виконання договору. Випадки припинення договорів.
7. Поняття змішаного договору

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про зміст правочинної та зобов'язальної теорій розуміння сутності договору.
2. Порівняйте поняття: зобов'язання, правочин, договір, контракт.
3. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із укладенням цивільно-правового договору. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
4. Складіть проект позовної заяви про розірвання договору на підставі ст. 652 ЦК України (у зв'язку з істотною зміною обставин).
5. Зробіть порівняльний аналіз змісту положень про договір у нормативно-правових актах України та інших державах, міжнародних документах.
6. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договірних відносин.

Проаналізуйте:

1. Положення чинного ЦК України, які регулюють цивільно-правовий договір.
2. Ст. ст. 641, 699 ЦК України та охарактеризуйте вимоги, яким повинна відповідати оферта.
3. Зміст договору як підстави виникнення цивільних правовідносин.
4. Практичне значення класифікацій цивільно-правових договорів.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Стадії укладення цивільно-правового договору.
2. Зміна та розірвання цивільно-правового договору: підстави та правові наслідки.
3. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах.

Література:

1. Цюкало Ю.В. Щодо розуміння свободи договору: теоретико-прикладний аспект. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 209–212. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_1_51

2. Алексеев І.С. Поняття та функції цивільно-правового договору. *Форум права*. 2010. № 2. С. 7–10. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
3. Вакулович Е.В. Класифікація публічних договорів. *Часопис цивілістики*. 2019. Вип. 32. С. 21–25. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2019_32_6
4. Кочубей В.В. Попередній договір: окремі проблемні аспекти правового регулювання. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С. 690–695. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)__80](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)__80)
5. Звонков Є.Є. Договір приєднання у цивільному праві України: теоретичні та практичні питання. *Альманах права*. 2016. Вип. 7. С. 427–429. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2016_7_111
6. Кузьмич О. Становлення та розвиток конструкції договору на користь третьої особи в законодавстві України. *Юридична Україна*. 2012. № 11. С. 57–62. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2012_11_11
7. Пономарьова Т. Окремі аспекти правової природи недійсних та неукладених договорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 44–47. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_11_10
8. Родоман Т.О. Оферта і акцепт як самостійні елементи в процесі укладення договору: від теорії до судової практики. *Судова апеляція*. 2016. № 3. С. 92–100. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2016_3_12
9. Жорнокуй Ю.М. Свобода та обов'язковість виконання договору в цивільному праві України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4. С. 69–80. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2022_4_8
10. Павлова В.Г. Щодо питання про природу змішаного договору. *Римське право і сучасність: актуальні проблеми оновлення цивільного законодавства: матер. Міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 25 травня 2023 р.)*. Одеса, 2023. С. 71–74.

ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ

Питання:

1. Правове регулювання договору купівлі-продажу.
2. Захист прав споживачів.
3. Умови про термін, асортимент, якість, комплектність, ціну, тару та упаковку договору купівлі-продажу.

4. Відповідальність продавця за недоліки проданого майна.
5. Різновиди роздрібної купівлі-продажу.
6. Зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу.
7. Особливості продажу житлових приміщень, земельних ділянок.
8. Договір купівлі-продажу підприємства.
9. Підстави, порядок та правові наслідки розірвання договору купівлі-продажу.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про функції Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

2. Порівняйте види строків в договорах купівлі-продажу (гарантійні строки, строки придатності, строки служби, претензійні строки, строки оперативного захисту, позовна давність).

3. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спрах про визнання договору купівлі-продажу квартири дійсним (порушення умов договору щодо нотаріального посвідчення). Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

4. Дайте відповідь на питання про відповідальність роздрібного торгового підприємства за продаж товарів неналежної якості.

5. Складіть проект позовної заяви про розірвання договору купівлі-продажу квартири з розстроченням платежу.

6. Зробіть порівняльний аналіз змісту положень про договір купівлі-продажу у нормативно-правових актах України та інших державах, міжнародних документах.

7. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договірних відносин купівлі-продажу.

Проаналізуйте:

1. Права та обов'язки продавця та покупця.
2. Ризик випадкової загибелі проданого майна.
3. Продаж товару за зразками та продаж товарів з використанням автоматів.

4. Особливості оплати товару з розстроченням платежу.
5. Правові наслідки порушення умов договору купівлі-продажу.
6. Положення Віденської конвенції ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» від 11.04.1980 р.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Загальні положення про договір купівлі-продажу.
2. Елементи та зміст договору купівлі-продажу.
3. Права та обов'язки сторін у договорі роздрібною купівлі-продажу.
4. Продаж товару в кредит.
5. Предмет та ціна як суттєві умови договору продажу нерухомості.
6. Істотні умови договору купівлі – продажу підприємства, його форма та державна реєстрація.

Література:

1. Мілішук Н. С. Окремі проблеми правового регулювання укладення договору купівлі-продажу (на основі аналізу прикладів із судової практики). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 64. С. 151–153. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_64_30
2. Бойко В. Б., Ткаченко В.М. Проблеми щодо цивільних проваджень, пов'язаних із захистом прав споживачів. *Приватне та публічне право*. 2022. № 3. С. 15–20. http://nbuv.gov.ua/UJRN/rprulaw_2022_3_5
3. Банасевич І. І. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг): стан правового регулювання. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2012. Вип. 29. С. 106–119. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2012_29_13
4. Дзюбенко О.Л. Загальна характеристика договору роздрібною купівлі-продажу та його різновидів. *Форум права*. 2013. № 1. С. 256–261. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
5. Долинська М. Особливості договорів купівлі-продажу земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені,

- які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності та їх нотаріальне посвідчення. *Вісник Львівського університету. Сер.: Юридична*. 2013. Вип. 58. С. 182–189. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2013_58_28
6. Тищенко Ю. Зовнішньоекономічний договір і контракт: термінологічні аспекти. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 1. С. 43–54. http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2020_1_7
 7. Олефіренко А.М. Правова природа договору купівлі-продажу підприємства як єдиного майнового комплексу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. № 5. С. 87–92. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2011_5_19
 8. Бахрієва З.Р. Особливості припинення договору купівлі-продажу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 140–144. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_34
 9. Калітенко О.М., Станкевич А.В. «Особливості укладення договорів про публічні закупівлі та можливі негативні наслідки у разі порушення певних умов закону». *Правова держава*. № 48. 2022. С. 39–48.

ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ

Питання:

1. Правове регулювання договору поставки.
2. Порядок приймання товару за кількістю та якістю. Оплата товару.
3. Поняття та джерела правового регулювання договору контрактації. Сторони та порядок укладання договору контрактації.
4. Зміст договору контрактації. Права та обов'язки сторін договору контрактації. Виконання договору. Відповідальність сторін порушення умов договору контрактації.
5. Поняття та значення договору енергопостачання. Правове регулювання енергопостачання. Застосування правил про енер-

гопостачання до інших договорів Сторони у договорі енергопостачання. Субабонент.

6. Предмет та інші умови договору. Укладання та продовження договору енергопостачання. Виконання договору енергопостачання. Визначення кількості та якості енергії. Режим споживання енергії. Умови про належний технічний стан енергетичних установок абонентів та про дотримання ними правил безпеки. Плата за спожиту енергію.
7. Відповідальність сторін за невиконання та неналежне виконання договору енергопостачання. Зміна та розірвання договору енергопостачання.
8. Поняття та загальна характеристика договору міні.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про порядок укладання договору поставки.
2. Порівняйте відповідальність постачальника та покупця за договором поставки.
3. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у справах про невиконання або неналежне виконання договору поставки. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
4. Порівняйте підстави, умови та обсяг відповідальності за договором купівлі-продажу та договором поставки.
5. Дайте відповідь на питання про визначення кількості та якості енергії.
6. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договору поставки в контексті рекодифікації цивільного законодавства.

Проаналізуйте:

1. Односторонню відмову від виконання договору поставки.
2. Укладання, продовження та виконання договору енергопостачання.
3. Вимоги щодо належного технічного стану енергетичних установок абонентів та дотримання ними правил безпеки.
4. Договори міні, купівлі-продажу та поставки, визначте спільні та відмінні риси.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Договір поставки та його значення.
2. Особливості поставки продукції для задоволення пріоритетних державних потреб.
3. Особливості договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.

Література:

1. Мартинюк А. Права та обов'язки сторін у договорі контрактації сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] / А. Мартинюк // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 8. – С. 21–26. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_8_5
2. Мороз О.В. Відповідальність за порушення сторонами умов договору контрактації сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] / О.В. Мороз // Право та інновації. – 2018. – № 1. – С. 33–37. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2018_1_7
3. Марич Х. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 87–92. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_3_16
4. Мартинюк А. Права та обов'язки сторін у договорі контрактації сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 21–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_8_5
5. Костів І.Я. Порівняння договору контрактації сільськогосподарської продукції з суміжними договірними конструкціями. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2016. Вип. 40. С. 56–65. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2016_40_8
6. Немченко С.С. Договір постачання електричної енергії через приєднану мережу за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2010. 20 с.
7. Криворучко В.О. Укладання, зміна і розірвання договору енергопостачання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. Вип. 18(2). С. 44–47. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_18\(2\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_18(2)_13)
8. Перчеклій І.М. Посвідчення договорів міні нерухомого та рухомого майна. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 41–46. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_24_11

ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ

Питання:

1. Сторони у договорі дарування, їх права та обов'язки.
2. Зміст, сторони, форма та розмір договору ренти.
3. Сторони, зміст та форма договору довічного утримання (догляду).
4. Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, що є у спільній сумісній власності.
5. Припинення договору довічного утримання (догляду).
6. Правове регулювання благодійної діяльності.

Завдання:

1. Порівняйте поняття «дарування», «благодійництво», «меценатство», «спонсорство», «пожертва».
2. Дайте відповідь на питання про ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти.
3. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах про розірвання договору довічного утримання (догляду). Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
4. Підготуйте на ваш вибір проект: а) договору дарування (між фізичними особами; між юридичними особами); б) договору пожертви; в) договору ренти; г) договору довічного утримання (між фізичними особами; між фізичною та юридичною особою).
5. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договорів ренти та довічного утримання (догляду).

Проаналізуйте:

1. Відмову від договору дарування та правові наслідки такої відмови
2. Алеаторний характер договорів ренти та довічного утримання (догляду).
3. Способи забезпечення виконання зобов'язань щодо виплати ренти.

4. Спільні та відмінні риси договору ренти та договору купівлі-продажу з розстроченням платежу.

5. Перехід прав та обов'язків за договором довічного утримання (догляду).

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Становлення договору ренти: історичний аспект.

2. Становлення договору довічного утримання (догляду): історичний аспект.

3. Загальна характеристика договору ренти за законодавством України та зарубіжних країн.

4. Загальна характеристика договору довічного утримання (догляду) за законодавством України та зарубіжних країн.

Література:

Ісаєв А.М. Особливості захисту сторін у договорі дарування. *Проблеми законності*. 2014. Вип. 126. С. 53–59. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2014_126_8

Апанасюк М.П. Юридичні особливості договору ренти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 12. С. 40–45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_12_7

Озернюк Г.В. Порядок укладення рентних договорів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 331–338. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_56_55

Ткаченко М.В. Особливості укладення договору довічного утримання на користь третьої особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 2. С. 24–29. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_2_7

Ткаченко М. Припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 34–38. – http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_4_8

Марченко О.В. Прогалини та колізії нормативно-правового регулювання благодійної діяльності в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. № 4. С. 117–123. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2013_4_23

ТЕМА 9. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДИ)

Питання:

1. Договір оренди державного та комунального майна.
2. Найм (оренда) земельної ділянки.
3. Види договору лізингу.
4. Істотні умови, форма, зміст договору лізингу.
5. Види житлових фондів за законодавством України.
6. Істотні умови договору найму (оренди) житла.
7. Суб'єктний склад договору найму (оренди) житла.
8. Розірвання договору найму (оренди) житла.

Завдання:

1. Дайте відповідь на питання про особливості державної реєстрації права користування нерухомим майном, яке виникає на підставі договору найму (оренди) та інших зобов'язань щодо передачі майна у користування.

2. Розкрийте зміст та співвідношення понять «підприємство» та «цілісний майновий комплекс». Що є об'єктом договору найму (оренди)?

3. Дайте відповідь на питання про форми реалізації права на житло в Україні.

4. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у справах про розірвання договору найму (оренди) житла та виселення. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

5. Порівняйте права та обов'язки сторін соціального та приватного договору найму (оренди) житла.

6. Підготуйте на ваш вибір проект: а) договору найму (оренди) офісного приміщення; б) договору лізингу автомобіля; в) договору

оренди державного майна; г) договору найму (оренди) квартири (сторони договору – фізичні особи).

7. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договорів про передачу майна у користування.

Проаналізуйте:

1. Особливості прав орендаря на земельну ділянку при наймі будинків та інших капітальних споруд.

2. Права третіх осіб на річ, яка передана в найм.

3. Правове регулювання договору прокату.

4. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею за договором позички.

5. Права та обов'язки сторін договору піднайму житла.

6. Положення Житлового кодексу України. Внесіть свої пропозиції регулювання найму житла у новому ЖК України.

7. Особливості користування гуртожитками та службовими житловими приміщеннями.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Сфера застосування та законодавче регулювання договору найму (оренди).

2. Місце договору оренди державного та комунального майна в системі договорів майнового найму.

3. Договір прокату як публічний договір та договір приєднання.

4. Проблеми правового регулювання договору лізингу.

5. Поняття договору найму (оренди) житла та його види.

6. Підстави і правові наслідки розірвання договору найму (оренди) житла.

Література:

1. Латинін М. А., Круглов В.В. Оренда як ефективний спосіб управління державним майном в Україні. *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління*. 2010. № 2. С. 84–90. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2010_2_14

2. Маріц Д. О., Кісіль А.В. Поновлення договору оренди земельної ділянки в умовах воєнного стану України. *Правова держава*. 2022. № 48. С. 49–55. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2022_48_8
3. Бабіч-Касьяненко К.В. Деякі питання розвитку договірних орендних відносин щодо земельних ресурсів в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2022. № 1–2. С. 262–272. http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2022_1-2_25
4. Ігнатюк Ю.О. Правова природа договору лізингу та його особливості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 64. С. 118–122. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_64_24
5. Швидка В.Г. Істотні умови договору найму (оренди) житла. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 24. С. 47–51. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_24_12
6. Швидка В.Г. Права та обов'язки сторін договору найму (оренди) житла. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 20. С. 116–120. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2016_20_26
7. Швидка В.Г. Суб'єктний склад договору найму (оренди) житла. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 153–156. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2015_18_35

ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ

Питання:

1. Множинність осіб у договорі підряду та залучення для виконання договору третіх осіб.
2. Права та обов'язки сторін договору підряду.
3. Відповідальність сторін за договором підряду. Ризик у підрядних відносинах.
4. Відхилення від кошторису в процесі виконання договору підряду. Строки виконання зобов'язань за договором.
5. Поняття проектних та пошукових робіт. Істотні умови договорів підряду на проектні та пошукові роботи.
6. Договір на виконання науково-дослідницьких або дослідницько-конструкторських та технологічних робіт.

Завдання:

1. Надайте порівняльну характеристику договору підряду і трудового договору.
2. Дайте відповідь на питання про кваліфікаційні ознаки будівельного підряду.
3. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах про укладення, зміну, припинення договорів підряду. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
4. Підготуйте на ваш вибір проект: а) договору будівельного підряду; б) договору побутового підряду; в) договору підряду на проектні та пошукові роботи.
5. Дайте відповідь на питання про ризики й відповідальність сторін за договором на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт.
6. Сформулюйте пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання договорів підряду.

Проаналізуйте:

1. Нормативні вимоги до змісту договору підряду.
2. Особливості укладення договору побутового підряду.
3. Порядок розрахунків між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи.
4. Спеціальні вимоги, яким повинен відповідати підрядник.
5. Вимоги щодо якості та гарантії якості виконаних робіт.
6. Особливості договорів на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Їх відмежування від суміжних договірних конструкцій.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Місце договорів підряду у системі цивільних договорів.
2. Договір побутового підряду: значення, особливості змісту та укладення.
3. Значення строків для виконання договору будівельного підряду.

4. Генеральний підрядник та субпідрядник договору будівельного підряду.

5. Особливості договорів будівельного підряду, укладених на виконання державного замовлення.

Література:

1. Гриняк А.Б. Структура механізму правового регулювання підрядних договірних відносин. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. Число 2. С. 89–95. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2012_2_12
2. Гриняк А.Б. Права та обов'язки замовника за договором підряду. *Університетські наукові записки*. 2012. № 1. С. 310–316. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2012_1_39
3. Гриняк А. Поняття правопорушень у сфері договірних підрядних відносин. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 45–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2012_10_9
4. Великанова М.М. Правова природа договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2010. № 2. С. 33–35. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2010_2_11
5. Лукасевич-Крутник І.С. Суб'єктний склад договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт. *Адвокат*. 2012. № 7. С. 31–36. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_7_7
6. Гуцуляк В.К. Умови договору підряду на проведення пошукових робіт. *Приватне право і підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 125–129. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2018_18_30
7. Андрейцев В.А. Розвиток правового регулювання договірних відносин на виконання науково-дослідних робіт. *Юрист України*. 2011. № 2. С. 45–52. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2011_2\(15\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2011_2(15)_8)
8. Денисенко Р.В. Здійснення майнових прав інтелектуальної власності на результати робіт за договором на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 6. С. 104–110. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpiv_2021_6_11
9. Котенко О.М. Відповідальність сторін за порушення умов договору на виконання науково-дослідних робіт. *Аналітично-*

порівняльне правознавство. 2022. № 4. С. 100–103. http://nbuv.gov.ua/UJRN/anopr_2022_4_20

10. Шахбазян К.С. Політика відкритого доступу до результатів науково-дослідних проєктів, закріплена в договорах на проведення досліджень і розробок: досвід країн Європи, США та шляхи його впровадження в Україні. *Інформація і право*. 2022. № 3. С. 130–140. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2022_3_15
11. Швидка В.Г. Поняття договору аутсорсингу // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: «Гельветика», 2018. Т. 2. С. 508–510.

ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД

Питання:

1. Порядок укладення договору будівельного підряду
2. Значення проєктно-кошторисної документації при укладенні договору будівельного підряду
3. Яке значення публічно-правових актів (дозвільної документації) для реалізації зобов'язальних правовідносин, які витікають з договору будівельного підряду
4. Технічна документація та внесення змін до неї
5. Порядок внесення змін до технічної документації

Завдання:

1. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із невиконанням та неналежним виконанням зобов'язань з будівельного підряду. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

3. Складіть проект договору будівельного підряду на реконструкцію квартири.
4. Дайте відповідь на питання щодо внесення змін до кошторису за договором будівельного підряду.

Проаналізуйте:

1. Судову практику щодо неналежного виконання договору будівельного підряду
2. Підстави зміни кошторису
3. Внесення змін до кошторису під час воєнного стану
4. Відповідальність підрядника за прострочення строку виконання зобов'язання.
5. Засоби забезпечення виконання договору будівельного підряду.
6. Нормативно-правові акти, які регулюють договір будівельного підряду

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Особливості виконання договору будівельного підряду під час воєнного стану
2. Умови договору будівельного підряду

Література:

1. Беркела Г.Ю. Договір підряду на капітальне будівництво: особливості, предмет, істотні умови та відповідальність. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 82. С. 158–164. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2020_82_22
2. Недошовенко А.О. Загальний і спеціальний порядок укладення договору будівельного підряду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 55(1). С. 133–138. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_55\(1\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_55(1)_32)
3. Колісникова Г. В., Беркела Г.Ю. Співвідношення договору будівельного підряду та договору підряду на капітальне будівництво. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 76. С. 48–54. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2020_76_8

4. Слободська І. А., Стешенко М. В. Договір будівельного підряду як регулятор відносин у сфері будівництва. *Юридичний вісник. Політичне і космічне право.*– 2020. № 1. С. 120–126. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npna_u_2020_1_19
5. Банасевич І. Розподіл ризиків за договором будівельного підряду. *Юридична Україна.* 2011. № 8. С. 57–60. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2011_8_12
6. Банасевич І. І. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України.* 2011. Вип. 27. С. 97–104. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2011_27_18
7. Омельчук О. С., Байталюк Д. Р. Проблеми і перспективи правового регулювання краудфандингу в Україні. *Наукові праці НУ «ОЮА».* 2021. № 29. С. 171–180. URL: <http://npnuola.onua.edu.ua/index.php/1234/article/view/731/796>

ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ

Питання:

1. Поняття та зміст договору платного надання послуг
2. Права та обов'язки сторін за договором платного надання послуг
3. Правові наслідки невиконання чи неналежного виконання договору платного надання послуг
4. Відповідальність сторін за договором платного надання послуг

Завдання:

1. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних з виконанням договору про надання послуг. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.
2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із визнанням недійсним договору з надання послуг. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

3. Складіть на ваш вибір:
 - проект договору з надання послуг;
 - складіть проект договору між підприємницькою організацією та адвокатським об'єднанням на надання послуг з ведення справи в адміністративному суді.
4. Визначте особливості окремих видів зобов'язань з оплатного надання послуг: юридичних, ветеринарних, освітніх, медичних, естетичних.

Проаналізуйте:

1. Судову практику складання договорів з надання послуг
2. Договір з надання послуг та договір про надання соціальних послуг
3. Зобов'язання з надання послуг та виконання робіт
4. Особливості суб'єктного складу договорів з надання послуг

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Естетичні та медичні послуги: правове регулювання та особливості надання.
2. Види послуг та їх нормативно-правове регулювання.
3. Особливості виконання договору оплатного надання послуг

Література:

1. Мірзоян А. А. Деякі питання систематизації договорів про надання послуг. *Університетські наукові записки*. 2007. № 4. С. 229–233. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2007_4_36
2. Ємельянчик С. О. Сторони договору про надання послуг доступу в інтернет (договору інтернет-провайдингу). *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2012. № 25. С. 258–265. http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2012_25_32
2. Федорченко Н. В. Договірне регулювання відносин із надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 183–186. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_1_42

3. Федорченко Н.В. Ціна як звичайна умова договору про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 2. С. 199–203. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_2_46
4. Телестакова А.А. Окремі питання визначення критеріїв класифікації договорів про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 172–175. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_1_45
5. Кушерець Д.В. Відшкодування шкоди як спосіб захисту майнових прав сторін у сфері договорів про надання послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2015. Вип. 31(1). С. 134–137. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_31\(1\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_31(1)_35)
6. Орзіх Ю.Г. Виникнення зобов'язань за брокерським договором. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 56. С. 266–271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_56_42
7. Кривенко Ю.В. Банківські договори в системі цивільно-правових договорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 73. Ч. 1. С. 81–85
8. Кривенко Ю.В. Окремі питання щодо цифровізації послуг таксі. *Часопис цивілістики*. 2022. № 47 С. 34–37 http://clj.nuoua.od.ua/archive/47/5.pdf?fbclid=IwAR2NdHmIxGb_QFpAkbcXgWDUPP3LkvVcSyMU7UC75C4nfn5BxJLgScDGG2w
9. Берназ-Лукавецька О.М. Особливості цивільно-правової відповідальності за неналежне надання послуг пластичної хірургії. *Часопис цивілістики*. 2019. № 35. С. 19–23.
10. Омельчук О. С., Байталюк Д. Р. Проблеми і перспективи правового регулювання краудфандингу в Україні. *Наукові праці НУ «ОЮА»*. 2021. № 29. С. 171–180. URL: <http://npnuola.onua.edu.ua/index.php/1234/article/view/731/796>

ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ

Питання:

1. Особливості правового регулювання відносин, пов'язаних з перевозкою вантажів, пасажирів та багажу різними видами транспорту.
2. Відмінності договору фрахтування від договору перевезки
3. Основні ознаки договору транспортного експедирування
4. Особливості відповідальності експедитора за договором транспортного експедирування.

Завдання:

1. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із визнанням недійсним договору перевезення вантажу. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із пов'язаних з неможливістю виконання договору перевезення вантажів внаслідок воєнних дій. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

3. Розробіть проект договору на організацію перевезень

4. Проаналізуйте договір перевезення пасажирів та багажу.

5. Складіть перелік всіх договорів які регулюють відносини пов'язанні з перевезенням вантажів, визначте їх характерні ознаки, склад учасників та сферу застосування.

6. Випишіть з усіх транспортних статутів та кодексів норми які регулюють договори про організацію перевезень та проведіть порівняльний аналіз з нормами ЦК України.

Проаналізуйте:

1. Судову практику виконання договору перевезення небезпечних вантажів

2 Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

– відповідальність сторін за договором перевезення пасажирів та багажу

– суб'єктний склад за договором транспортного експедирування

3. Підготуйте проект договору перевезення вантажу (в залежності від виду транспорту) на вибір.

4. Проаналізуйте систему договорів за допомогою якої, здійснюється регулювання всього комплексу відносин пов'язаних з процесом транспортування вантажу, пасажирів та багажу.

Література:

1. Дзюбенко О.Л. Особливості правового регулювання договорів перевезення. *Адвокат*. 2012. № 11. С. 31–34. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_11_8
2. Кужко О.С. Сторони у договорі перевезення вантажу. *Часопис цивілістики*. 2013. Вип. 15. С. 104–108. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2013_15_22
3. Наконечна Т.В. До питання загального визначення системи договорів в цивільному праві України в сфері надання транспортних послуг з перевезень. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 3. С. 301–305. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2019_3_50
4. Кужко О.С. Підстави звільнення від відповідальності в договорі перевезення вантажу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип. 5. С. 114–117. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_28
5. Самойленко Г.В. Реалізація права особи на свободу пересування у договорі перевезення пасажирів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 297–302. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_53_47
6. Самойленко Г.В. Договір перевезення пасажирів: доктринальні та утилітарні проблеми забезпечення прав пасажирів. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 143. С. 63–76. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2018_143_8
7. Сірко Р.Б. Актуальні питання цивільно-правової відповідальності сторін за договором перевезення об'єктів перевезення транспортними засобами в сучасних умовах. *Правова позиція*. 2022. № 4. С. 159–162. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2022_4_31

8. Бондар П.В. Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення умов договору перевезення з використанням транспортних агрегаторів. *Правові новели*. 2022. № 18. С. 240–245. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2022_18_37
9. Кострюков С. В., Кулінич К. А. Особливості договору перевезення пасажирів залізничним транспортом. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Вип. 3. С. 51–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2017_3_14
10. Омельчук О.С., Бондар П.В. Правова природа договірних відносин перевезення з використанням транспортних агрегаторів. *Часопис цивілістики*. 2021. № 43. С. 21–26

ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ

Питання:

1. Яке місце в системі зобов'язань з надання послуг, займають зобов'язання, які виникають з договору зберігання.
2. Особливості легальної конструкції договору зберігання, який використовується в побутовій сфері.
3. Підстави та межі відповідальності зберігача у випадку втрати, знищення чи пошкодження речі поклажедавця.
4. Особливості договірних відносин які виникають на підставі договору зберігання на товарному складі.
5. Особливості зобов'язань зберігання, які виникають в силу закону.

Завдання:

1. В чому проявляються особливості спеціальних видів зберігання?
2. Специфіка секвестра як особливого виду зберігання речей, які є предметом спору.
3. Визначте видові ознаки зобов'язань зі зберігання.
4. Складіть схему «Видів договору зберігання» на підставі критеріїв класифікації договорів зберігання відповідно до ЦК України.
5. Складіть проекти наступних договорів:

- договір на складі тимчасового зберігання;
- договір зберігання на митному складі.

Проаналізуйте:

1. Складські документи за договором складського зберігання.
2. Правовий статус «професійного зберігача».
3. Положення ЦК України, щодо зобов'язань, які виникають на підставі зберігання.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Складське зберігання: правове регулювання
2. Види спеціального зберігання.
3. Договір охорони та його особливості
4. Договір відповідального зберігання.

Література:

1. Водоп'ян Т., Тичковська О. Правове регулювання договору зберігання: окремі питання теорії та практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 14–18. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_6_4
2. Ступницький К. В. Договір як підстава виникнення правовідносин зберігання речей, що є предметом спору. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 5. С. 98–101. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_5_25
3. Демчук А. Цивільно-правова характеристика договору зберігання на товарному складі. *Історико-правовий часопис*. 2015. № 2. С. 87–92. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2015_2_18
4. Бойко Н. М. Відмінність договору позички від договору зберігання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2013. Вип. 3. С. 117–125. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2013_3_16
5. Найдьон А. Професійний зберігач та його відповідальність за неналежне виконання договору зберігання цінностей у банку. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 33–37. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_6_8

ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ

Питання:

1. Економічні, соціальні та юридичні функції страхування
2. Місце страхування в системі зобов'язань
3. Поняття та види страхування
4. Умови та порядок виконання зобов'язань зі страхування
5. Перестрахування та його особливості
6. Страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів
7. Специфіка страхового поліса
8. Законодавство України про страхування: проблемні питання
9. Обов'язкове страхування та його правове регулювання

Проаналізуйте:

1. В чому полягає суть страхування як економічної категорії і в якій формі проявляються економічні страхові відносини.
2. Проаналізуйте законопроекти про медичне страхування.
3. Законодавство України з питання страхування життя та здоров'я військовослужбовців.
4. Страхування як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Інститут суброгації та сфера застосування
2. Особливості морського страхування як класичної галузі страхування
3. Медичне страхування: за і проти
4. Складіть проект договору страхування майна

Література:

1. Димитрович Я.О. Історично-правові засади еволюції поняття «страхування». *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 391–394. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_3_93
2. Димитрович Я.О. Поняття страхування: теоретико-правовий аналіз. *Науковий вісник Академії муніципального управління*.

- Серія: Право. 2015. Вип. 1(2). С. 31–37. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2015_1\(2\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2015_1(2)__7)
3. Пилипенко С. А. Договір страхування (цивільно-правова характеристика). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1. С. 24–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2015_1_8
 4. Судова практика розгляду цивільних справ, що виникають з договорів страхування. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 8. С. 12–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2011_8_6
 5. Літвінова О. В. Відповідальність сторін за договором страхування. *Форум права*. 2012. № 3. С. 379–384. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
 6. Міловська Н. В. Предмет як істотна умова договорів страхування. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 119–122. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2014_13_37
 7. Янишен В. П. Майновий інтерес як предмет договору страхування. *Проблеми законності*. 2012. Вип. 120. С. 42–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_120_7
 8. Міловська Н. В. Права та обов'язки страхувальника в договірних зобов'язаннях зі страхування. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 114–118. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2015_14_30
 9. Міловська Н. В. Договірна відповідальність сторін у зобов'язаннях зі страхування. *Юридична Україна*. 2017. № 2–3. С. 19–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_2-3_4
 10. Токарева В. О. Договір страхування предметів мистецтва та культурних. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 315–321. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_53_50
 11. Токарева В. О. Щодо питання страхування у галузі спорту. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 451–454.*

ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ

Питання:

1. Поняття «кредит» та його значення.
2. Позика та кредит: спільні та відмінні риси
3. Відповідальність сторін
4. Припинення договору кредиту та позики
5. Види кредитів та їх правове регулювання
6. Визнання недійсним договору кредиту
7. Види забезпечення кредитних зобов'язань
8. Банківський кредит: ознаки та види
9. Розірвання договору позики

Проаналізуйте:

1. Підстави виникнення кредитних зобов'язань
2. Співвідношення понять «кредитна організація» і «банк»
3. Законодавство в банківській сфері щодо кредитних зобов'язань
4. Судову практику, щодо невиконання кредитних зобов'язань

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Банк як спеціальний суб'єкт кредитних зобов'язань
2. Розписка та вимоги до її змісту.
3. Проблемні питання договору позики
4. Еволюція позикових зобов'язань
5. Споживчий кредит, та його правове регулювання

Література:

1. Луспеник Д.Д. Договір позики: деякі питання теорії та судової практики. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 4. С. 16–24. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2011_4_5 г
2. Янишен В.П. Договір позики: спірні питання форми та предмета. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2015_2_21

3. Завальнюк С. Проблемні питання розписки, виданої за позиковими зобов'язаннями, які виникли з договору, що укладений в усній формі. *Юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 103–106. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2016_1_18
4. Можчіль А. А. Порівняльна характеристика кредитного договору та договору позики. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 9 (3). С. 39–42. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_9\(3\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_9(3)_11)
5. Тупицька Є. О. Відповідальність за новаційним договором позики. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 9. С. 125–130. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2014_9_22
6. Плавич І. В. Проблеми правового регулювання форми договору позики в цивільному законодавстві України. *Альманах права*. 2021. Вип. 12. С. 306–311. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2021_12_53
7. Плавич І. В. Щодо матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, за цивільним законодавством України. Держава і право. *Юридичні і політичні науки*. 2021. Вип. 90. С. 78–90. http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2021_90_9
8. Пандурська А. О. Про деякі актуальні проблеми цивільно-правової відповідальності осіб за кредитним договором. *Європейські перспективи*. 2013. № 8. С. 160–164. http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_8_32
9. Пандурська А. Законодавче регулювання кредитного договору: новели та практичні рекомендації. *Віче*. 2013. № 16. С. 18–21. http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_16_7
10. Громова А. О. Підстави визнання кредитного договору недійсним (нікчемним). *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 16. С. 182–186. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2014_16_40
11. Чванкін С. А. Використання електронних доказів у цивільних справах, що впливають з кредитних договорів, укладених в електронній формі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2021. Вип. 63. С. 165–170. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_63_31
12. Кривенко Ю. В. Окремі питання виконання кредитного зобов'язання під час воєнного стану. *Приватне право в умовах*

війни: матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 15 листопада 2022 р.). Одеса: Фенікс, 2022. С. 93–96. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/25121/%d0%9e%d0%9a%d0%a0%d0%95%d0%9c%d0%86%20%d0%9f%d0%98%d0%a2%d0%90%d0%9d%d0%9d%d0%af%20%d0%92%d0%98%d0%9a%d0%9e%d0%9d%d0%90%d0%9d%d0%9d%d0%af%20%d0%9a%d0%a0%d0%95%d0%94%d0%98%d0%a2%d0%9d%d0%9e%d0%93%d0%9e.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ТЕМА 16.

РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Питання:

1. Поняття та ознаки грошового зобов'язання в цивільному праві
2. Види безготівкових розрахунків
3. Перспективи розвитку розрахунків пластиковими картками
4. Безготівкові розрахунки та електронні гроші
5. Об'єкт і предмет грошового зобов'язання
6. Особливості готівкових розрахунків порядок здійснення
7. Безготівкові розрахунки: поняття та форми

Завдання:

1. Складіть схему розрахунків платіжними дорученнями між покупцем і постачальником, рахунки яких відкриті в різних банках, не мають між собою кореспондентських відносин. Вкажіть строки проведення операцій та необхідні документи

Проаналізуйте:

1. Розрахункові правовідносини їх зміст та структуру
2. Основні принципи акредитива
3. Поняття та види векселя
4. Проаналізуйте особливості розрахунку в іноземній валюті

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Платіжні карти: правове регулювання та проблемні питання
2. Розрахунок чеками їх правове регулювання
3. Розрахунок векселем: теорія та практика

Література:

1. Кривенко Ю. В., Адаховська Н.С., Спасова К.І. Щодо юридичної природи розрахунків банківськими картами. *International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations»*: conference proceedings, April 23–24, 2021. Czestochowa: «Baltija Publishing», 2021. Р. 69–72. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/127>
2. Кривенко Ю.В., Адаховська Н.С. Щодо видів безготівкових розрахунків. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)*: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 443–445.
3. Власова І.О. Дослідження співвідношення економічного та правового тлумачення понять «розрахунки», «зобов'язання» та «заборгованість». *Вісник Донецького університету економіки та права*. 2013. № 1. С. 88–94. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduetp_2013_1_15
4. Хірс Я.О. До питання про правову природу розрахункових відносин. *Форум права*. 2009. № 1. С. 538–542. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
5. Невмержицька О.С. Правові засади здійснення розрахунків із застосуванням платіжних систем. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 150–152. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_3_37
6. Богданович А.С. Безготівкові розрахунки із використанням електронних платіжних засобів як комплексний правовий субінститут. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 391–394. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_4_95

7. Пустовіт Ю. Ю., Панченко А.І. Правове регулювання безготівкових розрахунків в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5(4). С. 11–14. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5\(4\)__5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5(4)__5)
8. Лешанич Л.В. Акредитив як найкраща форма безготівкового розрахунку. *Право і суспільство*. 2017. № 6(2). С. 128–130. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_6\(2\)__23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_6(2)__23)
9. Петрина В.Н. Розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України: проблеми правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 182–186. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_4_45
10. Кривенко Ю.В., Адаховська Н.С. Окремі питання щодо регулювання відносин з використанням банківських карт. *Науковий потенціал та перспективи розвитку юридичної науки: тези доповідей міжнародної наукової конференції* (м. Запоріжжя, 26–27 березня 2021 року). Запоріжжя: ЗНУ, 2021. С. 60–63.

ТЕМА 17. **ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ** **ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)**

Питання:

1. Еволюція та правове регулювання факторингу
2. Умови договору факторингу
3. Права та обов'язки сторін за договором факторингу
4. Проблемні питання виконання договору факторингу
5. Особливості виконання факторингових зобов'язань та відповідальність за їх порушення.

Завдання:

1. Складіть проект договору факторингу
2. Визначте відмінність договору факторингу від кредитного договору, та уступки вимоги
3. Чи відноситься договір факторингу до змішаних договорів?

Проаналізуйте:

1. Проаналізуйте законодавство України яке регулює факторингову діяльність
2. Проаналізуйте судову практику про невиконання договору факторингу
3. Проаналізуйте поняття зворотного факторингу
4. Проаналізуйте предмет договору факторинга

Підготуйте презентацію або доповідь до теми:

1. Факторинг суть, проблеми та перспективи розвитку
2. Договір факторингу: міжнародний досвід

Література:

1. Гаран О.В. Окремі питання правового розуміння факторингу. *Правова держава*. 2021. № 44. С. 93–100. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2021_44_13
2. Коломієць К.В. Цивільно-правові наслідки невиконання зобов'язань за договором факторингу. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 84–89. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2019_4_14
3. Никифорак В. М., Процьків Н.М. Договір про відступлення права вимоги чи факторинг: проблеми кваліфікації та визнання правочину недійсним. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 25–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2021_2_6
4. Дзяхар Г.І. Поняття, юридична природа та види договору факторингу. *Право і суспільство*. 2017. № 4. С. 83–88. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2017_4_17
5. Якимчук А. В., Цюра В.В. Відплатність фінансування як визначальна ознака договору факторингу. *Право і суспільство*. 2018. № 1(2). С. 105–110. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_1\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_1(2)_20)
6. Мироненко В. П., Коломієць К.В. Поняття, істотні умови та юридична природа договору факторингу. *Юридична наука*. 2018. № 1. С. 7–13. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2018_1_3

ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ), БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК

Питання:

1. Відмінність договору банківського вкладу від договору банківського рахунку
2. Види банківських рахунків відповідно до чинного законодавства України.
3. Види вкладів та їх правова характеристика
4. Суб'єктний склад договору банківського вкладу та банківського рахунку
5. Права та обов'язки сторін за договором банківського рахунку. Порядок та черговість списання коштів з банківського рахунку

Завдання:

1. При яких обставинах банк має право відмовити в укладенні договору банківського вкладу та банківського рахунку?
2. Складіть необхідний перелік документів на відкриття договору банківського рахунку.
3. Які особливості відкриття договорів банківського вкладу та банківського рахунку в іноземній валюті?

Проаналізуйте:

1. Проаналізуйте можливість списання коштів клієнта без погодження з ним.
2. Проаналізуйте банківське законодавство та норми ЦК України які регулюють відносини банківського вкладу та банківського рахунку
3. Проаналізуйте механізм повернення вкладів громадян
4. Проаналізуйте порядок та наслідки припинення договору банківського рахунку

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Особливості договору банківського вкладу
2. Особливості договору банківського рахунку

Література:

1. Ющенко О.В. Правова природа договору банківського вкладу (депозиту). *Приватне право і підприємництво*. 2020. Вип. 20. С. 111–115. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppир_2020_20_22
2. Д'яченко Т.Г. Істотні умови договору банківського вкладу за цивільним законодавством України. *Альманах права*. 2021. Вип. 12. С. 282–287. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2021_12_49
3. Скрипник В. Л., Носа І.Ю. Юридична характеристика договору банківського вкладу (депозиту). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 61–65. http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpror_2022_1_13
4. Д'яченко Т.Г. Щодо публічності договору банківського вкладу за цивільним законодавством України. *Альманах права*. 2022. Вип. 13. С. 385–391. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2022_13_63
5. Д'яченко Т.Г. Відступлення права вимоги за договором банківського вкладу за цивільним законодавством України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2021. Вип. 90. С. 65–77. http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2021_90_8
6. Фурс С.І. Окремі питання правового регулювання договору банківського вкладу та суміжних правовідносин. *Правові горизонти*. 2017. Вип. 4. С. 68–74. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ln_2017_4_12
7. Світлак І.І. Відповідальність за невиконання договору банківського вкладу (депозиту): колізії теорії та практики. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2017. Вип. 28. С. 97–102. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2017_28_16
8. Моїсеєнко Ю.М. Особливості судової юрисдикції по справах про захист цивільних прав сторін договору банківського вкладу. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 128–135. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_1_15
9. Моїсеєнко Ю.М. Форми захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 56–63. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_136_8
10. Калашникова О.О. Порядок укладення та особливості припинення договору банківського рахунка. *Бюлетень Міністерства*

- юстиції України. 2015. № 10. С. 46–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmj_u_2015_10_11
11. Калашнікова О.О. Права та обов'язки сторін договору банківського рахунку. *Держава і право*. Серія: Юридичні науки. 2015. Вип. 67. С. 314–326. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2015_67_32
 12. Панова Л.В. До питання публічності та обмеження свободи договору банківського рахунку. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2019. Т. 30 (69). № 5. С. 74–80. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2019_30\(69\)_5_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2019_30(69)_5_15)
 13. Святошнюк С.С. Деякі аспекти цивільно-правової відповідальності сторін за договором банківського рахунку. *Правова держава*. 2022. № 47. С. 57–64. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2022_47_8
 14. Подцерковний О.П. Проблеми відповідальності фінансової установи за договором банківського рахунку (на прикладі обігу банківських металів). *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Т. 14. С. 97–105. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponua_2014_14_11
 15. Чорна О.О. Правова природа договору валютного банківського рахунку. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. С. 74–82. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2016_133_9
 16. Калашнікова О.О. Договір банківського рахунку як різновид банківських правочинів. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 166–169. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_1_41
 17. Холод В.В. Окремі аспекти судової практики вирішення спорів щодо укладення, зміни та розірвання договору банківського вкладу та банківського рахунку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2014. Вип. 10–1(1). С. 226–229. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_10-1\(1\)_61](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_10-1(1)_61)
 18. Рудюк О.О. Відповідальність сторін за договором банківського рахунку. *Інформація і право*. 2016. № 3. С. 82–91. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2016_3_12

ТЕМА 19. ФРАНЧАЙЗИНГ

Питання:

1. Ознаки договору франчайзингу
2. Предмет і інші істотні умови договору франчайзингу
3. Суб'єктний склад та його особливості
4. Виконання договору франчайзингу
5. Форма договору та правила реєстрації

Завдання:

1. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із визнанням недійсним договору франчайзингу. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики щодо договору франчайзингу. Визначте проблемні питання та систематизуйте їх. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

3. Що слід розуміти під договором франчайзингу, визначте його ознаки як самостійного цивільно-договору?

Проаналізуйте:

1. Проаналізуйте договір франчайзингу, визначте істотні умови та специфіку
2. Як співвідносяться лізинг та франчайзинг
3. Проаналізуйте особливості субконцесійних відносин
4. Проаналізуйте переваги договірної конструкції франчайзингу

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Договір франчайзингу загальна характеристика
2. Еволюція франчайзингу
3. Франчайзинг в туризмі

Література:

1. Ключева Є. М., Ткаченко Г.О. Щодо питання правового статусу франчайзингу в Україні. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2018. № 4. С. 47–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drpf_2018_4_10

2. Піддубна В.Ф. Щодо питання правової природи договору комерційної концесії (франчайзингу). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 47(1). С. 152–154. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_47\(1\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_47(1)__37)
3. Намака К. Ризики сторін у договорі франчайзингу та правові способи їх мінімізації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 119–124. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2018_12_22
4. Смілянець І.П. Деякі аспекти договору франчайзингу за законодавством України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 494–500. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_59_71
5. Єрофеєнко Л.В. Правовий аналіз договору франчайзингу в сфері інтелектуальної власності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Юридичні науки*. 2022. № 11. С. 124–133. http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjiu_2022_11_19
6. Григоренко Т.М. Франчайзинг в Україні: реалії та перспективи розвитку в умовах воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 145–153.
7. Бачинський Т.В. До питання про договір комерційної концесії (франчайзингу) та деякі новели його реєстрації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2014. № 810. С. 226–230. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_810_39
8. Резніченко С.В. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії (франчайзингу). *Часопис цивілістики*. 2013. Вип. 14. С. 70–73. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2013_14_15
9. Паніна Ю.С. Проблеми класифікації договорів франчайзингу за методом поширення франшизи. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2016. № 4. С. 16–20. http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2016_4_5

ТЕМА 20. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ З ОГОЛОШЕННЯМ ТА БЕЗ ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ.

Питання:

1. Підстави виникнення зобов'язань з односторонніх дій
2. Специфіка зобов'язань з публічної обіцянки винагороди з оголошенням конкурсу

3. Поняття зобов'язань з публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу
4. Припинення зобов'язань з публічної обіцянки винагороди з оголошенням та без оголошення конкурсу
5. Правила виконання зобов'язань з публічної обіцянки винагороди
6. Зміна умов конкурсу
7. Види конкурсу та їх особливості
5. Права та обов'язки учасників конкурсу

Проаналізуйте:

1. Проаналізуйте судову практику в сфері зобов'язань з односторонніх дій
2. Проаналізуйте зміст зобов'язань з публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Зобов'язання з односторонніх дій: поняття та види
2. Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди: загальна характеристика

Література:

1. Ігнатенко В.М. Динаміка виникнення зобов'язання з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 174–181. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_3_27
2. Ткач І.В. Участь держави у зобов'язаннях з публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу. *Адвокат*. 2012. № 11. С. 45–48. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_11_11
3. Голубєва Н.Ю. Правове регулювання інституту публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. Вип. 22. С. 564–571. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2004_22_106
4. Цимбаленко В.М. Публічна обіцянка винагороди та умовні правочини (питання співвідношення). *Науковий часопис НПУ імені*

- М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право. 2010. Вип. 10. С. 211–217. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2010_10_36*
5. Сарахман М.Є. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу: законодавче врегулювання та проблеми. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 4. С. 305–310. http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_4_55
 6. Голубева Н.Ю. Умови виплати винагороди, що обіцяється в межах публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 28. С. 184–189. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2006_28_41

ТЕМА 21. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ

Питання:

1. Визначення об'єкту зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди
2. Підстави та умови виникнення зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди
3. Види зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди та підстави класифікації
4. Майнова відповідальність за шкоду заподіяну особою
5. Цивільно-правова характеристика критеріїв визначення розміру грошової компенсації за заподіяну моральну шкоду.
6. Особливості підстави виникнення зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди за участю неповнолітніх
7. Підстави та умови виникнення зобов'язань заподіяння шкоди в стані крайньої необхідності
8. Позадоговірні зобов'язання у міжнародному приватному праві: порівняльно-правовий аналіз

Проаналізуйте:

1. Проаналізуйте чинне законодавство щодо майнової відповідальності
2. Проаналізуйте чинне законодавство щодо відшкодування моральної шкоди

3. Проаналізуйте чинне законодавство щодо відшкодування шкоди військовослужбовцям під час виконання службових обов'язків
4. Проаналізуйте судову практику щодо відшкодування шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Відшкодування шкоди завданої недієздатними особами
2. Моральна шкоди як спосіб захисту порушених прав у соціальних мережах
3. Інститут зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди: сучасний стан та шляхи вдосконалення
4. Позадоговірні зобов'язання у міжнародному приватному праві: порівняльно-правовий аналіз

Література:

1. Байталюк Д.Р., Колодін Д.О. Щодо питання цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану роботизованими механізмами зі штучним інтелектом (роботами). *Часопис цивілістики*. 2019. № 33. С. 87–91. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiVrJnfgfb5AhVpx4sKHRv_D-IQFnoECBEQAQ&url=http%3A%2F%2Fchascyvil.onua.edu.ua%2Findex.php%2Fchc%2Farticle%2Fview%2F85&usg=AOvVaw02YiCDKFgaU-JMqLYE37Ay
2. Спасова К.І. Загальна характеристика компенсації моральної шкоди як способу захисту порушених прав у соціальних мережах. *Юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 116–120.
3. Goncharenko, V., Spasova, E., & Kalitenko, O. (2019). Protection of civil rights and legal interests in Ukraine. *Amazonia Investiga*. № 8(22). P. 135–140.
4. Куліцька С.В. Особливості причинного зв'язку у зобов'язаннях по відшкодуванню (компенсації) шкоди, заподіяної внаслідок протиправної діяльності / бездіяльності органів судової влади. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство*. 2016. Т. 21. Вип. 1. С. 59–68. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_prav_2016_21_1_7

5. Бойчук Д. В., Панова І.Ю. Способи визначення розміру відшкодування моральної (немайнової) шкоди, заподіяної фізичній особі. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Юридичні науки*. 2018. № 9. С. 98–106. http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2018_9_15
6. Логінова М.В. Правове регулювання компенсації шкоди, заподіяної воєнними діями. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 46–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2022_2_9
7. Татарин І.І. Відшкодування потерпілому шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням, за законодавством України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2017. Вип. 1. С. 295–304. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2017_1_33
8. Куліцька С.В. Компенсація немайнової (моральної) шкоди, заподіяної внаслідок протиправної діяльності/бездіяльності органів судової влади. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 225–229. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_4_53
9. Бурбела Ю.С. Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди: проблеми понятійно-категоріального апарату. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1. С. 214–223. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpau_2020_1_24
10. Ляшевська Л.І. Підстави та умови виникнення відповідальності за заподіяння шкоди, завданої особою у разі здійснення самозахисту. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право*. 2014. № 1106. Вип. 17. С. 235–240. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhipr_2014_1106_17_64
11. Ус М.В. Співвідношення деліктних зобов'язань і зобов'язань, що виникають з договорів страхування відповідальності за заподіяння шкоди. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6–2(2). С. 47–49. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2(2)_14)
12. Кузьмич О.Я. Правові положення щодо участі третіх осіб у зобов'язаннях із відшкодування шкоди, яка заподіяна малолітніми особами. *Правові новели*. 2017. № 3. С. 65–69. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2017_3_11

13. Некіт К.Г. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки та відшкодування шкоди, заподіяної пристроями, підключеними до інтернету речей. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 27. С. 107–111. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_27_22
14. Кузьмич О.Я. Правові аспекти участі третіх осіб у зобов'язаннях із відшкодування шкоди, яка заподіяна неповнолітніми особами. *Приватне та публічне право*. 2017. № 4. С. 30–33. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2017_4_8
15. Мішук В.В. Делікт як підстава цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. С. 146–151. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_3_23

ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ

Питання:

1. Загальні умови виникнення зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави
2. Способи захисту набуття, збереження майна без достатньої правової підстави
3. Відповідальність за неповернення безпідставно отриманого
4. Застосування інституту безпідставного збагачення при розрахунках підрядних відносинах
5. Майно, що не підлягає поверненню
6. Види кондикційних зобов'язань
7. Грошові кошти у зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави

Проаналізуйте:

1. Проаналізуйте Постанову Верховного Суду України від 02.03.2016 у справі № 6–3090цс15
2. Проаналізуйте Постанову Верховного Суду України від 24.09.2014 у справі № 6–122цс14

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Безпідставне збагачення в Римському праві
2. Співвідношення реституції та зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави

Література:

1. Гончаров І.М. Загальна характеристика зобов'язань із безпідставного збагачення відповідно до принципів європейського приватного права. *Університетські наукові записки*. 2015. № 2. С. 118–125. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2015_2_15
2. Чепис О.І. Правова природа зобов'язань, що виникають із безпідставного збагачення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 41(1). С. 144–147. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_41\(1\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_41(1)__37)
3. Карнаух Б.П. Безпідставне збагачення у праві Давнього Риму. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 138. С. 17–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_138_4
4. Деменко С.О. Інститут зобов'язань із безпідставного збагачення у праві європейських країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 58(1). С. 112–118. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_58\(1\)__26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2019_58(1)__26)
5. Гончаров І. Межі застосування вимоги про повернення безпідставно набутого майна. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 98–103. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapr_2015_2_16
6. Ваштарева Є.А. Поняття безпідставності в контексті кондикційного зобов'язання. *Право і суспільство*. 2018. № 3(2). С. 38–43. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_3\(2\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2018_3(2)__8)

ТЕМА 23. СПАДКОВЕ ПРАВО

Питання:

5. Види недійсних заповітів: порівняльний аналіз.
6. Порядок зміни черговості спадкування (договірний та судовий).

7. Посвідчення заповітів під час дії воєнного стану.
8. Усунення від права на спадкування.
9. Відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом.
10. Спадкова справа.
11. Поняття, сторони, зміст спадкового договору.
12. Укладення, зміна, припинення спадкового договору.
13. Співвідношення спадкового договору із договором довічного утримання.

Завдання:

1. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із визнанням заповіту недійсним, визнанням заповіту з умовою недійсним. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

2. Ознайомтесь з матеріалами судової практики у спорах, пов'язаних із визнанням частки у спільному майні і про поділ спадкового майна в натурі. Розробіть правову позицію сторін по обраній конкретній справі.

3. Складіть на ваш вибір зразок однієї з наступних заяв:

- про прийняття спадщини;
- про відмову від прийняття спадщини;
- про надання додаткового строку для прийняття спадщини.

4. Складіть на ваш вибір: зразок заповіту подружжя, зразок заповіту з умовою, зразок заповіту подружжя.

5. Складіть проект спадкового договору.

6. Дайте відповідь на питання щодо посвідчення спадкового договору та договору довічного утримання.

Проаналізуйте:

3. Судову практику складання заповіту при свідках.
4. Підстави спадкування за законом.
4. Внесення змін до свідоцтва чи скасування свідоцтва про право на спадщину.

5. Судову практику щодо застосування ст. 1266 ЦК України про спадкування за правом представлення.
6. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності.
7. Спадкування заставленого майна.
8. Правові наслідки невжиття заходів до охорони спадкового майна.
9. Різні позиції науковців щодо визначення природи спадкового договору.
10. Підстави визнання спадкового договору недійсним.
11. Способи забезпечення виконання спадкового договору.

Підготуйте презентацію або доповідь на теми:

1. Поняття та значення інституту прийняття спадщини.
2. Правове регулювання відкриття спадщини.
3. Спадкування корпоративних прав.
4. Спадкування особистих немайнових прав та обов'язків.
5. Становлення інституту спадкового договору: історичний аспект.
6. Спадковий договір за участі подружжя.
7. Порівняльно-правовий аналіз спадкового договору та договору довічного утримання.

Література:

1. Кухарев О.Є. Місце договору про зміну черговості одержання права на спадкування в системі цивільно-правових договорів. *Форум права*. 2014. № 1. С. 304–309. http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
2. Кухарев О.Є. Актуальні питання судових спорів, пов'язаних зі зміною черговості одержання права на спадкування. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2013. № 1. С. 117–125. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Checks_2013_1_20
3. Сібільова С.М. Поняття, види й наслідки недійсних заповітів за чинним цивільним законодавством України. *Проблеми законності*. 2013. Вип. 123. С. 271–281. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2013_123_31

4. Абрамов М.В. Усунення від права на спадкування: теоретичний аспект. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 16. С. 49–52. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2014_16_11
5. Бондарева М. В. «Відкриття спадщини» і «заведення спадкової справи»: суть і співвідношення. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 4. С. 6–10. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2016_4_3
6. Гожій І. О., Солончук І.В. Проблемні питання правового режиму спадкування у справах з іноземним елементом. *Правові новели*. 2018. № 4. С. 84–91. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2018_4_14
7. Кравчик М., Тур О. Особливості укладення спадкового договору за законодавством України та законодавством країн Європейського Союзу. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2021. Вип. 72. С. 80–86. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2021_72_11
8. Кухарев О.Є. Загальна характеристика договорів у сфері спадкового права України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2018. Вип. 48(1). С. 98–101. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2018_48\(1\)__25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2018_48(1)__25)
9. Донцов Д. Ю. Про деякі аспекти укладання подружжям спадкового договору. *Право і суспільство*. 2015. № 3(3). С. 66–70. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3\(3\)__14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3(3)__14)
10. Красицька Л. Розмежування спадкового договору та інших правочинів у цивільному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 26–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2018_11_6
11. Калітенко О.М. До питання про правову природу виконавчого напису нотаріусу. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова*. Одеса: Гельветика, 2021. С. 419–422.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ:

1. Обов'язкове право та його склад. Місце зобов'язального права у системі цивільного права.
2. Поняття та структура зобов'язання, його відмінні особливості.
3. Підстави виникнення зобов'язань.
4. Види зобов'язань у цивільному праві.
5. Регресні зобов'язання.
6. Суб'єкти зобов'язання. Зобов'язання з множинністю осіб.
7. Зобов'язання за участю третіх осіб.
8. Зміна осіб у зобов'язанні.
9. Поняття та значення виконання зобов'язань.
10. Принципи виконання зобов'язань.
11. Суб'єкти виконання зобов'язання. Покладання виконання зобов'язання на третю особу. Виконання зобов'язання третьою особою.
12. Предмет виконання зобов'язання. Особливості виконання фінансових зобов'язань.
13. Строк та спосіб виконання зобов'язань. Місце виконання зобов'язання.
14. Зустріч виконання зобов'язань. Виконання зобов'язання шляхом внесення депозиту.
15. Поняття та класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань.
16. Неустойка як засіб забезпечення зобов'язання, її види.
17. Застава та її види. Предмет застави. Права і обов'язки заставодавця та заставоутримувача. Наслідки порушення забезпеченого заставою зобов'язання. Звернення стягнення на закладене майно. Припинення застави.
18. Притримання як засіб забезпечення виконання зобов'язань.
19. Порука та гарантія як способи забезпечення виконання зобов'язань.

20. Завдаток. Відмінності задатку від авансу.
21. 7.Довірча власність як спосіб забезпечення кредитного зобов'язання.
22. Поняття та функції цивільно-правової відповідальності.
23. Види цивільно-правової відповідальності.
24. Форми цивільно-правової відповідальності (відшкодування збитків, сплата неустойки, стягнення відсотків за неправомірне користування чужими коштами).
25. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності.
26. Шкода (збитки) як умова цивільно-правової відповідальності. Склад збитків (реальна шкода та втрачена вигода). Моральна шкода.
27. Суб'єктивні умови цивільно-правової відповідальності. Поняття та форми вини у цивільному праві. Презумпція вини. Випадки відповідальності незалежно від вини.
28. Підстави звільнення від відповідальності. Співвідношення випадку та непереборної сили. Воєнний стан як підстава звільнення від відповідальності.
29. Правові наслідки прострочення боржника та кредитора.
30. Свобода договору в цивільному праві.
31. Функції цивільно-правового договору.
32. Публічний договір, попередній договір, договір приєднання, договір на користь третьої особи.
33. Правові наслідки недотримання встановленої законом форми договору.
34. Поняття та основні ознаки оферти та акцепту. Переддоговірні спори.
35. Виконання договору. Підстави припинення договорів.
36. Поняття, значення та види договору купівлі-продажу. Правове регулювання договору купівлі-продажу.
37. Сторони у договорі купівлі-продажу. Права та обов'язки продавця. Права та обов'язки покупця.

38. Предмет як істотна умова договору купівлі-продажу. Інші істотні умови договору купівлі-продажу. Умови про термін, асортимент, якість, комплектність, ціну, тару та упаковку.
39. Форма договору купівлі-продажу.
40. Виконання договору купівлі-продажу. Виникнення права власності (іншого речового права) у покупця. Ризик випадкової загибелі проданого майна.
41. Поняття та особливості роздрібною купівлі-продажу. Різновиди роздрібною купівлі-продажу.
42. Форма та порядок укладання договору роздрібною купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін у договорі роздрібною купівлі-продажу. Додаткові гарантії для клієнтів.
43. Поняття та ознаки договору поставки. Правове регулювання договору поставки.
44. Укладання договору поставки. Зміст договору поставки
45. Права та обов'язки сторін у договорі поставки.
46. Виконання договору поставки. Порядок приймання товару за кількістю та якістю. Оплата товару. Одностороння відмова від виконання договору.
47. Загальна характеристика відповідальності за невиконання або неналежне виконання договору поставки. Відповідальність поставачальника за договором поставки. Відповідальність покупця за договором поставки.
48. Особливості поставки товарів для державних потреб. Договір поставки та державні закупівлі товарів (робіт, послуг).
49. Поняття та правова природа договору дарування. Реальні та консенсуальні договори дарування.
50. Предмет договору дарування.
51. Форма договору дарування.
52. Відмова обдаровуваного прийняти дар. Заборона та обмеження дарування. Відмова від виконання договору дарування. Скасування дарування.
53. Договір пожертви
54. Надання та використання безоплатної (спонсорської) допомоги.

55. Поняття договору ренти. Види договорів ренти.
56. Договір довічного утримання (догляду)
57. Поняття та правова природа договору оренди.
58. Зміст договору оренди, його суттєві та інші умови.
59. Договір прокату. Особливості договору побутового прокату.
60. Договір оренди транспортних засобів, його види та особливості.
61. Договір оренди будівель та споруд: поняття, зміст, особливості.
62. Договір оренди підприємства, зміст та особливості виконання.
63. Договір фінансової оренди (лізингу), його особливості.
64. Поняття, зміст та ознаки договору безоплатного користування майном.
65. Договір найму житлового приміщення: поняття, правова природа, зміст.
66. Поняття та види договору підряду. Відмежування договору підряду від суміжних договорів.
67. Сторони у договорі підряду, структура договірних зв'язків.
68. Предмет, ціна, термін та форма договору підряду.
69. Права та обов'язки сторін.
70. Виконання договору підряду. Відповідальність сторін за невиконання та неналежне виконання договору підряду.
71. Договір побутового підряду.
72. Учасники будівництва та їх правові відносини.
73. Договір будівельного підряду та загальні принципи договірного права.
74. Укладання договору будівельного підряду. Зміст договору будівельного підряду.
75. Ведення будівельних робіт до прийняття в експлуатацію. Здача та приймання будівельних робіт.
76. Дефекти у будівельних роботах та їх наслідки. Час виконання будівельних робіт. Оплата будівельних робіт.
77. Відповідальність учасників будівництва.
78. Поняття послуг та відмінність від робіт
79. Загальна характеристика зобов'язань із надання послуг.
80. Договір надання послуг, його зміст.

81. Види договорів надання послуг.
82. Види перевезень та його правове регулювання.
83. Поняття та види договорів перевезення вантажів. Сторони, предмет договору перевезення вантажів. Укладання договору перевезення вантажів, його форма.
84. Права та обов'язки вантажовідправника, вантажоодержувача та перевізника у зобов'язанні з перевезення вантажів. Провізна плата.
85. Відповідальність за зобов'язаннями щодо перевезення. Відповідальність перевізника.
86. Особливості перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.
87. Договір перевезення пасажирів та багажу.
88. Претензії та позови щодо перевезень.
89. Договір транспортного експедирування. Сторони, предмет договору транспортного експедирування.
90. Відповідальність сторін за договором транспортного експедирування.
91. Поняття договору зберігання, його види. Сторони у договорі зберігання, форма договору зберігання.
92. Права та обов'язки сторін.
93. Відповідальність зберігача та поклажодавця за договором зберігання.
94. Зобов'язання зберігання з закону.
95. Зберігання на товарному складі. Складські документи
96. Спеціальні види зберігання.
97. Поняття та сутність страхування. Правове регулювання страхування та його особливості. Види та форми страхування. Основні поняття (терміни) страхового законодавства.
98. Поняття договору страхування та його види. Сторони договору страхування та інші суб'єкти страхових відносин.
99. Зміст та форма договору страхування.
100. Виконання договору страхування та його припинення.
101. Особливості окремих видів договору страхування.

102. Поняття позикового (кредитного) правовідношення, його види та форми.
103. Поняття, предмет та сторони договору позики. Види договору позики.
104. Укладання та форма договору позики.
105. Виконання договору позики. Відповідальність сторін договору позики.
106. Поняття та правова природа кредитного договору. Принципи банківського кредитування.
107. Укладання та форма кредитного договору.
108. Зміст кредитного договору. Способи забезпечення виконання зоб'язань за кредитним договором.
109. Відповідальність сторін кредитного договору.
110. Поняття та способи розрахунків (готівкою, безготівковим шляхом). Принципи організації розрахунків за законодавством України.
111. Розрахункові правовідносини (загальна характеристика).
112. Форми безготівкових розрахунків (загальна характеристика).
113. Платіжні інструкції (загальна характеристика).
114. Розрахунки у вигляді банківського переказу.
115. Розрахунки у вигляді акредитива.
116. Розрахунки за допомогою інкасо
117. Поняття договору фінансування під відступлення грошової вимоги (факторингу), його правова природа. Види договору факторингу. Правове регулювання договору факторингу.
118. Сторони договору факторингу, його предмет та інші умови.
119. Форма договору факторингу. Права та обов'язки фактора та кредитора. Відносини фактора із боржником кредитора. Відносини фактора із третіми особами.
120. Відповідальність сторін за договором факторингу.
121. Поняття та правова природа договору банківського вкладу (депозиту).
122. Види договору банківського вкладу (депозиту).

123. Сторони договору банківського вкладу (депозиту), його предмет та інші суттєві умови.
124. Порядок укладання та форма договору банківського вкладу (депозиту).
125. Права та обов'язки сторін договору банківського вкладу (депозиту), виконання договору.
126. Гарантії безпеки вкладів (депозитів).
127. Майнова відповідальність за договором банківського вкладу (депозиту).
128. Припинення договору.
129. Поняття, сфера застосування та правова природа договору поточного (розрахункового) банківського рахунку.
130. Сторони договору поточного (розрахункового) банківського рахунку, його предмет та інші істотні умови.
131. Порядок укладання договору поточного (розрахункового) банківського рахунку, його термін та форма.
132. Права та обов'язки сторін договору поточного (розрахункового) банківського рахунку, виконання договору.
133. Майнова відповідальність за договором поточного (розрахункового) банківського рахунку.
134. Зміна та припинення договору.
135. Поняття та предмет договору франчайзингу. Сфера застосування договору франчайзингу.
136. Сторони договору франчайзингу. Висновок, форма та реєстрація договору франчайзингу.
137. Права та обов'язки сторін договору франчайзингу.
138. Відповідальність сторін договору франчайзингу.
139. Зміна та припинення договору франчайзингу.
140. Поняття та правова природа публічної обіцянки винагороди. Юридичний склад, що породжує це зобов'язання. Умови виникнення зобов'язань.
141. Сторони зобов'язання, що виникає з публічної обіцянки винагороди, її зміст. Суперечки про розмір винагороди, обіцяної публічно.

142. Скасування публічної обіцянки винагороди. Умови, які повинні бути дотримані у разі скасування обіцянки. Обставини, за яких скасування обіцянки не допускається. Правові наслідки скасування публічної обіцянки винагороди.
143. Поняття та правова природа публічного конкурсу. Юридичний склад, що породжує це зобов'язання. Відмежування публічного конкурсу від подібних правових інститутів (Публічна обіцянки винагороди, торгів у формі конкурсу, конкурсу в рамках трудового законодавства та ін.). Умови виникнення зобов'язань. Види конкурсу.
144. Організатори (організатори) та учасники (здобувачі) конкурсу. Зміст зобов'язання, що виникає з публічного конкурсу.
145. Зміна умов та скасування публічного конкурсу. Припинення конкурсних правовідносин.
146. Поняття зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди, їх відмінність від договірних зобов'язань.
147. Умови виникнення зобов'язань унаслідок заподіяння шкоди.
148. Відшкодування шкоди, заподіяної правомірними діями.
149. Відповідальність юридичної особи чи громадянина за шкоду, заподіяну його працівником.
150. Відповідальність за шкоду, заподіяну державними органами, органами місцевого управління та самоврядування, а також їх посадовими особами.
151. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітнім: а) у віці до 14 років; б) у віці від 14 до 18 років.
152. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, і навіть громадянином, нездатним розуміти значення своїх дій.
153. Відповідальність за шкоду, заподіяну діяльністю, створює підвищену небезпеку для оточуючих.
154. Відповідальність за спільно заподіяну шкоду.
155. Методи відшкодування шкоди. Принцип повного відшкодування шкоди. Розрахунок вини потерпілої особи та майнового становища заподіювача шкоди.

156. Відшкодування шкоди, заподіяної життю чи здоров'ю громадянина.
157. Зміна розміру відшкодування шкоди.
158. Відповідальність за шкоду, заподіяну внаслідок недоліків товару, роботи чи послуги.
159. Компенсація моральної шкоди.
160. Поняття зобов'язання внаслідок безпідставного збагачення.
161. Елементи структури правовідносин з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави
162. Співвідношення понять «збагачення», «набуття» та «заощадження», що виникли на основі безпідставного збагачення.
163. Майно, яке не підлягає поверненню як безпідставно набуте.
164. Співвідношення вимог щодо повернення безпідставного збагачення з іншими вимогами щодо захисту цивільних прав (віндикація, деліктне зобов'язання).
165. Зміст зобов'язання внаслідок безпідставного збагачення.
166. Поняття та значення успадкування. Законодавство про спадкування.
167. Підстави спадкуванні. Час та місце відкриття спадщини. Спадкоємці.
168. Спадщина та її склад. Особливості наслідування окремих видів майна. Відумерла спадщина.
169. Спадкування за заповітом. Поняття, свобода та тлумачення заповіту. Спадкоємці за заповітом.
170. Загальні правила про форму заповіту. Нотаріально засвідчений заповіт. Секретний заповіт. Заповіти, що прирівнюються до нотаріально засвідчених.
171. Заповідальні розпорядження. Призначення спадкоємців. Заповідальні розпорядження грошима у банках. Заповідальна відказ. Покладання. Призначення виконавця заповіту.
172. Виконання заповіту. Скасування та зміна заповіту.
173. Спадкування за законом. Загальні положення про успадкування за законом.

174. Коло спадкоємців за законом та черговість їх закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення.
175. Непрацездатні утриманці спадкодавця як спадкоємці згідно закону. Право на обов'язкову частку у спадщині.
176. Поняття та способи прийняття спадщини. Термін прийняття спадщини. Ухвалення спадщини після закінчення зазначеного терміну. Перехід права прийняття спадщини.
177. Відмова спадщини. Збільшення спадкових часток.
178. Охорона спадщини та управління нею. Відшкодування витрат, спричинених смертю спадкодавця, охороною спадщини та керуванням нею.
179. Видача свідоцтва про право спадщину.
180. Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця.

Зміст

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ . . 5

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ 15

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	15
ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯНЬ	17
ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	20
ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	23
ТЕМА 5. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР	28
ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ	31
ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ	34
ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ.	39
ТЕМА 9. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДИ)	43
ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ	46
ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД	49
ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ	51
ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ	54
ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ	58
ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ	60
ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ	64
ТЕМА 16. РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	67
ТЕМА 17. ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)	70
ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ)	72
ТЕМА 19. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК	74
ТЕМА 20. ФРАНЧАЙЗИНГ	77
ТЕМА 21. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ З ОГОЛОШЕННЯМ ТА БЕЗ ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ	79
ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ	82
ТЕМА 23. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ	87
ТЕМА 24. СПАДКОВЕ ПРАВО	89

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ 94

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	95
ТЕМА 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯНЬ	96
ТЕМА 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	98
ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	100
ТЕМА 5. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР	102
ТЕМА 6. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ	104
ТЕМА 7. ДОГОВІР ПОСТАВКИ	107
ТЕМА 8. ДАРУВАННЯ. РЕНТА ТА ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ ..	110
ТЕМА 9. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДИ)	112
ТЕМА 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ	114
ТЕМА 10.1. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД	117
ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ	119
ТЕМА 12. ПЕРЕВЕЗЕННЯ. ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ	122
ТЕМА 13. ЗБЕРІГАННЯ	124
ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ	126
ТЕМА 15. ПОЗИКА ТА КРЕДИТ	128
ТЕМА 16. РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	130
ТЕМА 17. ФІНАНСУВАННЯ ПІД ПОСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ (ФАКТОРИНГ)	132
ТЕМА 18. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД (ДЕПОЗИТ), БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК	134
ТЕМА 19. ФРАНЧАЙЗИНГ	137
ТЕМА 20. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ З ОГолошенням ТА БЕЗ ОГолошення КОНКУРСУ	138
ТЕМА 21. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ	140
ТЕМА 22. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ. .	143
ТЕМА 23. СПАДКОВЕ ПРАВО	144
ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ:	148

Навчальне видання

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Частина ii

Практикум

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»,
за спеціальністю 081 «Право» для факультетів:
судового та міжнародного права; прокуратури та слідства;
адвокатури та антикорупційної діяльності

Електронне видання

В авторській редакції

Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 9,36.
Зам. № 2309-01

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net